Lietuvos ... Bibliotek...

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND

Nr. 2 (1665) 1982 SAUSIS-JANUARY 7 • LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS — LITHUANIAN WEEKLY • 2185 STAVEBANK RD., MISSISSAUGA, ONT. L5C 1T3, CANADA • Tel. (416) 275-4672 • 50 ct.

Kai politikai klysta

Turbūt nėra slidesnės srities kaip politika. Čia kryžiuojasi nuomonės, čia vyksta kovos, rinkiminės grumtynės, čia susigrįčija ne tik opozicinės grupės, bet ir geriausi draugai, čia iškyla ir klumpa veikėjai, paklysta net ir prityrę politikai. Mes kartais stebimės neracionaliomis lietuvių politinių grupių ir veikėjų grumtynėmis, jų klystkeliais, neapgalvotais pareiškimais, bet tą patį randame ir kitur. Kadaise buvęs JAV-bių prezidentas G. Fordas milijonų televizijos žiūrovų akivaizdoje pareiškė, kad Lenkija nėra Sovietų Sąjungos dominuojamas kraštas, kitaip sakant, savarankiška, nepriklausoma valstybė. Kadangi tai buvo rinkiminis vajus, toks neapgalvotas pareiškimas nustebino Rytų Europos kilmės amerikiečius. Jie pamatė, kad JAV-bių prezidentas, vėl kandidatuojąs į prezidentus, nesiorientuoja tarptautinės politikos labirintuose. Dėlto dauguma amerikiečių, kilusių iš R. Europos, už G. Fordą nebalsavo. Galimas dalykas, prie to prisidėjo kitos priežastys, ir G. Fordas pralaimėjo rinkimus. Ir kaip toks politikas gali nepralaimėti, jei nesiorientuoja tokiuose elementariuose dalykuose, kur jau paprastam piliečiui aišku, kad Lenkija nebuvo anuomet laisva valstybė, nėra ir dabar.

ŠIOMIS dienomis panašus atvejis įvyko Kanadoje. Jos ministeris pirmininkas P. E. Trudeau spaudos konferencijoje ir kitur pareiškė, kad dabartinio karo stovio įvedimas Lenkijoje buvo išprovokuotas perdidelių "Solidarumo" unijos darbininkų reikalavimų ir apsaugojo kraštą nuo pilietinio karo. Tai beveik pakartojimas Sov. Sąjungos pastatytos Lenkijos vyriausybės, kuriai diktuoja Maskva. Girdėti tokią nuomonę iš tarptautinio masto politiko P. E. Trudeau yra klaiku. Tai rodo arba žmogaus nesiorientavimą, arba pridengtą prosovietinę politiką. Jei taip kalbėtų socialistų vadas, būtų dar suprantama, bet kai toks pareiškimas ateina iš liberalinės partijos viršūnės, tenka labai nustebti. Net Prancūzijos socialistų vadas ir valstybės prezidentas Mitterandas pasmerkė sovietinę taktiką Lenkijoje, kur aiškiai vyksta brutalios jėgos kova prieš darbo žmonių pastangas atgauti elemantarines žmogaus teises. Ir, kaip pareiškė buvęs Lenkijos atstovas Japonijoje Rurarz, tos kovos nereikėtų, jei Lenkija nebūtų Sov. Sąjungos priespaudoje. Sakyti, kad darbininkų reikalavimai spaudos, žodžio, susirinkimų, religijos laisvės yra perdideli, reiškia pritarti sovietinei priespaudai, kuri pripažįsta tiktai brutalią diktatūrą, atremtą į komunistų partiją.

DABARTINIS Kanados ministeris pirmininkas P. E. Trudeau, vadovaująs kraštui jau 14 metų, turi daug nuopelnų. Etninėm grupėm jis liks neužmirštamas už daugiakultūrės politikos paskelbimą 1971 m. Nemažesni jo nuopelnai krašto konstitucijos formavime ir kituose reikaluose, tačiau užsienio politikoje jis yra padaręs klaidų ir anksčiau. Tai atsitinka, kai jis daro pareiškimus apie Sov. Sąjungą. Prieš keliolika metų, kai jis lankėsi Sov. Sąjungoje, liaupsino sovietinius laimėjimus. Pvz. lankydamasis Norilsko mieste gyrė sovietus už tokio šaunaus miesto pastatymą Sibire. Neįtikėtina, kad jis būtų nežinojęs, kaip tas šaunus miestas buvo pastatytas, būtent, ant nekaltų žmonių — sovietinių vergų kaulų. Užtenka paskaityti vien ten buvusio kalinio J. Bergerio atsiminimus ("Shipwreck of a Generation"). Juose aiškiai pasakyta, kad ten buvo sunaikinta 300 estų, 400 latvių ir 400 lietuvių karininkų, neskaitant kitų tautybių. Žinant tuos faktus, darosi klaiku girdint tokio plataus masto politiką, kaip P. E. Trudeau, liaupsinantį sovietinę iniciatyvą. Grįžęs Kanadon anuomet P. E. Trudeau turėjo aiškintis ukrainiečiams ir kitiems, raminti juos, menkinti savo pareiškimų svarbą. Deja, žodis išlekia žvirbliu, grįžta jaučiu. Neveltui sujudo šiuo metu ne tiktai lenkai, bet ir Kanados Darbo Kongresas prieš P. E. Trudeau pareiškimus, kurie nėra atsitiktiniai.

KANADOS ĮVYKIAI

Pranašauja sunkius metus

Kanados Darbo Kongreso pirm. D. McDermottas, įžengdamas į 1982 m., pesimistiškai prašneko apie šią žiemą, kuri ekonominiu požiūriu gali būti sunkiausia kelių pastarųjų dešimtmečių laikotarpyje. Dėl ekonomijos sulėtėjimo vien tik per du paskutinius mėnesius bedarbių skaičius padidėjo beveik 150.000. Unijas jungiantis Kanados Darbo Kongresas žada reikalauti naujo "liaudies biudžeto", kuris paskirtų valdinių lėšų viešiesiems darbams, gyvenamųjų namų statybai, energijos išteklių ir miškininkystės pramonei. D. McDermottas, gindamas unijų reikalus, nė nebando paaiškinti iš kur tas papildomas lėšas būtų galima paimti. Kas iš to, jeigu bus statoma daugiau namų, kai jų dėl peraugštų kainų jau neįstengia pirkti didelė dalis kanadiečių. Dėl tos pačios priežasties sumažėjo ir automobilių pardavimas. Unijos betgi griežtai atmeta JAV automobilių gamyklų siūlomą atlyginimų sumažinimą, kuris leistų sumažinti ir automobilių kainas. Didžiausią problemą 1982 m. Kanadai sudarys pasibaigiančios unijų sutartys su darbovietėmis. Naujų sutarčių pasirašymas tada palies 1.116.595 unijų narius, apimančius 54% darbo sutartis turinčių kanadiečių. Dėl ekonominių sunkumų darbovietės negalės patenkinti įsisiūbavusių reikalavimų, kuriais unijos norės atstatyti ir netgi padidinti infliacijos sumažintą savo narių uždarbį. Atrodo, 1982 m. taps ilgų ir labai žalingų streikų metais. Pernai 42 dienas streikavę paštininkai šiemet vėl pradės kovą dėl naujos sutarties. Rekordinis pašto paslaugų pabrangimas tikriausiai baigsis ir rekordiniais paštininkų unijos reikalavimais, vedančiais į naują streiką, nors ši unija, jungianti jokios ypatingos kva-

(Nukelta į 6-tą psl.)

Lietuvių grupė, dalyvavusi lietuvių ir latvių jaunimo sąjungų surengtoje demonstracijoje 1981 m. gruodžio 10 d. Toronte, minint visuotinės žmogaus teisių deklaracijos paskelbimo metines. Buvo protestuojama prieš žmogaus teisių pažeidimus sovietų valdomuose kraštuose Nuotr. St. Dabkaus

Lietuviai Lenkijoje tebėra skriaudžiami

Kai kitos tautinės mažumos turi savaitraščius, lietuviams leidžiamas tik trimėnesinis žurnaliukas "Aušra". Lenkijos lietuviai reikalauja lygių teisių su kitomis tautinėmis mažumomis

Iki šiol laisvajame pasaulyje gyveną lietuviai težinojo apie niekad nesibaigiančią Seinų lietuvių bylą dėl lietuviškų pamaldų Seinuose. Apie kultūrinę lietuvių veiklą buvo girdima, kad esanti pakenčiama ar net patenkinama.

Deja, 1981 m. pabaigoje Vakarus pasiekė žinios apie lietuvių diskriminaciją, ypač spaudos srityje. Kitos tautinės mažumos turi savaitraščius, tačiau lietuviams tai draudžiama. Gudai turi "Niva", ukrainiečiai "Naše Slovo", žydai — "Volkstimme", rusai — "Russkij Golos", graikai — "Dimokratis", slovakai — "Život" (mėnraštis). Lietuviai teturi trimėnesinį leidinuką Aušra". Daug kartų buvo bandyta gauti leidimą bent mėnraščiui, bet iki šiol nieko nelaimėta.

Kodėl taip yra?

Priežasčių yra daug, bet pagrindinė yra ta, kad lenkai bijo mažumų. Prieškarinė Lenkija nebuvo vienatautė valstybė — joje gyveno net trečdalis nelenkų. Valdžia jomis nepasitikėjo, jas varžė, o karo metu patyrė, kad mažumos yra silpnoji pusė. Pokarinės Lenkijos sienos buvo nustatytos daugiau atsižvelgiant į etninius reikalavimus, siekiant vienalytės Lenkijos valstybės. Visdėlto krašte pasiliko nemažas skaičius mažumų, būtent: keli šimtai tūkstančių ukrainiečių, truputį mažiau gudų, vokiečių, lietuvių, slovakų, rusų, žydų. Prie jų prisidėjo graikai revoliucininkai, pralaimėję kovą savo tėvynėje Graikijoje.

Tradicinį lenkų nepasitikėjimą tautinėmis mažumomis padidino 1947 m. kilęs pilietinis karas Bieščaduose. Ten į ginkluotą kovą prieš lenkų valdžią išėjo ukrainiečių sukilėlių armija UPA, vadovaujama nacionalistinės ukrainiečių organizacijos UON. Tada buvo nužudytas generolas K. Svierčevskis. Lenkų valdžia, nepajėgdama numalšinti sukilimo, nutarė tos srities ukrainiečius perkelti į jos šiaurę ir vakarus.

Minėtasis įvykis aiškiai atsiliepė ir į bendrą tautinių mažumų politiką. Nuo 1947 iki 1956 m. Lenkijoje net nebuvo kalbama apie tautines mažumas, nes buvo siekiama vienatautės valstybės. Pasuose net nebuvo žymima tautybė. 1963 ar 1964 m. įsakyta vardus bei pavardes rašyti lenkiškai. Pvz. Schubertai, Schilleriai, Raišiai pradėta rašyti Szubertai, Szileriai, Raisziai ir pan. Kai dar prieš minėtą datą Algis Uzdila norėjo savo dukrelę pavadinti Vaivos vardu, apskrities vidaus reikalų skyriaus vedėjas pasipriešino — esą reikia rašyti lenkiškom raidėm "Wajwa". Mat lenkai neturi raidės V.

Bialoviežos gudai įsteigė etnografinį savo muzėjų ir norėjo pritvirtinti iškabą su įrašu lenkų ir gudų kalbomis. Balstogės vaivadijos liaudies tarybos prezidiumas nutarė neleisti gudiško įrašo, bet posėdyje dalyvavęs viceministeris Šnekas nulėmė kitaip, paaiškindamas, kad socializmui tai nekenkia, ir nurodė pavyzdžius R. Vokietijoje, kur įrašai daromi vokiečių ir sorbų kalbomis.

Bieščadų srityje uolūs lenkų valdininkai ukrainietiškų vietovių pavadinimus buvo pakeitę lenkiškais, tik įsikišus augštesniems pareigūnams buvo grąžinti senieji istoriniai pavadinimai.

Kaip atsirado "Aušra"?

Lenkijos lietuvių veikėjai, praūžus karo metams, neskubėjo pradėti visuomeninės veiklos, nes padėtis buvo neaiški, įtempta, buvo gandų, kad lietuviai bus deportuojami Sov. Sąjungon.

Kai pradėjo organizuotis kitos mažumos, įsidrąsino ir lietuviai — išėjo viešumon ir 1957 m. įsteigė Lietuvių Visuomeninę Kultūros Draugiją. Vienas pagrindinių jos tikslų buvo leisti laikraštį. Kreipiantis leidimo, patirta, kad pavėluota vieneriais metais. Tada buvo politinio atoslūgio metai, ir tautinės mažumos lengvai gavo leidimus savo laikraščiams. Vėliau lenkų nuotaikos keitėsi — stiprėjo nacionalistinė linija.

Gauti leidimą "Aušrai" kliudė ir lenkų pareigūnų pažiūros į lietuvių vaidmenį naujojoje Lenkijoje. Lietuvių tikslas buvo išlaikyti tautinį bei kultūrinį savitumą, o lenkų — asimiliuoti lietuvius. Tokia laikysena buvo jaučiama ypač E. Giereko valdymo metais. Vienas augštas lenkų pareigūnas pareiškė lietuvių atstovams: "Dabar jau nėra atmosferos plėsti tautinių mažumų teises, reikia tenkintis vien tuo, kas pasiekta, ir žiūrėti, kad ir tai nebūtų prarasta".

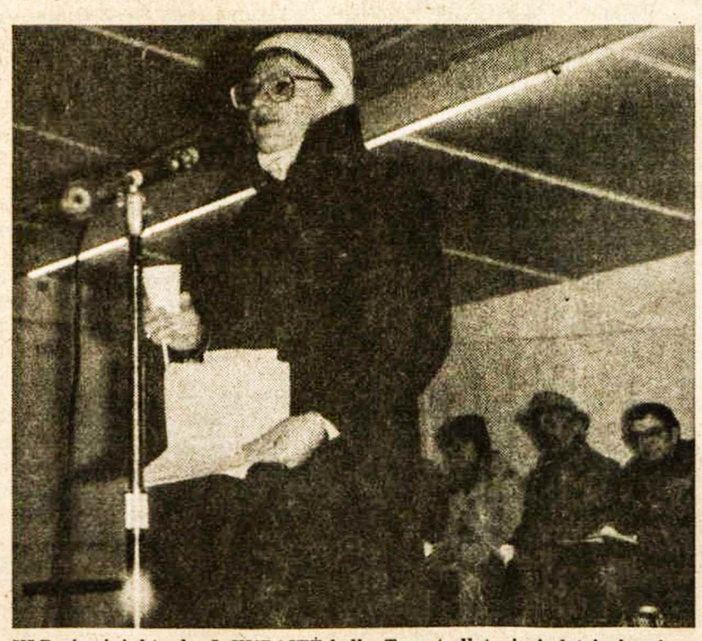
Tolimesnės pastangos

Lietuvių veikėjai visdėlto ir toliau nenuleido rankų, kol pagaliau 1960 m. gavo leidimą leisti "Aušrą" kartą ar du į metus. Iki 1972 m., t.y. per 12 metų, išėjo vos 17 numerių. Tiktai 1973 m. "Aušra" pradėta leisti kaip trimėnesinis žurnalas.

Tai buvo žingsnis į priekį, tačiau jis toli gražu nepatenkina lietuvių poreikių. Visų pirma "Aušra" išeina perdaug retai, negali būti informaciniu laikraščiu, nedaug tegali išspausdinti medžiagos, nors vartoja labai smulkų raidyną. Be to, valdžios pareigūnai nuolat reikalauja spausdinti marksistinius — politinius straipsnius ir kaltina "Aušros" redakciją nacionalistiniais polinkiais.

Lietuvių veikėjai klabina valdžios įstaigų duris ir toliau. "Aušros" leidybos reikalai buvo svarstomi visuose LKVD suvažiavimuose ir centro valdybos posėdžiuose. Visų pageidavimas buvo — kreiptis į valdžios įstaigas "Aušros" sudaržinimo reikalu.

(Nukelta į 8-tą psl.)

KLB pirmininkė adv. J. KURAITĖ kalba Toronte lietuvių ir latvių jaunimo sąjungų surengtoje demonstracijoje, protestavusioje prieš žmogaus teisių laužymą sovietiniuose kraštuose Nuotr. St. Dabkaus

Pasaulio įvykiai

JAV ŽURNALAS "TIME", PRADĖDAMAS NAUJUS METUS, paskelbia labiausiai praėjusiais metais pasižymėjusį asmenį. Šį garbė 1981 m. teko lenkų "Solidarumo" unijos vadui L. Walensai, eiliniam elektrikui, išjudinusiam visą lenkų tautą, siekiančią daugiau laisvės, geresnių gyvenimo bei darbo sąlygų komunistinėje vergijoje. Žurnalas L. Walensą žymiausiu 1981 m. vyru pasirinko dar prieš karo stovio paskelbimą, kuriuo gen. W. Jaruzelskis užgniaužė "Solidarumo" unijos veiklą ir lenkų tautos laisvės siekius, gavęs neabejotiną įsakymą iš Kremliaus vadų. Apie L. Walensos likimą lig šiol nėra tikslių žinių. Jis buvo suimtas Gdanske, lėktuvu atgabentas Varšuvon ir ten yra laikomas visiškoje izoliacijoje. Karinio režimo atstovai teigia, kad L. Walensa nėra persekiojamas, kad jam Kalėdas buvo leista švęsti su nėščia žmona ir šešiais vaikais. Kursuojantys gandai betgi kalba apie L. Walensos pradėtą ir vėliau nutrauktą bado streiką, jam daromą spaudimą viešai pritarti karo stoviui, raginti lenkus laikytis karinio režimo potvarkių, vengti protesto streikų, galimo kraujo praliejimo. Lig šiol L. Walensa šia prasme nėra padaręs jokių pareiškimų nei radijo, nei televizijos bangomis. Galimas dalykas gen. W. Jaruzelskis jį bandys įjungti į tautinės vienybės atstatymą, kai ateis laikas užbaigti karo stovį. Tai nebus lengvas uždavinys, nes nusivylimas yra palietęs net ir partiečių vaikus. Politinės globos V. Vokietijoje pasiprašė vicepremjero W. Rakowskio sūnus su žmona ir dvejų metų sūneliu. Jie žada išvažiuoti Australijon, kur jų negalės pasiekti Sovietų Sąjungos kariuomenė. Karinis režimas paskelbė zloto nuvertinimą 56,8%. Doleris dabar bus vertas 80 zlotų. Anksčiau už dolerį buvo mokami 34 zlotai. Planuojama trigubai pabranginti pagrindinius maisto gaminius su palyginti menku atlyginimų pakėlimu.

Sankcijos Maskvai

JAV prez. R. Reaganas, dėl dabartinių įvykių Lenkijoje apkaltinęs Sovietų Sąjungą, paskelbė keletą reikšmingų sankcijų. Jis sustabdė sovietų "Aerofloto" bendrovės lėktuvų skrydžius į JAV, nutraukė įrenginių pardavimą naftos ir natūralių dujų pramonei, uždarė sovietų pirkimo agentūrą Niujorke. Sovietų laivams buvo įvestas suvaržymas lankytis JAV uostuose, atidėtas š. m. rugsėjo 30 d. pasibaigsiančios grūdų pardavimo sutarties atnaujinimas. Panašaus likimo susilaukė ir kitos sutartys, liečiančios įvairius mokslinius pasikeitimus, augštos technologijos gaminių tiekimą. Šios sankcijos neturės ypatingos reikšmės, jeigu jų neįves ir kiti Atlanto Sąjungos nariai. Šiuo metu prez. R. Reaganą pilnai remia tik Britanijos premjerė M. Thatcher, o bene didžiausią opoziciją reiškia V. Vokietijos kancleris H. Schmidtas, turintis plačius prekybinius ryšius su Sovietų Sąjunga bei jos satelitais. Sankcijų klausimas bus paliestas R. Reagano susitikime su H. Schmidtu Vašingtone šią savaitę. R. Reaganas kalba ir apie kitas priemones, jeigu Lenkijoje nebus sustabdytas Kremliaus vadų padiktuotas karo stovis. Kalbama ir apie viešą masinio masto žmogaus teisių pažeidimo Lenkijoje pasmerkimą, nes tuo pažeidimu didelio smūgio susilaukė Helsinkio sutarties įsipareigojimai.

Invazijos sukaktis

Prieš dvejus metus Sovietų Sąjungos pradėta Afganistano invazija lig šiol nieko nėra pasiekusi. Partizanai savo kontrolėje vis dar turi 80% Afganistano teritorijos. Antrųjų invazijos metinių išvakarėse centrinėje Kabulo dalyje sprogo bomba, pareikalavusi trijų gyvybių. JAV žvalgybos duomenimis, Afganistane dabar yra apie 100.000 sovietų karių, o jiems talkinanti Afganistano kariuomenė nuo 90.000 vyrų sumažėjo iki 30.000. Su moderniais savo ginklais sovietai negali pasiekti kalnuose įsitvirtinusių partizanų. Prieš juos vis plačiau pradedama naudoti cheminius ginklus. Didžiąją sovietų karių dalį sudaro karinę prievolę atliekantys jaunuoliai. Kai jie grįžta namo, gyventojai išgirsta vis daugiau žinių apie žiaurias kovas Afganistane, kurias visiškai ignoruoja sovietinė spauda. Nusivylimas karo veiksmais ypač yra palietęs jaunuosius karininkus. Jie netiki, kad jiems kovoti tenka už Afganistano tautos laisvę. Faktai liudija, kad apie kiekvieną pradedamą žygį jau būna painformuoti partizanai. Tauta aiškiai yra jų pusėje. Aktyvios tarnybos sovietų karininkams Afganistane praleisti vieneri metai įrašomi kaip treji, paspartinantys pakėlimą į augštesnį laipsnį.

Širdies smūgiai

Žmonos Elenos pranešimu, žmogaus teisių gynėją A. Sacharovą po 17-kos dienų badavimo ištiko du nedideli širdies smūgiai. Jam trūksta gerų vaistų bei rimtos medicininės priežiūros. Rimtų širdies sutrikimų A. Sacharovas jau yra turėjęs ir anksčiau. Badavimu Sacharovams pavyko iškovoti leidimą marčiai Lizai išvykti į JAV pas ten gyvenantį E. Sacharovienės sūnų Aleksiejų Semionovą.

Šiame numeryje:

Kai politikai klysta
Lenkijos įvykiai ir Kanados ministerio pirmininko pareiškimai
Lenkijos lietuviai tebėra skriaudžiami
Naujos žinios, pasiekusios Kanadą, apie lietuvius Lenkijoje
Artėjame prie išnykimo?
Mažėjantis mokinių skaičius lietuvių mokyklose ir šeimose
Iš šiltos Amerikos į šaltą
Pietiečio Klemenso Jūros kelionė iš Brazilijos į JAV ir Kanadą
Kelrodis į Dievo žodį
Naudingas vertimas knygelės, palengvinančios Šv. Rašto skaitymą
Kanados partijos ir lietuviai
Prof. Romas Vaštokas apie politinę veiklą ir lietuvių dalyvavimą
Lietuvos respublikos pradžia
Kaikurie netikslūs duomenys, pasirodę išeivijos spaudoje
Stiprėti ekonominėje srityje
Perdaug dėmesio humanitarinei veiklai, permažai — ekonominei
Mokslo ir kūrybos simpoziumas III
Reportažas apie mokslinį-kultūrinį suvažiavimą Čikagoje
Sibirinių kankinių knyga
Alė Rūta apie leidinį, redaguotą kun. dr. J. Prunskio

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND

2185 Stavebank Road, Mississauga, Ont. L5C 1T3, Canada
Telefonas (416) 275-4672

Leidėjas: Kanados Lietuvių Katalikų Kultūros Draugija "Žiburiai"
Redaguoja: k. dr. Pr. Gaidamavičius ir Vyt. Kastytis

Metinė prenumerata $17, pusmetinė — $9. Rėmėjo prenumerata $25

Skelbimai ruošiamam numeriui priimami iki ketvirtadienio. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Rankraščiai taisomi redakcijos nuožiūra. Autorių pasirašyti straipsniai nebūtinai reiškia redakcijos nuomonę.

The Lights of Homeland – Lithuanian Weekly

Published by Lithuanian Canadian R. C. Cultural Soc. "Žiburiai", Inc. Subscription rates: $17.00 per year, $9.00 per 6 months. Deadline for advertisements —Thursday. Second class mail registration number 0509.

Artėjame prie išnykimo?

Lituanistinėje Montrealio mokykloje tik 33 mokiniai. Jų skaičius mažėja ir kitose lietuvių mokyklose. Jaunos šeimos vengia prieauglio

PETRAS ADAMONIS

Antroje lietuvių gausumu ir seniausioje lietuvių kolonijoje Kanadoje — Montrealyje šiais mokslo metais susirinko į lietuvišką mokyklą tik 33 mokiniai. Toks mokinių skaičius su perspektyva mažėti iškelia mokyklai pagrindinį klausimą: būti ar nebūti. Tuo pačiu klausimas būti ar nebūti yra keliamas ir visiems Montrealio lietuviams, visai lietuviškai veiklai, organizacijoms, institucijoms.

Mes apsisprendžiame už "būti" ir ką gi toliau darome? Sakysim, jei visos lietuviškos ir mišrios šeimos leistų savo vaikus į mokyklą, dar prisidėtų apie 15-20 mokinių. Tai būtų įmanoma padaryti šeimoms, kurios gyvena Montrealio saloje. Jaunesnių šeimų vaikams mokytis galėtų padėti tėvukai. Mokykloje veikia silpnai lietuviškai kalbantiems klasė. Patys tėvai turėtų pasistengti. Tam reikia šiek tiek darbo, noro ir lietuviško apsisprendimo.

Metams bėgant, minėtos galimybės vistiek mokyklos klausimo neišspręs, jei mes nesustosim ir neįžvelgsim pagrindinės priežasties, būtent, mes iš viso neturime vaikų, net nenorime jų turėti. Mūsų jaunose šeimose toks mažas gimimų skaičius, kad negali užpildyti mirusių paliktų spragų. Tai rodo aiškią kolonijos mirtį.

Šis faktas būdingas ne tik Montrealio lietuvių kolonijai. Tai visuotinis reiškinys visos Kanados ir S. Amerikos lietuvių kolonijose. Taip pat aišku, kad vien tik visuomeniniu ar lietuvišku sprendimu vaikų skaičius nepadaugės, nes tai kiekvienos šeimos individualus reikalas. Tačiau kai mes tiek daug praleidžiam laiko, sunaudojam tiek energijos, išliejame tiek daug rašalo, pasakome tiek patriotinių kalbų per simpoziumus, suvažiavimus, minėjimus ir sukaktis, kyla klausimas, kodėlgi apie pagrindinį išlikimo dėsnį niekur negirdėti — nei spaudoje, nei paskaitose, nei pamoksluose?

Šeimos kryptimi formuojama mintis gal padėtų daugeliui tėvų apsispręsti. Dabar daugumoje jaunesniųjų šeimų abu tėvai dirba, nes vyras, baigęs augštuosius mokslus, profesijonalas su geru atlyginimu, "nepajėgia" vienas išlaikyti nei žmonos, nei vaikų. (Tuo tarpu tėvai emigrantai, paprasti darbininkai, išaugino ir išmokslino kelis vaikus). Mes, bendruomenės nariai, daugiavaikės šeimos motinai Motinos Dienos proga, kartą į 3-čius metus prisegame gėlytę. Tai labai mažai, žvelgiant bendruomeniniu požiūriu. Tačiau daugiavaikėi šeimai papuolus į sunkumus, tuojau pat prisistatome ne padėti, o teisti. Šventovėse piliulės klausimu nieko negirdėti. Tad už ką mes pasisakome — už gyvastingą, krikščionišką, lietuvišką bendruomenę ar už piliulę?

Yra ir daugiau priežasčių, silpninančių lietuviškumą. Viena jų — tolstame nuo Lietuvos. Vaikams vis sunkiau darosi kalbėti lietuviškai. Jauniems tėvams, nemačiusiems Lietuvos, yra sunkiau apsispręsti už lietuviškumą, nes nėra jau tikro, gyvo Lietuvos pajutimo. Tėvai, važiuodami į Lietuvą, daugiausia nesiveža savo vaikų parodyti jiems savo tėvynės. Organizuotos jaunimo ekskursijos į Lietuvą draudžiamos įvairių lietuviškų veiksnių. (Dėlto, kad jos panaudojamos sovietinių propagandistų savo tikslams. Niekas nedraudžia individualių kelionių, atsiribojančių nuo sovietinės propagandos įstaigų, Red.).

Mokykloje daugėjant silpnai lietuviškai kalbančių mokinių skaičiui, iškyla kvalifikuotų mokytojų klausimas. Paskutiniu metu teko jieškoti mokyklai mokytojo. Per du mėnesius po kreipimosi į 12 asmenų su prašymu būti mokytoju niekas nesutiko. Tik ilgus metus dirbusi mokytoja sutiko grįžti vėl į mokyklą. Tai liūdnas reiškinys. Liūdnai atrodo ir mokytojo įvertinimas lietuviško darbo plotmėje. Neužmirškime — be mokytojų mokyklos nebus.

Prisideda neigiamai Kvebeko politinė ir ekonominė padėtis, neaiški ateitis ir prancūzų kalbos reikalavimai. Daug jaunų žmonių, baigę mokslus, išvyksta iš Kvebeko. Išvyksta ir jaunos lietuviškos šeimos.

Išvadoje — lituanistinės Montrealio mokyklos padėtis tebūnie perspėjimu didžiosioms lietuvių kolonijoms susirūpinti, nes mokinių mažėjimas vyksta stipriai ir greitai. Turime labai mažai jaunimo su stipriu lietuvišku pasiruošimu. Ateityje turėsime dar mažiau, todėl turėtume įvertinti tai, ką turime. Budėkime, kad mokykloje įdėtas darbas nenueitų veltui, kad lietuviškoji kalba būtų vartojama toliau (jei netelpama ar nepajėgiama burtis į lietuviškus junginius, tai baigę mokyklą terašo bent laiškus į Lietuvą giminėms ar vienmečiams). Reikia gyventi ne lietuviškomis deklaracijomis, bet darbais, kaip lietuviškos mokyklos mokytojas kad dirba.

NORITE TAPTI KUNIGU?
Vienuole? Esate virš 30 metų? Desire priesthood? Sisterhood? Over 30? Kreipkitės: Father Nigro, Gonzaga U. Spokane, 99259, USA.

Toronto ir apylinkės lietuvių dalis Ryersono teatro salėje, kur buvo pastatyta opera "I Lituani" čikagiškės Lietuvių Operos, kurią pakvietė Prisikėlimo parapija. Nuotr. V. Bacevičiaus

Iš šiltos Amerikos į šaltą

Įspūdžiai iš kelionės į Kanadą ir Jungtines Amerikos Valstybes

KLEMENSAS JŪRA

Tai gerai — keliaukim
Paskutinį sykį,
Po pasaulį gražų
Dar pasidairyti. . .

Per ištįsusius 35 metus žmogus, sąžiningai plūkęsis dėl pupelių kaušo ir ryžių saujos, nepastebėjai, kad jau baigi septintą dešimtį "kryželių", sunkiai begali atsikvošėti, kad esi pensininkas, įsigijęs neginčijamą teisę "valdiškai duonelei" kramsnoti. . .

Gal ir vargana ta pensininko duonelė, bet valdžios labai teisingai apskaičiuota, kad dykaduoniaudamas nepariebėtum, nes tai sveikatai kenkia. . .

Sėdi sau žmogus "rėdėje" (virvelinėse sūpuoklėse), pusiau bedante burna nerūpestingai kramslioji bananą ir vis dar negali patikėti, kad pagaliau esi išstumtas iš duonpelnių knibždėlyno. Sėdi taip vieną kitą mėnesį, kol apima nevisai padorios mintys. Ko gero taip ir apsamanosi besisūpuodamas iš storų virvelių nuaustame tinkle. O svečiuotis pas šventąjį Petrą lyg ir nesiskubini — dar nesinorėtų. . .

Tokių minčių gaubiamas pradedi dairytis kelionės lazdos: jauti norą pamatyti seniai beregėtus artimuosius, bičiulius ir tautiečius, įšalusius kituose kontinentuose.

Apsisprendęs pradedi visiems žinomą biurokratišką rutiną. Tenka juodu ant balto įrodyti, kad savo krašte nesi padaręs didelių šunybių — svarbiausia, esi šventoje taikoje su įvairiausiomis mokesčių inspekcijomis, nepasiskandinai skolose ir niekada neturėjai baudžiamųjų bylų. Tai atlikęs, gauni visai padorią knygelę, užsienio pasu vadinamą. Dabar tik belieka pasirūpinti vizomis, nusipirkti kelionės bilietą ir šiek tiek įsigyti užsienio valiutos, kurios sumą tau įregistruoja į pasą.

Juodasis konsulas

Amerikos konsulate toksai juodukas tave labai atidžiai tyrinėja, plačiai nusišypso ir gana maloniai pareiškia, kad tu, žmogeli, prieš gerą 40 metų esi žiauriai nusikaltęs. Išplėti akis, o jis čia pat ir paaiškina:

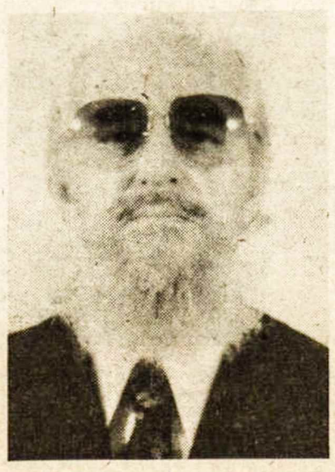
— O ko tu bėgai iš savo tėvynės, jeigu nieku nenusikaltai, a?

Mirkčioji akimis ir mikčiodamas aiškini, kad ne tu vienas, kad šitokių kaliausių buvo dešimtimis tūkstančių. . .

— No, no! — krato galvą juodukas Amerikos konsulas. — Ne apie kitus tu man suk galvą o gink tik savo reikalą. Tu gal, paragavęs Amerikos duonos, ko gero užsinorėsi tenai ir pasilikti? Amerika plati, didelė. . . kur mes ten tave besugaudysim? O šitokio seno dykaduonio nejaučiame noro maitinti. . .

— Nepasiliksiu, ne! — rėkiu net susiriesdamas. — Brazilijos pupelės ir bananai man kur kas geriau patinka. Nenoriu jūsų duonos! Ji kieta — neįkandu. Čia aš esu pensininkas. Supranti, augštasis pone konsule — pensininkas! Norėčiau tik brolį aplankyti, kurio jau šimtus metų nesu regėjęs. Dar tikiuosi Kanadon užsukti — vaikaičius už ausyčių patampyti, o rudens sulaukęs grįšiu vėl prie braziliškų bananų. . .

— No, no. . . — užsispyrusiai kimba amerikietiškas juodukas (braziliški juodukai man kur kas meilesni!). — Tavo reikalu aš privalau paskambinti į Steit Departamentą, kaip jie tenai nuspręs, taip ir bus. Ateik pirmadieni. . .

Šių kelionės įspūdžių autorius KLEMENSAS JŪRA

Pirmadienį tas nelabai simpatiškas, bet plačiai besišypsantis konsulas užspaudžia ant paso neužginčijamą teisę keliauti į palaimintų kaubojų šalį ir paspaudžia ranką, palinkėdamas laimingos kelionės. . .

Plieniniais sparnais

Paskirtą dieną ir valandą kraustomės į tokią birzgiančią birbalynę. Dar pro langą pamojuojam žiemos miglose įsisupusiam šventojo Pauliaus miestui. Lėktuvas nėra didelis, keleivių koks šimtas ir beveik visi brazilai. Šnekučiuojamės ir žvalgomės pro langus į Paranos ir Santa Katarinos neapmatomus plotus kavos miškelių ir plačias drumzlino vandens upes (visų Brazilijos upių vanduo drumzlinas!). Neaugšti kalneliai paįvairina gamtovaizdį. Lėktuvas vis riečia nosį į viršų — žemę jau sunkiai beįžvelgi. . .

Besišypsančios mergaitės skuba su padėklais ir neleidžia pasninkauti. Maitina kaip per Velykas. Galvoju, kad badauti neteks. Dairytis pro langus neįdomu, žemė pasiliko labai toli apačioje. Gausiai prisikimšę geros gastronomijos, o kiti ir po porą stiklų whisky suvertę "ant drąsos", snūduriuojame sukišę nosis į žurnalus. . .

— Žiūrėkite, — sakau kaimynams. — Jau skrendame per Paragvajaus teritoriją. Ruoškimės laužyti liežuvį hispaniškam — guarany dialektui, kuris tik retam brazilui yra šiaip taip įkandamas.

Dauguma keleivių iš Riodežaneiro, keletas paulistų ir vienas kitas iš pietinės Brazilijos. Dominuoja "kariokų" (taip vadinam rijiečius) tarmė. Truputį dusli ir žymiai švelnesnė negu paulistų ar pietiečių vadinamų "gaušais". Nematau nė vieno "bajano" (Bahia estado), kurių tarmę tikriausiam brazilui sunku besuprasti. . .

Pakartotinai liepia prisiveržti diržus ir nerūkyti.

Palengva leidžiamės į Paragvajaus sostinę Assuncao. Sudie, mielos bražilų mergaitės! Dabar keleivius aptarnaus tamsiaodės paragvajietės.

Varganas kraštas

Assuncao atrodo tik miestelis, lyginant su Brazilijos kolosais, o ypačiai per ilgus dešimtmečius pripratusiam prie amžinai verdančio didžiausio Amerikose pramonės milžino Sao Paulo, kuriame dieną naktį kriokia dešimtys tūkstančių fabrikų, veikia per 15.000 bankų ir, svarbiausia, šiame mieste rėplinėja gausiausi pietinės Amerikos lietuviai. . .

Paragvajaus sostinės aerodromas atrodo menkas ir neįdomus. Miestas senas, su daugybe kreivų išsivingiavusių gatvelių, nepasižymintis švara, apšepęs. Staiga prisiminiau, kad 12% šito krašto gyventojų yra brazilai. Jie čia pigiomis kainomis supirkinėja fazendas, steigia fabrikus, prekybos įmones ir vyrauja krašto ekonomijoje. Paragvajiečiai nustelbiami, neturtingieji emigruoja į Braziliją ir, atrodo, ši šalis palengva tampa Brazilijos kolonija, nors niekas apie tai nekalba. Čia visur matyti braziliški gaminiai, prekės, rūkalai, mašinos, automobiliai. . .

Vartau dienraščius: ploni ir neįdomūs. Kava neskani ir labai brangi.

Neskubėdami einame į paragvajiečių lėktuvą — puikios išvaizdos didingą paukštį, išdidžiai laukiantį pakelti sparnus. Jis turės mus nutempti net iki Miami, Šiaurės Amerikoje. Sekantį poilsį turėsime Limoje, Peru respublikos sostinėje.

Dabar keleivių tarpe turime iš kažin kur atklydusių europiečių, argentiniečių ir gausų būrį urugvajiečių. Brazilai jau nesudarom daugumos. Aplinkui girdisi įvairios kalbos: pasigirsta net vienas kitas gomurinis anglų ar vokiečių amsėjimas. . .

Artėjam prie Bolivijos, mūsų neramiausios kaimynės. Tenai valdžia keičiasi kartais kas kelios savaitės. Nepavykstančių perversmų "vardan demokratijos" net patys boliviečiai nepajėgia suskaičiuoti. O tos jų svajojamos "demokratijos" boliviečiai nemato jau daugelis dešimtmečių. Šalis didelė, turtinga gamtos turtais. Net ir Brazilija gausiai naudojasi iš Bolivijos vamzdžiais ateinančiomis dujomis, už kurias sumoka pramonės gaminiais.

Nelaiminga šalis

Bolivija graži ir labai nelaiminga šalis. Analfabetų per 60%! Pramonės — jokios. Infliacijos vėžys griaužia kur kas daugiau, negu kitus kraštus. Pinigo vertė žema ir vis smunka. Badmiriški atlyginimai, kurie tik bent kiek pakenčiamesni įvairiose žemės turtų kasyklose. Bolivija pradėjo smukti jau prieš pusantro šimto metų, po nelaimingo karo su Čile (nors ir kaimynės Peru talkinama!), kai prarado išėjimą į Ramųjį vandenyną. Dar anksčau nuo jos atsiskyrė Peru, sudarydama atskirą valstybę. Palengva labai sumenkėjo ir sunyko ši didinga senosios inkų imperijos palikuonė. Dabar Bolivija gyvena nuolatinėje baimėje, kad vieną dieną jos gerieji kaimynai — Brazilija, Argentina, Čilė ir Peru ją pasidalins. Gyventojams toks išsidalinimas gal būtų net pageidautinas, nes jų daugumą (per 80%!) sudaro indėnai ir maišyti. Tikroji boliviečių tauta dar nėra susiformavusi. Patriotizmo beveik jokio, išskyrus tik krašto politikus. Nuolatinių perversmų skurdinama ji mieliau glaustųsi prie žymiai pažangesnių kaimynų. Daugiausia šnairuoja į Čilę už pasigrobtą Antafagastą ir kitus išėjimus į jūras. . .

Kylame augštyn, o žemė artėja. Reiškia, jau skrendame per garsiuosius Andus. Neapmatomi kalnagūbriai, amžinu sniegu nukloti. Visur žėri, baltuoja aštrios kalnų viršūnės ir . . . brazilams, niekad nemačiusiems sniego, sukelia šiurpą! Dabar, jeigu staiga lėktuvas sugestų ir būtume priversti nusileisti į šituos šešių ar septynių kilometrų augštumo kalnus. . . niekada neištirpstančio sniego, plokščius ir neapmatomus, — būtų labai menkas malonumas! Ypačiai būtų liūdna kariokams iš amžinai šilto Riodežaneiro

(Nukelta į 7-tą psl.)

Kelrodis į Dievo žodį

SESUO ONA MIKAILAITĖ

Neseniai pasirodė nedidelė knygelė provokuojančiu pavadinimu: "Imk ir skaityk". Tai benediktino teologo Ivan Havener vadovo į dvasinį Šv. Rašto skaitymą vertimas į lietuvių kalbą arba, tiksliau, jo sulietuvinimas. Šį trumpą ir praktišką kelrodį patraukliai pateikia Jurgis Strazdas su biblisto kun. Antano Rubšio pagalba. Knygelė turi 55 psl., yra nedidelio, parankaus formato, dailiai apipavidalinta ir išspausdinta Tėvų pranciškonų spaustuvėje Niujorke. Kaina — $2.

Šios knygelės tikslas — eiliniam žmogui padaryti Šv. Rašto skaitymą ne tik naudingą bet ir malonų dvasinio gyvenimo praturtinimui. Nevienam gal blyksteli mintis, kad reiktų labiau įsigilinti į Dievo žodį, bet nežinia nuo ko pradėti. Gal iškyla ir baimė, jog be specialių studijų kažin ar galima tinkamai Šv. Raštą suprasti. Taigi šis lengvai suprantamas ir praktiškas vadovas ne tik pradrąsina ir paragina imti Dievo Knygą į rankas, bet ir duoda daug konkrečių patarimų, kaip geriausiai ją skaityti.

Dvasinis Šv. Rašto skaitymas skiriasi nuo mokslinio, studijinio skaitymo. Pokalbis su Dievu, naudojantis Jo žodžiu, yra viena seniausių krikščioniškos maldos būdų. Nuo pirmųjų krikščionybės amžių tai buvo laikoma nepaprastai veiksminga priemone protui ir širdžiai atverti išganingam Dievo veikimui asmens ir visos žmonijos gyvenime, nes "tempiami ant gyvenimo kurpalio, pokalbyje su Šv. Raštu išgyvename istorinį Dievo rūpestį savo kūriniu — žmogumi" (p. 41).

Dvasinis Šv. Rašto skaitymas yra toks, kuris turi praktinės reikšmės mūsų kasdieniniam gyvenimui. Todėl visai neatsitiktinai šio vadovo pavadinimas paimtas iš šv. Augustinno "Išpažinimų", kur jis kalba apie lemtingą momentą savo atsivertime į krikščionybę. Ilgai abejojęs ir sunkiai su savimi kovojęs, Augustinas, nors protu pritarė krikščionybės idėjai, tačiau niekaip negalėjo žengti paskutinio žingsnio bei atsižadėti savo pagoniškojo gyvenimo įpročių. Kartą, sėdėdamas sode su Naujuoju Testamentu rankose, jis išgirsta žodžius "Imk ir skaityk". Atvertęs šv. Pauliaus laišką romėnams, Augustinas pataikė į tą vietą, kur kalbama, koks elgesys veda į išganymą ir koks į pražūtį. Jis pajuto, kad tie žodžiai taikomi jam — įsmigo jo širdin ir sukrėtė ligi pat gelmių. Jame gimė nauja drąsa bei ryžtas žengti paskutinį žingsnį — priimti krikščionybę ne tik protu kaip gražų idealą, bet ir širdimi kaip kelią į išganymą. Visą savo likusį gyvenimą Augustinas buvo aistringas Dievo žodžio mylėtojas: "Tavo balsas yra mano džiaugsmas, nes aš tikrai myliu Tavo balsą! Ir meilę Tavo balsui Tu manyje įdiegei!" (cituojama vadovo pabaigoje).

Skaitytoją uždegęs ir padrąsinęs, vadovas atsako į kelis esminius klausimus, kurie iškyla pradėjus Šv. Raštą skaityti. Kas jis iš tikro yra? Ką reiškia Šv. Rašto įkvėpimas? Kaip reikia jį suprasti aplamai ir ką galima rasti jame sau? Duodama ir labai naudinga dabartinių Šv. Rašto vertimų apžvalgėlė, padedanti pasirinkti tinkamiausią.

Pasirinkus gerą vertimą, kuris "yra ištikimas pirminėms kalboms ir patrauklus šiuolaikiniam skaitytojui", svarbu išvengti painiavų, į kurias dažnai įpuola pradedantieji. Duodami nurodymai, kaip išvengti raidiškumo, perdidelio susiaurėjimo, paviršutiniškumo, įstrigimo į problematiškus tekstus. Vadovas nori mus įvesti į dvasinį, t. y. į maldingą Šv. Rašto skaitymą, todėl smulkiai nurodo, kaip žingsnis po žingsnio, pradedant ir baigiant malda, galima įsigilinti į pasirinktą skaitinį.

Knygelės priede dar galima rasti kelis naudingų veikalų sąrašus norintiems praplėsti bendras žinias apie Šv. Raštą ir tuo būdu pasiruošti įžvalgesniam jo skaitymui. Duodamas ir rinktinis sąrašas Šv. Rašto knygų, kurį gera sekti. Tai atsako į dažną klausimą nuo ko pradėti? Planingas skaitymas, į kurį skaitytojas įvedamas, "yra kelionė į Dievo ir žmogaus santykio istorinę raidą" (p. 43), siekiant sudabartinti tą santykį kiekvienam. Todėl svarbiausia yra ne pats metodas, o skaitytojo nusiteikimas, širdies ir minties atvėrimas gyvajam Dievo žodžiui, prabylančiam į jį dabar.

Šį kelrodį į Dievo žodį norėtųsi matyti kiekvienoje krikščioniškoje, lietuviškoje šeimoje. Kaip būtų džiugu, jei susiorganizuotų Šv. Rašto skaitymo būreliai mūsų lietuviškose parapijose. Susibūrus pasimelsti ir pasidalinti įžvalgomis į Dievo žodį bei vienas kitą paremti, paskatinti pastoviai skirti laiko dvasiniam Šv. Rašto skaitymui, būtų žengiamas didelis žingsnis į dvasinį atsinaujinimą. Pripažįstame, kad mums visiems jo labai reikia, tad nuo ko geriau jį pradėti, jei ne nuo įsiklausymo į Dievo balsą, mums kalbantį Šv. Rašte?

Šiuo keliu ragina eiti II Vatikano santarybos konstitucija apie dieviškąjį apreiškimą: "Šventasis Susirinkimas karštai ir pabrėžtinai ragina taip pat ir visus krikščionis. . . dažnai skaityti Šventąjį Raštą ir tuo būdu įsigyti 'kilnaus Viešpaties Jėzaus Kristaus pažinimo' (Fil. 3,8). 'Juk nepažinti Šventojo Rašto, reiškia nepažinti Kristaus' ".

Toronto jūros šauliai Lietuvos kariuomenės šventės pamaldose Prisikėlimo šventovėje. Iš kairės: J. ZAVYS, A. MELVYDAS, K. DAUNYS Nuotr. B. Tarvydo

Mohawk
Furniture Ltd.
PILNAS NAMŲ APSTATYMAS

- ★ Elektros reikmenys
- ★ Televizijos aparatai
- ★ Skalbiamosios mašinos
- ★ Vaikų baldai
- ★ Įvairūs kilimai
- ★ Šaldytuvai
- ★ Valgomųjų kambarių apstatymas ir kt.
- ★ Siuvamos mašinos
- ★ Rašomos mašinėlės

Nemokamas pristatymas į namus.

KRAUTUVĖS:

Vakaruose — 137 RONCESVALLES Ave. Tel. 537-1442
Rytuose — 2448 DANFORTH Ave. Tel. 699-4444

Krautuvės atidarytos nuo 9 valandos ryto iki 9 val. vakaro.

Canadian Art Memorials Ltd.
176 Lakeshore Road West, Port Credit, Ont. L5H 1G4

LOUIS TEMPORALE - oficialus skulptorius - Bank of Canada, Bank of Montreal, Bank of Nova Scotia ir Archives Bldg. King George VI Niagara Falls

Atlieka įvairius kapų paminklų akmens ir skulptūros darbus — greitai ir meniškai. Užsakymus atliekame pagal projektus ir taip pat turime didelį pasirinkimą pagamintų paminklų lietuvių kapinėms

Užsakykite jau dabar, kad mes galėtume neskubėdami atlikti visą menišką darbą pagal pageidavimus.

Darbovietės telefonas 278-2757
Namų telefonas 278-4529

Kanados partijos ir lietuviai

Visos žada "po du automobilius garaže ir po viščiuką puode". Lietuviai, aktyviai dalyvaudami partijų veikloje, gali daug laimėti savo tikslams

DR. R. VAŠTOKAS

Santrauka paskaitos, skaitytos 1981. XI. 6 Toronto Lietuvių Namuose. Paruošė J. VARČIUS.

1. Temos aktualumas

Tema aktuali, nes tiesiogiai liečia mūsų bendruomenės siekimus ir rišasi su išeivijos tautinio išsilaikymo galimybe. Ši tema plataus atgarsio mūsų visuomenėje neturėjo ir neturi. Aktyvus mūsų dalyvavimas Kanados partijų veikloje yra daugiau išimtis, negu norma. Tuo nenorėčiau pasakyti, kad susidomėjimas krašto politine veikla yra ribotas ar kad duosnumas tiems, kurie dalyvauja šioje veikloje, yra nedidelis. Anaiptol, čia noriu pabrėžti, kad plataus ir pastovaus įsijungimo į Kanados politinę veiklą mūsų išeivija neturi jokios tradicijos. Priežastys: senosios kartos įsikūrimo rūpesčiai, kalbos nemokėjimas, organizaciniai savos bendruomenės reikalai. Tik jaunesnioji karta, čia užaugusi ir išsimokslinusi, susidomėjo šio krašto politine veikla.

2. Partijų svarba

Politinės partijos yra Kanados valstybinės santvarkos pagrindas. Partija, kaip magnetas, pritraukia milijonus balsuotojų, kurie kitais atžvilgiais susiskirstę geografiniu, kultūriniu, religiniu, profesiniu, amžiaus, tautiniu atžvilgiu. Partijos visa tai suprastina: krašte daugybė įvairių susigrupavimų, parlamente tik trys partijos.

Kiekviena partija pateikia savo programą, kuri liečia krašto ekonominę ir socialinę būklę, tarptautinių santykių gaires. Partijos programa pilietį pritraukia arba atstumia, nors balsuotojas žino, kad tarp programos ir jos įgyvendinimo gali įvykti daug pasikeitimų. Piliečiai dažnai ne su viskuo sutinka, ką partijos skelbia savo programose, bet jų įtaigojimai turi įtakos į balsuotojų apsisprendimą.

Partijos programos paprastai atsižvelgia į daugumos narių norus bei galvoseną. Labai svarbios rinkiminės apylinkės. Čia siūlomi rinkimams partijų kandidatai, iš kurių vienas išrenkamas atstovu į parlamentą ir atstovauja partijai. Partijų vadai yra renkami narių suvažiavimuose. Daugiausia atstovų gavusios partijos vadas tampa ministeriu pirmininku ir iš narių sudaro ministerių kabinetą.

3. Partijų programos

Istoriniu atžvilgiu Kanados partijų programos anksčiau buvo ryškesnės, negu šiandien. Pavyzdžiui, Sir John MacDonald laikais, prieš šimtą metų, konservatoriai skatino ir plėtė ekonominį Kanados pagrindą ir šnairavo į JAV-bes. Jie rado atramą pramonėje ir verslininkų klasėse. Liberalai daugiau domėjosi ūkininkų balsais ir reikalais, nebijojo Amerikos ir stengėsi atjungti Kanadą nuo britų įtakos. Šiais laikais netaip jau lengva partijas atskirti iš jų programų. Į partijų skirtumų apibūdinimą turime įtraukti ne tik politines gaires, bet ir jų rėmėjų pasiskirstymą, būtent, kas už kurias partijas balsuoja. Bet ir čia ryškaus atsakymo nerasime.

Pažvelkime pvz. į 1968 m. rinkimų rezultatus, kai liberalai laimėjo rinkimus, vadovaujant jų vadui P. E. Trudeau. Šiuose rinkimuose daugiau prancūzų kilmės rinkėjai balsavo už liberalus, o konservatorius daugiau rėmė britų kilmės balsuotojai. Daugiau katalikų balsavo už liberalus, o konservatoriai daugiau balsų surinko apskričių miestuose, negu didmiesčiuose. Naujieji ateiviai daugiau balsavo už liberalus, o senieji, prieš karą atvykusieji, savo balsus atidavė konservatoriams. Jaunesnioji karta ir turtingesnieji balsavo už liberalus. Naujųjų demokratų partija (NDP) daugumos balsų atramą rado fabrikų darbininkuose, profesinėse sąjungose ir miestuose.

4. Viešoji opinija

Iš paskutiniųjų kelių rinkimų išryškėjo, kad partijų programos nelengvai išskiriamos, jų atrama taip pat nėra ryški ar patikima. Lemiamas veiksnys yra viešoji opinija, kuri turi daug įtakos rinkimuose. Priežastis yra ta, kad praktiškai politinių partijų pagrindinis tikslas yra laimėti rinkimus. Nelaimėjusi rinkimų, nepatekusi į

Prof. ROMAS VAŠTOKAS, Trento universiteto profesorius, kalba Toronto lietuviams apie politines Kanados partijas

parlamentą ir nesudariusi vyriausybės, partija nieko nepasiekia, nežiūrint gražiausių programos frazių bei pažadų. Todėl partijų programos būna plačios ir bendros apimties, bandančios paliesti visokeriopas krašto problemas. Kartais partijos savo programų perdaug ir neskelbia, kaip pvz. atsitiko su liberalais paskutiniuose federaciniuose rinkimuose, nes kas tinka ūkininkui, tas gali netikti miestiečiui. Praktiškai, partija daugiau puola, kritikuoja savo priešus, negu aiškina savo programą.

Kiekviena partija turi savo "tikinčiuosius", kurių balsais gali pasitikėti. Kova vyksta dėl "netikėlių", t. y. dėl tų, kurie nėra apsisprendę. Šie pastarieji paprastai nulemia rinkimus ir dėl jų visos partijos kovoja, pataikaudamos neivykdomais pažadais. Ekonominė krašto gerovė yra pagrindinis kiekvienos valdžios tikslas. Apie ją visos partijos kalba, tik nesutaria dėl priemonių, kaip pakelti viso krašto gerovę. Visi piliečiai sutinka su posakiu: "Po dvi mašinas garaže ir po viščiuką puode". Tačiau nevisi sutinka, kaip greitai ir kokiu keliu valdžia turi eiti, kad pakeltu gyvenimo lygį, sveikatos priežiūrą, sumažintų amerikiečių pramonės įtaką, surastų bedarbiams darbus, sustabdytų infliaciją.

Nė viena partija nenori atitrūkti nuo viešosios opinijos, nors dauguma ir pripažįsta, kad priemonės, kuriomis vyriausybė siekia savo tikslo, negali būti populiarios. Šia proga verta prisiminti naujųjų demokratų partijos atsiradimo ir jos programų pakeitimų istoriją. Partija atsirado 1932 m. ir turėjo stiprią socialistinės santvarkos programą: suvalstybinimas pramonės, kasyklų, viešo pobūdžio institucijų, bankų ir t. t. Programa buvo perdaug radikali, plačiajai Kanados visuomenei nepriimtina, viešoji opinija nepritarė. Partija, neradusi balsuotojuose paramos, programą buvo priversta švelninti. 1969 m. partijoje įvyko skilimas, nes kairiųjų grupė reikalavo grįžti prie socializmo pagrindų. Laimėjo NDP partijos nuosaikieji vadai, argumentuodami, kad socializmo principai yra teisingi, bet bereikšmiai, jeigu jiems nepritaria viešoji opinija. Nors programa ir buvo pakeista, bet rinkimuose NDP kandidatai vadinami socialistais, kurie nėra populiarūs Kanadoje.

Viešąją opiniją veikia rinkimuose ne tiek partijų programos, kiek organizacijos "mašinos", kurios vadovauja rinkiminiam vajui. Partijų organizacija riša visus jos narius nuo eilinio darbuotojo rinkiminėje apylinkėje iki pat partijos viršūnės ir jos vado. Partijos mašina paprastai ilsisi tarprinkiminiame laikotarpyje, išskyrus suvažiavimus, kur renkami nauji partijų pareigūnai ir kur jų programos yra peržiūrimos, pakeičiamos bei atnaujinamos pagal narių galvoseną. Partijų suvažiavimai sudaro progą kritikuoti vyriausybę, pareikšti savo nuomonę ir daryti įtakos į narių galvoseną. Kai tik užuodžiamas pirmas rinkimų kvapas, partijų mašinos atsibunda ir pradeda pagrindinį rinkimų darbą — laimėti balsuotojus. Pagrindinė kova vyksta rinkiminėse apylinkėse, kur daugelyje atvejų įtaką daro ne tik partijos principai ir gairės, bet ir vietinės problemos.

5. Partijos vadas

Pagrindinės įtakos turi ir partijos vadas: jo išvaizda, kalba, orientacija. Liberalų vadas P. E. Trudeau ir konservatorių — Joe Clark yra skirtingo charakterio. Balsuotojai pasisakė už ar prieš juos, o ne už partijų programas. Šia proga prisimenu savo žmonos tetą Niujorke, kuri visuomet balsuodavo už gubernatorių Rockefelerį ne dėl jo politinės programos ar pasaulėžiūros, bet tik dėl to, kad "iš visų kandidatų jis daugiausia panašus į lietuvį".

Parlamentinėje Kanados sistemoje, kai balsuojam už savo kandidatą apylinkėje, pasirenkame jo partiją ir jos vadą kaip ministerį pirmininką. Taigi partijos vadas yra svarbiausia šios sistemos viršūnė. Jei partija turi tokį vadą, kuris savo sugebėjimais ir kvalifikacijomis vyrauja ne tik partijos veikloje, bet ir viešojoje opinijoje, tai jo partija valdo kraštą dešimtmecius. Pvz. MacDonald, King turejo gerą viešosios nuomonės pajautimą, visuomet buvo pasiruošę susitarimui, lengvai prieidavo prie žmonių, buvo gabūs politikai, reikalui esant nevenge duoti pažadų, kuriuos ilgainiui sąmoningai pamiršdavo.

Geras partijos vadas daug lengviau daugumą sujungia ir išjudina, negu bendra idėja ar programa. Visi žino, kad partijos gairės nėra taip svarbios, kaip jų interpretacija ir įgyvendinimas partijos vado rankose. Ministerio pirmininko galios atsiranda ne tik iš to, kad jis yra laimėjusios partijos vadas, bet ir iš to, kad jis išsirenka ir sudaro ministerių kabinetą, kuris, pagal britų sistemą, yra vyriausybės ašis. Kabinetas nustato pagrindines vyriausybės gaires, vykdo vidaus ir užsienio politiką.

Pralaimėjusios partijos sudaro parlamente opoziciją, kurių paskirtis kritikuoti laimėjusią partiją, kelti savo pasiūlymus, supažindinti visuomenę su vyriausybės trūkumais ir klaidomis, kantriai laukti sekančių rinkimų su viltimi juos laimėti.

6. Mūsų tikslai

Apibūdinus Kanados partijų sistemą ir jų veiklą, kyla klausimas, kaip mes šioje mašinerijoje galime geriausiai ir efektingiausiai siekti savo, kaip politinių išeivių, tikslų. Tam yra keturios galimybės.

1. Tapti partijos nariu ir reikštis jos veikloje ne tik rinkimų apylinkėse, bet ir partijos susirinkimuose bei suvažiavimuose. Čia galima aktyviai dalyvauti diskusijose, keičiant ar papildant partijos programas, ir daryti įtakos mūsų, kaip etninės grupės, naudai.

2. Platesnės grupės arba bendruomenės veikla, bandanti priminti partijoms savo siekimus ir suderinti juos su krašto siekimais. Geriausias tokio veikimo pavyzdys kasmetiniai baltiečių vakarai parlamento rūmuose Otavoje, kur lietuviai, latviai ir estai kviečia visus parlamento narius ir senatorius dalyvauti vakarienėje, kultūrinėje programoje ir pasikalbėti politiniais klausimais, ypač tais, kurie liečia Baltijos kraštus.

3. Tapti partijos kandidatu rinkimuose į parlamentą. Šis kelias nėra lengvas, reikalauja daug laiko, pasiaukojimo ir kantrybės. Šiuo atveju svarbu tai, kad laimėjęs ar nelaimėjęs kandidatas turi daug progų perduoti ne tik partijai, bet ir parlamentarams, vyriausybės nariams savo idėjas, savo nuomones ir savo viltis, kurios liečia mūsų pavergtos tėvynės problemas, Kanados vyriausybės vidaus ir užsienio politiką.

4. Remti pasirinktą partiją pinigine auka ir neužmiršti priminti mūsų reikalus. Rinkiminės išlaidos yra didelės ir jos daugiausia padengiamos iš gautų aukų. Kandidatas šiuo atveju jaučia didelę finansinę ir moralinę paramą iš balsuotojų, rėmėjų ir tuo pačiu moralinį įsipareigojimą atsilyginti jiems savo patarnavimais.

Optometristas
Dr. R. J. Lapienis
SHERWAY GARDENS MALL
25 THE WEST MALL
Toronto, Ontario
Tel. 621-5050
Talkininkas (Associate)
J. S. POLLOCK, O.D.

Studentų ateitininkų suvažiavime Toronto netrūko ir linksmų momentų
Nuotr. R. Musonytės

Lietuvos respublikos pradžia

Pastabos ryšium su A. Budreckio straipsniu "Laisvojoj Lietuvoj" 1981 metų 9 numeryje

P. LELIS

Apie nepriklausomos Lietuvos valstybės atkūrimą mūsų spaudoje informacinių žinių netrūksta, nes nuolat tenka skaityti įvairių autorių atsiminimus ir istorijos mėgėjų surinktas žinias bei komentarus. Lietuvos praeitis, laisvės kovos, valstybės atkūrimas ir laisvės praradimas daugiausia atsispindi "Karyje" ir "Laisvojoje Lietuvoje", kur daugumą tos rūšies straipsnių prirašo Algirdas Budreckis, pats tais laikais dar negyvenęs.

Dažnai įvairių šaltinių žinios nesutampa ir kartais tenka suabejoti spaudai pateikiamų žinių autentiškumu. Tikriausios istorinės žinios yra tos, kurias pateikia pats veikėjas ar aprašomo įvykio dalyvis, nors, žinoma, ir čia gali būti šiek tiek subjektyvumo ar pertempimo.

Svarbiausieji Lietuvos respublikos kūrėjai buvo trys: valstybės tarybos pirmininkas ir pirmasis prezidentas Antanas Smetona, pirmasis ministeris pirmininkas ir užsienio reikalų min. Augustinas Voldemaras ir pirmasis finansų ministeris Martynas Yčas. Tai pagrindiniai šulai, ant kurių 1918-1919 m. rėmėsi siūbuojantis kuriamos valstybės pastatas. Nė vieno jų negalime virš kito nei iškelti nei nuvertinti. Taip pat negalime mažinti ir kitų 17 Lietuvos tarybos narių nuopelnų, nors jų vaidmuo valstybės kūrime buvo šiek tiek mažesnis. Kiti svarbūs Lietuvos respublikos kūrėjai buvo: dr. J. Šaulys, dr. J. Purickis, J. Vileišis, A. Stulginskis, kun. J. Staugaitis.

Perskaičius A. Budreckio straipsnį "Voldemaras ir Lietuvos respublikos diplomatijos pradžia", atrodo, kad respublikos kūrimo ir Lietuvos diplomatijos srityje autorius pirmoje vietoje stato prof. A. Voldemarą, nes kitaip jo straipsnis būtų pavadintas bendresne antrašte, pvz. Lietuvos diplomatijos pradžia. Žinome ir net atsimename, kad šalia Voldemaro Lietuvos diplomatijoje žymius vaidmenis vaidino dr. J. Šaulys, V. Sidzikauskas, E. Galvanauskas ir dr. J. Purickis (kažkodėl autorius klaidingai rašo jo pavardę Puryckis).

Šiame A. Budreckio straipsnyje yra ir daugiau netikslumų, kuriuos čia paminėsiu.

Jis rašo kad finansų ministeris Martynas Yčas 1918 m. lapkričio 26 d. išsiderėjo paskolą iš Vokietijos, būtent, 10 milijonų markių. Tai netiesa, nes kaip pats Yčas savo atsiminimuose (Pirmasis nepr. Lietuvos dešimtmetis) raso, tai nebuvo paskola, o tik avansas iš surinktų mokesčių, nes mokesčių ėmimo aparatas tebebuvo vokiečių rankose. Tiesa, M. Yčas išrūpino iš Vokietijos per tą pat Darlehnkasse Ost paskolą, bet ne 10, o 100 milijonų markių, kurią jis su Smetona pasirašė Berlyne.

Iš tos paskolos Lietuvos vyriausybė paskolino 3 mil. markių latviams, kurie buvo be pinigų. Ulmanis, atvykęs į Kauną, su didele padėka juos pasiėmė. (Už tą pagalbą vėliau latviai "atsilygino" atimdami iš lietuvių Alukštos sritį). Yčui pasitraukus iš finansų ministerijos, toji paskola buvo greitai iššvaistyta, ypač kai prekybos ir pramonės ministeris J. Šimkus užsimanė suvalstybinti visą prekybą bei pramonę, pradedant marmeladu ir baigiant silkėmis, papirosais ir "babkavais" lapais. Tai pareikalavo didelių sumų. Tos paskolos užteko tik iki 1920 m. Toliau Lietuvos vyriausybė vėl atsistojo ant bankroto slenksčio — valdininkams ir karininkams buvo nemokėtos algos už tris mėnesius. Tada min. pirm. E. Galvanauskas, būdamas kartu ir finansų ministeriu, prašė M. Yčą parūpinti kur nors naują paskolą, nes M. Yčas, pats būdamas bankininku, turėjo ryšius su užsienio bankais. Jis kreipėsi į Londono "Tilden Smith" ir "Gordon" bankų grupę ir, su Lietuvos vyriausybės sutikimu, davė jiems linų monopolį. Už tai gauta iš tų bankų 10 mil. litų paskola. M. Yčas tris kartus išgelbėjo besikuriančią Lietuvą iš finansinio bankroto.

Toliau A. Budreckis rašo kaip admirolo Sinclair eskadra atplaukė į Baltiją ir kaip Lietuvos atstovai p. Leonas ir A. Stulginskis (o vėliau kita delegacija su M. Yču) negalėjo Liepojoje to admirolo sugauti, tik Liepojos burmistras perdavęs Stulginskiui admirolo pageidavimą susitikti. Dabar tai atrodytų komiškai — siųsti atstovus neturint sutikimo ir jieškoti ryšio su laivyno admirolu per burmistrą. Juk tada Liepojoje buvo latvių Ulmanio vyriausybė. M. Yčas savo atsiminimuose patvirtina, kad tokia delegacija buvo siųsta į Liepoją pasveikinti britų eskadros vado ir paaiškinti jam apie mūsų padėtį, bet jis nemini, kad pats ten dalyvavo. Pasak A. Budreckio, iš to aiškėja, kad admirolo Sinclair eskadra atliko žvalgybą. . .

Tikrumoje tai nebuvo tik žvalgyba, o tikras karo veiksmas, kuriame dalyvavo anglų ir kitų sąjungininkų 238 įvairių rūšių karo laivai. Anglų laivynui pradžioje vadovavo adm. Sinclair, vėliau adm. Cowan (G. Bennet, British Naval Operations in the Baltic 1918-1920).

Lietuviška baldų dirbtuvė Toronte
Daromi nauji minkšti baldai ir aptraukiami seni PIGIA KAINA. P. LUBYS. Tel. 638-3171, 663-9096

BOOKBINDING STUDIO
"SAMOGITIA"
(lietuvis savininkas)
telefonas 625-2412
P.O. Box 1343, Postal Station "B"
Mississauga, Ontario L4Y 4B6

Stiprėti ekonominėje srityje

Steigtina ekonominė lietuvių bendruomenė, kuri plėstų pramonę, prekybą, statybą išeivijoje ir dalį pelno skirtų išlaisvintai Lietuvai

DR. STASYS JUZĖNAS

Gyvenimo pavyzdžiai rodo, kad net turtingos valstybės, kaip Vokietija, Svedija ir kitos, veržiasi į Afriką, P. Ameriką ir net į JAV, kur konkuruoja automobiliais automobilių tėvynėje. Todėl jos turtingos gyvenimo lygis augštas, nors žmonių tankumas didelis.

Antras priešingai pamokantis pavyzdys yra Afrikos valstybės, kurios atgavo politinę nepriklausomybę, bet prarado ekonominę, nes nebuvo jai paruoštos. Apie tai JAV spaudoje gausu rašinių, kur užsienio firmų uždarbiai didesni negu tų kraštų biudžetai.

Viso to akivaizdoje turime šalia kultūrinės, politinės, religinės veiklos griebtis ekonominio-gamybinio darbo, kurti ekonominę lietuvių bendruomenę. Tam galėtų būti atskira referentūra prie L. Bendruomenės arba atskira pramonės bei prekybos agentūra. Į ją savo pinigais galėtų jungtis tiek asmenys, tiek organizacijos, įmonės, kredito draugijos, prekybos ir visokio verslo agentūros. Suprantama, tam turėtų būti paruošti įstatai numatytos teisės, prievolės, paskirtis ir t. t.

Tokie, kad ir mažesnio masto ėjimai, kaip Lietuvių Fondo pirkinys, irgi yra teigiami pragiedruliai. Ypač pabrėžtinas JAV-se vyraujantis ekonomijos principas: ko negali vienas padaryti, junkis į grupę — bendrovę. Geresnis tėvas, kuris vaikus paruošia, išmoko ko nors gyvenimui, negu apipila pinigais. Todėl ir pas mus prašymas aukoti nevisur yra pats geriausias sprendimas.

Čikagoje įvyko mokslo ir kūrybos suvažiavimas. Tai gražus renginys, bet ar buvo gvildenama galimybė steigti išeivijoje laboratorijas, įmones, gamyklas ir panašiai? Jeigu kalbame apie laisvą Lietuvą be svetimųjų, tai tos įmonės, gamyklos bus reikalingos gal iš pelenų atsikeliančiam kraštui. Jas nugabenti šiais laikais nėra problema. Tai būtų tikras kraitis atgimstančio krašto žmonių gerovei. Tiesa, tai didelis, sunkus darbas, bet visdėlto lengvesnis už mirtį fronte, už vergiją Sibiro taigose.

Pokalbis su chemiku

Tai minčiai panagrinėti turėjau pokalbius žodžiu ir raštu su keliais asmenimis. Pirmiausia tariausi su **Jonu Svera**, chemijos magistru, dirbančiu "General Motors" bendrovėje. "Taip, — Jonas sako, — skaičiau straipsnį ir seniai žinau, kad pats visą laiką už technologinę-daiktinę veiklą. Tai būtina ir išeivijoje, ypač JAV-se. Čia reikia būti ekonomiškai stipria tautybe. Su tokia daugiau skaitosi ir valstybininkai. Žaidimai geras dalykas, kai yra duonos, kai normaliai veikia krašto ekonomija. Dėl to privalome lygiagrečiai su politine, kultūrine veikla veržtis ir į ekonominę sritį. Tai turi būti ne tik mūsų pareiga, bet ir malonumas ruošti kraitį ateities Lietuvai. Tokios mintys dažnai mane lanko. Dabar atliekamą laiką skiriu 40 butų apartamentui tvarkyti. Tai nėra perdaug artimas širdžiai darbas. Galvoju apie nuosavą plastikos įmonę".

Paklaustas, ar sutiktų jungtis į grupę, atsakė teigiamai, tik pageidavo įstatų, žmonių, kapitalo ir projekto išstudijavimo. Kai Jonas paklausė rašantį šias eilutes, su kokia suma prisidėčiau, atsakiau — su $10,000 prie kiekvieno milijono. Jeigu, sakykim, 99 kiti tokie atsiras, tai ir bus milijonas. Kitam milijonui irgi $10,000 ir t. t. Pradžiai gal užtektų penkių milijonų dolerių. Pradėtume nuo nupirkimo žemės, nes statyti reikia tik ant savo žemės. Be to, saugus į žemę investavimas. Net 35% europiečių investuotojų perka JAV-se žemę.

Tas visuomeninės gerovės darbas galėtų būti įvairus — gaminti ne tik plastikos dirbinius, bet ir medžio, metalo, elektronų, gumos, ir t. t. Susiskirstymas — pagal specialistus ir paklausą.

Man, artėjant į saulėlydį, būtų pirmas darbas pasistatyti bendranamį Floridoje (ar kitur) ūkišku būdu, sakykim, 20 butų po du miegamuosius. Tą darbą galima atlikti už $700,000, sutaupant kita tiek, t. y. 50%. Tokio buto savikaina siektų $37,000 vietoje $74,000. Suprantama, juo didesnis vienetų skaičius, juo pigiau išeina pastatyti.

Jonas toliau klausė, kaip tą visuomeninę gamybą arba statybą suprasti, kaip ji pasireikštų?

Atsakiau: dalis pelno būtų laikoma Lietuvos be svetimųjų ūkio ir pramonės atstatymui. Pilnam aptarimui yra reikalingas visuotinis suvažiavimas, analizė, statistika ir studijos. Pati nuosavybė, organizuota akcijų principu, pagal įstatus turėtų skirti pelno dalį laisvai ateities Lietuvai. Ta suma gal galėtų būti atleidžiama nuo pajamų mokesčio. Nuosavybės teisė perleidžiama tik lietuviams. Suprantama, kad ir įmonė ar jos padalinys gali būti daugumos (75%) nutarimu perkelta pagal reikalą į kitą valstybę.

Kitų atsakymai

Buvo kreiptasi ir į kitus Detroito pramonininkus, verslininkus bei platesnių horizontų žmones. Punktualus atsakymas gautas tik iš nuosavybės prekybos savininko J. Briedžio. Pasak jo, tai viliojantis sumanymas, bet tam reikalui jis pats esąs persenas. Jo rūpestingai greitas atsakymas rodo stropumą ir jautrumą tiek versle, tiek betkuriam kitam lietuviškam reikalui.

Dar pažymėtinas pasikalbėjimas su p. Rauckiu, įmonės "Automotive Die Casting' savininku. Esą lietuviai Amerikoje prarado vienas kitu pasitikėjimą, ir būtų sunku, nors ir naudinga Lietuvai bei mums patems, tą užmojį įgyvendinti. Be to, reikia prityrusių ir darbščių vadovų. Žadėjo raštu parašyti plačiau, bet neparašė.

Buvo raštu kreiptasi į turintį komercinių gabumų ir patirties A. Norų. Jo atsakymas: senatvė ir lietuvių nesutarimai reikalą darytų sunkiai įgyvendinamą.

Neužmirštas pakalbinti ir jaunas advokatas Selenis. Atsakymas: perjaunas, norėtų palaukti gerai idėjai vėlesnio laiko.

Vienas užkalbintųjų dėl mineto sumanymo priminė Lenino atsakymą į klausimą, ar galima pasaulio revoliucija, būtent, ji nėra galima, bet ji įvyks dėl buržuazijos kvailumo. Lietuvių ekonominės bendruomenės suorganizavimo atveju būtų priešingai: praktiškai minėtą sumanymą galima įgyvendinti, bet dėl lietuvių abejingumo jis greičiausiai nebus vykdomas.

Atsiminiau genialumą J. Bačiūno ir anuos sunkius laikus. Jis įsteigė erdvią poilsio vietą, golfo lauką ir t. t. Brūkštelėjau inž. V. Adamkui (augščiausiai iškilęs lietuvis valdžios tarnyboje), Bačiūno įpėdiniui. Žinodamas, kad jis laiko neturi, todėl paruošiau atsakymus į klausimus, prašydamas nuomonės, išbraukiant, pakeičiant, papildant ir t. t. Taip pat bandžiau telefonu šį tą sužinoti, bet nesuradau. Gavau trumpą laiškutį kuriame rašo esąs nepakankamai susipažinęs su projektu ir

(Nukelta į 7-tą psl.)

Lietuvos laisvės 1941 metų sukilimui paminėti komitetas ir programos atlikėjai Klevelande 1981 m. lapkričio 22 d. Iš kairės: V. Jokūbaitis, J. Žilionis, J. Stempužis, kun. G. Kijauskas, SJ, Vl. Šakalys, L. Lapinskienė, pirm. A. Mikulskis, dr. A. Damušis, Vl. Čyvas, D. Lapinskas
Nuotr. V. Bacevičiaus

PAVERGTOJE TĖVYNĖJE

KOLCHOZO CENTRAS

"Tiesos" korespondentas Algirdas Čekys šio dienraščio 1981 m. 223 nr. pateikia įdomių žinių apie Salako miestelį Zarasų rajone, vakarinėje Luodžio ežero pakrantėje. Nepriklausomybės metais Salakas turėjo apie 2.000 gyventojų, buvo pagarsėjęs 1906-11 m. pastatyta vienintele visoje Lietuvoje šventove iš tašytų lauko akmenų. Tik jos bokšto viršūnė buvo metalinė. Dabar Salako gyventojų skaičius yra sumažėjęs iki 600. Įtakos miestelio kritimui, matyt, turėjo jo pavertimas kolchozo "Augštaičių kraštas" centru: "Kas Salakas? Tai, deja, gerokai apsnūdęs miestelis, kurio tylą sudrumsčia nebent pravažiuojanti mašina, kažkur pleperiantis traktorius. Visur — ištrupėję šaligatviai, dulkės... Išėjai į gatvę — parduotuvė, valgykla. Kur, sakysim, nueiti vakare žmogui? Kultūros namai įsikūrę prastame pastate — kinui rodyti tinka, tačiau apie meno saviveiklos pasirodymus čia kalbeti sunku..." Mokytoja Valerija Šeduikienė yra įsteigusi vidurinės mokyklos muzėjų, kuris laikytinas antruoju kultūros židiniu. Du nedidelio namelio augštus užpildo sutelkti ūkininkų darbo įrankiai, namų apyvokos daiktai, sudarantys puikią vaizdinę medžiagą moksleiviams. A. Čekys tuo muzejumi nesidžiaugia: "Tačiau užėjęs takas rodo, kad čia užsuka nedaugelis. Mat dalis muziejaus langų išmušti, pro kiauras lubas sunkiasi drėgmė, byra spaliai ir dulkės. Niekas ligi šiolei nepasirūpino, kaip išsaugoti surinktą medžiagą, paversti muzėjų tikra auklėjimo įstaiga..."

VAŽIUOJA Į MIESTUS

Nemaža dalis Salako gyventojų kas rytą susirenka buvusioje turgaus aikštėje, iš kurios jie važiuoja į savo darbus Zarasuose ir Utenoje, nors "Augštaičių krašte" kolchozui labai reikia darbo jėgos. Pirm. Jonas Ivaška skundžiasi: "Trūksta dešimties mechanizatorių, fermose dirba daugiausia pagyvenusio amžiaus moterys..." Kodėl salakiečius vilioja miestai? Į šį klausimą vienu sakiniu atsako Zarasų kelių valdyboje tekintoju dirbantis Mamertas Umbrasas: "Ten geriau moka..." Zarasuose jau 15 metų vairuotoju dirbantis Bronius Dičiūnas į klausimą atsako klausimu: "Turbūt žinote, kad čia geresnė tvarka negu kolūkyje?" "Tiesos" atstovas A. Čekys pritaria tokiems atsakymams: "Ką ir bekalbėti: ten griežtai normuota darbo diena, visad garantuotos poilsio dienos, pagaliau neretai į darbą nuvežа ir atveža įmonės automašinos..." Taip ketvirtadalis darbingų Salako gyventojų kasdien keliauja į miestus, abipusėse kelionėse sugaišdami apie tris valandas. Kolchozas lig šiol neturi specialios statybininkų grupės. Gyvenamojo namo statyba turi pasirūpinti patys naujakuriai. Ūkio specialistams ir darbininkams tebuvo pastatyti keturi gyvenamieji namai, kurių du yra keturbučiai. Tuo tarpu Salake šiuo metu namus statosi 23 gyventojai. Paruošiant šį rašinį, nagrinėjusį miestelių problemas, žurnalistui A. Čekiui talkino du Lietuvos žemės ūkio ekonomikos instituto bendradarbiai — Vidmantas Gikys ir Stasys Naujokaitis. Ši trijulė konstatuoja, kad Salakui, tapusiam kolchozo centru, trūksta vietinės pagalbinės pramonės, buitinio aprūpinimo. Tenka važinėti net ir į miestuose esančias siuvyklas bei kirpyklas, nes šiandien kaimo gyventojai nei šukuosena, nei apsirengimu nenori atsilikti nuo miestiečių. Daroma išvada: "Ūkio centras — tai ne tik vieta, kur žmonės gyvena ir dirba. Jame turėtų būti visos sąlygos žmogui pailsėti, sportuoti, kultūringai praleisti laisvalaikį, sutvarkyti būtiniausius reikalus..."

LIETUVOS BIUDŽETAS

Maskvoje buvo paskelbti ir patvirtinti 1982 m. biudžetai penkiolikai respublikų. Pirmoji vieta, kaip jau įprasta, su 72.739.987.000 rublių suma tenka Rusijai. Lietuvos 2.613.758 000 rb. biudžetas yra šeštoje vietoje, Latvijos 1.723.778.000 rb. — dešimtoje, Estijos 1.174.312.000 rb. — keturioliktoje. Mažesnį biudžetą už Estijos turi tik Turkmėnija, būtent, 1.152. 637.000 rb. Biudžetinėje lentelėje, be pirmą vietą turinčios Rusijos, Lietuvą pralenkia: Ukraina — su 23.928. 951.000 rb., Kazachija — su 9.232.784. 000 rb., Uzbekija — su 6.043.780.000 rb. ir Gudija — su 5.705.841.000 rb. Vilniuje priimtame Lietuvos biudžete pajamų ir išlaidų 1982 m. numatoma turėti 2.664.194.000 rb. Jo 53% padengs apyvartos mokestis, 545.000.000 rb. bus gauta iš įmonių bei ūkių pelno ir kitų jų įmokų, 179. 000.000 rb. — iš darbo užmokesčio fondų, 211.000.000 rb. — iš socialinės draudos biudžeto pensijoms mokėti.

MIŠKAI IR ŽVĖRYS

Prof. V. Antanaitis "Valstiečių Laikraščio" 1981 m. lapkričio 24 d. laidoje paliečia gausėjančių žvėrių atnešamą žalą Lietuvos miškams. Esą 1948-78 m. laikotarpyje buvo užveista apie 350.000 ha naujų želdinių. Medynais neapaugęs plotas nuo 12,2% buvo sumažintas iki 1,1%. Faktai betgi liudija, kad iš tų 350.000 ha želdinių išliko tik 110.000 ha. Atmetus nerūpestingą želdinių priežiūrą bei neatidžią apskaitą, nemaža kaltė tenka miškų žvėrims. Prof. V. Antanaičio duomenimis, Šventosios girininkijoje 1980 m. buvo pasodinta 25 ha pušies kultūrų ir tais pačiais metais nurašyta 41 ha briedžių bei stirnų sunaikintų pušies jaunuolynų. Nuo žvėrių kenčia ir nenurašytieji jaunuolynai, susilaukę nemažos žalos. Siūlomas želdinių aptvėrimas praktiškai esąs neįmanomas, nes vien tik Šventosios girininkijoje reiketų apie 75 kilometrų trijų metrų augščio tvorų. Prof. V. Antanaitis pasisako už tikslesnę žvėrių apskaitą bei jų skaičiaus apribojimą atskiruose miškuose. Kuršių nerijos miško parke, kuris yra pripažintas gamtiniu paminklu, suskaičiuojama apie 90 briedžių. Yra tikras paradoksas, kai žmonių lankymasis tame parke griežtai varžomas, o briedžiams leidžiama terioti ypatingai jautrią Kuršių nerijos gamtą. Pasak prof. V. Antanaičio, briedžių čia turėtų būti 3-4 kartus mažiau.

GRANITO AKMUO

Senajame Kairėnų parke, kur dabar yra įsikūręs Vilniaus universiteto botanikos sodas, 1981 m. lapkričio 20 d. buvo atidengtas paminklinis granito akmuo. Jis visiems primins gamtos mokslų fakulteto ir botanikos sodo įkūrimo 200 metų sukaktį. Fakulteto dekanas Rimvydas Tarvydas priminė iškilmės dalyviams, kad 1781 m. Vilniaus universitete buvo įsteigta gamtos istorijos katedra, vadovaujama Ž. A. Žilibero, ir užveistas botanikos sodas dabartinėje Gorkio gatvėje. Vilniui augant, jis buvo perkeltas į Jaunimo sodą, Vingio parką, o dabar atsidūrė Kairėnuose. Didžiulis botanikos sodas čia ne tik susilauks gausių lankytojų, bet ir taps mokomąja baze gamtos mokslų fakulteto studentams. Paminklinį granito akmenį atidengė Vilniaus universiteto prorektorius Algimantas Bikelis. Rausvame jo šone yra iškaltas įrašas "HORTUS BOTANICUS UNIVERSITATIS VILNENSIS" ("Vilniaus universiteto botanikos sodas"). Pranešime teigiama, kad paminklui pasirinktas akmuo priklauso Anykščių Puntuko šeimai, Lietuvon yra atkeliavęs iš pietinės Suomijos. Puntuko ir jo amžius — apie pusantro bilijono metų. V. Kst.

Dabartinė JAV-bių Lietuvių Moterų Klubų Federacijos valdyba. Iš kairės: M. Noreikienė — pirmininkė, V. Čečetienė — vicepirm., G. Kulpienė — sekretorė, S. Vaikutienė — kandidatė, E. Treimanienė — iždininkė, V. Sutkuvienė — kandidatė, S. Jurskytė — vicepirm. ir žmogaus teisių komisijos pirm., M. Žukauskienė ir M. Klivečkienė — visuomeninių reikalų pareigūnės, A. Pintsch — atstovė Baltiečių Moterų Taryboje, R. Raubertaitė — žmogaus teisių komisijos darbuotoja. Ši valdyba išrinkta suvažiavime, kuris įvyko 1981 m. spalio 2 d. Nuotr. L. Tamošaičio

Maloniai kviečiame visus atsilankyti į mūsų

metinį zuikių BALIŲ

Bus įdomi programa, įvairūs gėrimai, šilta žvėrienos vakarienė, staliukų loterija, taurių įteikimas pasižymėjusiems klubo nariams. Meninės programos dalyje ir šokiams talkins viešnia iš Čikagos Vanda Panavaitė-Stankienė su Ąžuolo Stelmoko orkestro palyda.

Baliaus pradžia — 18.30 val., meninės programos — 20.30 valandą. Įėjimas — $5.00, studentams ir pensininkams — $4.00

Hamiltono Lietuvių Žūklautojų ir Medžiotojų Klubo Giedraitis valdyba

Sausio 23, šeštadienį, Hamiltone, Jaunimo Centro salėje

HAMILTON ONT.

KLB HAMILTONO APYLINKĖS VALDYBOS PIRMININKĄ pareigas iš dr. V. Kvedaro perėmė Dalia Pajarskaitė, buvusi valdybos vicepirmininkė. Nauja apylinkės valdyba bus renkama per Vasario 16 minėjimą, kuris šiemet įvyks vasario 14. sekmadienį, Scott Park gimnazijos auditorijoje.

ŠIEMET NEBETURĖJOME tradicinio N. Metų sutikimo. Hamiltoniečiai važiavo į kitas lietuvių kolonijas sutikti N. Metų. Tepavykus išplatinti labai mažą skaičių bilietų, apylinkės valdyba turėjo atsisakyti nuo tokio daug kainuojančio vakaro organizavimo. Nepasisekimo priežastim kaikurie laiko nepraktišką organizuoto vakaro tvarką, turėjusią pritraukti mūsų jaunimą. Tačiau jaunimas tenupirko vos keletą bilietų.

PAS M. D. JONIKUS vieši iš Lietuvos atvykęs Joniko brolio sūnus, kuris yra gydytojas ir Klaipėdos ligoninėje dirba kaip chirurgas.

NAUJI GYVENTOJAI. Artūras ir Janina Grabošai, Eugenijus Meškauskas — pensininkai iš Malartic, Que., atsikėlė gyventi į Hamiltoną. Į Malarticą buvo nuvykę kaip auksakasiai. Ten kasyklose pavyko jiems gauti geresnius darbus. Du svainiai, ten bedirbdami, išsitarnavo sau pensijas. A. Grabošas ir E. Meškausakas Lietuvoje yra buvę miškininkai, vienas miškų urėdas, o kitas girininkas. Hamiltone gyvena A. J. Grabošų sūnus Leonardas su šeima, kuris dirba matininku miesto savivaldybėje. K. M.

Sault Ste. Marie, Ont.

AUKOJO TAUTOS FONDUI 1981 METAIS: $35: V. Mockus; $30: Vytas Skaržinskas; $25: J. Malskis, J. Meškys, H. Matijošaitis, J. Žebraitis; $20: A. Balčiūnas, A. Skardžius. $10: N. Aukštikalnis, S. Druskis, J. Gasperas, R. Gasperas, Ig. Genys, L. Jakumaitienė, J. Ruteikis, P. Puteikis, A. Rutkauskas, A. Skaržinskas, P. Umbrasas, sn., V. Vainutis, J. Valas, A. Vanagas.

$5: B. Dabulskis, J. Duoba, P. Cypas, E. Chinienė, R. Galinytė, Ig. Girdzevičius, V. Goldbergas, S. Grigelaitis, V. Kramilius, J. Kvoščiauskas, S. Kvoščiauskas, V. Liudavičius, E. Liudavičuis, A. Motiejūnas, A. Motūzas, R. Pareigis, J. Pareigienė, G. Poderys, A. Petronis, V. Poškus, J. Skardis, jn., J. Skardis, sn., K. Šlyžys, A. Šimkevičius, V. Trakinskienė, P. Umbrasas, jn., V. Žiurauskas.

$3: S. Gronskis, J. Okmanas; $2: V. Skaržinskas.

Iš viso surinkta $488. Visiems labai nuoširdus ačiū.

J. Gasperienė, įgaliotinė

London, Ontario

KALĖDŲ EGLUTĖ lietuvių vaikučiams suruošė šeštadieninė mokykla ir skautai.

Dvasios vadovui kun. Ignui Mikalauskui sukalbėjus invokaciją, mokyklos vedėjas L. Eimantas paaiškino Kalėdų eglutės reikšmę. Sveikinimo žodį tarė KLB Londono apylinkės pirm. M. Chainauskas ir skautų vietininkijos bei tėvų komiteto vardu — A. Dragūnevičius.

Mokiniai suvaidino "Kalėdų žvaigždę", parašytą V. Gureckienės. Režisavo mokytojos Rita Vilienė ir Elė Jurgutienė.

Mokiniai pasakė eilėraščių Kalėdų seneliui, kuris iš didelio maišo dalino visiems dovanas. Seneliu buvo Algis Švilpa.

Visi dalyviai buvo pavaišinti skaniais užkandžiais ir kavute. Koresp.

St. Catharines, Ont.

VISUOTINIAM APYLINKĖS SUSIRINKIMUI prašant, senoji valdyba su kaikuriais pasikeitimais sutiko ir 1982 m. pasilikti savo pareigose. Tai yra džiugus reiškinys, nes ir pastarųjų metų valdyba dirbo gerai, sumaniai ir sėkmingai.

IR ŠIEMET BENDROS KŪČIOS, įvykusios gruodžio 20, sutraukė daug lietuvių iš viso Niagaros pusiasalio. Vienuolyno salė atrodė jaukiai papuošta eglute bei žalumynais, praturtinta meniškai įrengta Prakartėle.

Kalėdines giesmes gerai vadovavo skautė Daiva Šetikaitė. Klebonas kun. Juvenalis Liauba nuoširdžiai padėkojo rengėjams, jiems patiems pageidaujant, neminėdamas pavardžių. Gal ir taip, nes visuomenė vistiek rengėjas bei rengėjus gerai žino ir yra jiems labai dėkinga už sudarymą malonios progos visai mūsų lietuviškai šeimai sueiti nors kartą per metus ir kartu prisiminti artimuosius pavergtoje tėvynė.

PAVERGTŲ TAUTŲ SĄJUNGOS tradiciniai pietūs-politinės diskusijos su žymiausiais Niagaros krašto parlamentarais bei politikais šiemet įvyks sausio 10 d., 12.30 v.p.p., visiems žinomame "ESQUIRE" viešbutyje. Norintieji dalyvauti skambina S. Šetkui tel. 684-1753. Kor.

Sudbury, Ontario

PAKRIKŠTYTAS Edvardas Poderys. Krikšto tėvai — Markus Albrechtas ir Andrėja Karklinš. Jaukiame pobūvyje buvo atšvęsta ir ketverių metų tėvų vedybinio gyvenimo sukaktis. Sugiedbta "Ilgiausių metų."

K.A.S.

OPTOMETRISTAS
Dr. S. Brogowski
412 Roncesvalles Ave.
Toronto, Ontario
(prie Howard Park Ave.)
Kabineto telefonas
531-4251
Pacientai priimami susitarus telefonu

Optical Studio
OPTIKAS R. SCHMID
1586 Bloor Street West,
Toronto, Ont. M6P 1A7
(prieš Lietuvių Namus)
Telefonas 535-6252
Greitas patarnavimas, neaugštos kainos. Gaunami kontakto lęšiai (contact lenses).

Hamiltono Lietuvių Žuklautojų ir Medžiotojų Klubo Giedraitis

NAUJO PASTATO VAJAUS TĘSINYS

Mecenatai-aukotojai:

$1,000.00: Antanas Patamsis
$ 300.00: Vladas Matukaitis
$ 200.00: Petras ir Danutė Bobinai
$ 200.00: Vincas ir Valė Verbickai
$ 50.00: Antanas Šukaitis

Iš viso iki 1981 m. gruodžio 31 d. gauta $5,943.40.

Klubo valdyba nuoširdžiai dėkoja naujiems mecenatams-aukotojams už jų duosnią paramą. Pranešama, kad jau ruošiamasi savo metiniam zuikių baliui, kuris įvyks 1982 m. sausio 23, šeštadienį, J. Centre.

Klubo valdyba

Vienintelis lietuvių bankelis Kanadoje

įsikūręs nuosavuose namuose —

Hamiltono Lietuvių Kredito Kooperatyvas

830 Main Street E., tel. 544-7125 L8M 1L6

TALKA

DARBO VALANDOS: pirmadieniais, antradieniais ir ketvirtadieniais nuo 10 v.r. iki 5 v.p.p., trečiadieniais nuo 10 iki 1 v. p.p., penktadieniais nuo 10 v.r. iki 7 v.v., šeštadieniais nuo 9 v.r. iki 12 v.r. Liepos-rugpjūčio mėn. šeštadieniais uždaryta.

Nemokama gyvybės ir asm. paskolų draudа. Nemokamas pilnas čekių patarnavimas.

MOKAME UŽ:
depozitus (P.C.A.) 6%
santaupas 13%
term. depoz. 1 m. 14¼%
term. depoz. 3 m. 13%
reg. pensijų fondo 14%
90 dienų depozitus 14¼%

IMAME UŽ:
nekiln. turto pask. 18%
asmeninės paskolas 20%

"Rytų Lietuva"

dr. A. BUDRECKIO redaguotas veikalas

Įsigydamas šį istorinį veikalą, paskubinsi jo išleidimą anglų kalba, kuris angliškai skaitančią visuomenę supažindins su Rytų Lietuvos istorija.

Kanadoje veikalą galima įsigyti pas JERONIMĄ CICĖNĄ, 21 Alhambra Ave., Toronto, Ont., M6R 2S4, Canada. Knygos kaina $15.00 plius $1-2 pašto išlaidoms padengti.

Šis veikalas yra Vilniaus Krašto Lietuvių Sąjungos leidinys.

KELIONĖS Į LIETUVĄ IR KITAS PASAULIO ŠALIS

Simon's TRAVEL

KVIEČIAME KELIAUTI KARTU Į LIETUVĄ

13 DIENŲ SU GIMINĖM!!!

GRUODŽIO 21 — SAUSIO 4

Grupę lydi savininkai

- *Sutvarkome iškvietimus vizitui į Lietuvą ir iš Lietuvos.*
- *Nuperkame Lietuvoje giminėms kooperatinius butus, automobilius bei kitus pageidaujamus daiktus.*
- *Sąžiningai tarpininkaujame, tvarkant palikimus giminėms Lietuvoje.*

Toronto tel. (416) 537-3060 arba 532-8772
MONTREAL tel.(514) 669-8834 TELEX 06-986766 TOR
CHICAGO tel. (312) 673-5391 arba 654-4238
2385 Dundas St. W., Toronto, Ont. M6P 1X2 Canada
Kelionių biuro registracijos numeris — 1835961

Kartu su Čikagos lietuviais organizuojama smagi poilsio savaitė

saulėtoje MEKSIKOJE

1982 sausio 23 — sausio 30

Kelionės ir viešbučio kaina – tik $599.00

Smulkesnių žinių skubiai teiraukitės *Simon's Travel* kelionių biure. Grupės vadovai — biuro savininkai.

LIETUVIAI PASAULYJE

JA Valstybės

ALGIMANTAS GEČYS, JAV LB visuomeninių reikalų tarybos pirmininkas, iš šių pareigų pasitraukė 1981 m. gruodžio 1 d. JAV LB krašto valdybos pirm. Vytautas Kutkus jo pakaitu pasirinko krašto valdybos vicepirm. Aušrą Zerr, kuri anksčiau yra vadovavusi JAV LB visuomeninių reikalų tarybai. JAV LB prezidiumas, vadovaujamas Vytauto Izbicko, jos kandidatūrą priėmė ir patvirtino korespondenciniu balsavimu. Krašto valdyba, dėkodama už nuoširdų darbą pasitraukusiam A. Gečiui, linki sėkmės jį pakeitusiai Aušrai Zerr.

SAVO AMŽIAUS ŠIMTMETĮ pernai vasarą peržengė Vincas Kudirka, gyvenantis Norwoode, Mass. Sukaktuvininkas yra kilęs iš Šakių apskrities, į JAV atvykęs 1900 m., kai teko bėgti nuo priverstinės tarnybos carinės Rusijos kariuomenėje. Norwoode su keliais kitais suvalkiečiais įsteigė Šv. Jurgio parapiją, kurioje dar ir šiandien laikomos lietuviškos pamaldos. Sukaktuvininkas taipgi prisidėjo prie Lietuvių Darbininkų Sąjungos steigimo, kelis kartus buvo jos vadovu, talkino "Darbininko" laikraščiui. Jis taip pat reiškėsi vėliau įsteigtuose ALTos ir BALFo skyriuose. Lietuvišką šeimos židinį sukūrė 1910 m. su Anastazija Survilaite. Jiedu lietuviškoje nuotaikoje išaugino dukterį Onutę, sūnus Bronių ir Vincą. Sukaktuvininkas džiaugiasi, kad net ir vaikaičiai gražiai kalba lietuviškai.

AMERIKOS BALTIEČIŲ LAISVĖS LYGA, laisvinimo reikalams angažavusi Hannafordo firmą, nutarė plėsti savo veiklą, kad JAV vyriausybė į neišsprėstų tarptautinių problemų sąrašą įtrauktų ir Baltijos valstybių laisvės klausimą. "Drauge" įdėtame skelbime teigiama, kad naujasis JAV ambasadorius, Maskvoje įteikdamas savo kredencialus, išvardino eilę problemų, kurių išsprendimas prisidėtų prie JAV ir Sovietų Sąjungos santykių išlyginimo. Į tas problemas liko neįjungtas Baltijos valstybių laisvės klausimas. Šiai Amerikos Baltiečių Laisvės Lygos akcijai pritaria: R. Dabšys, dr. A. Damušis, A. Gureckas, dr. P. Kisielius, S. Kudirka, S. Kuprys, V. Kutkus, V. Nakas, dr. B. Nemickas, dr. A. Razma, V. Šakalys, kun. dr. J. Šarauskas, V. Velža, V. Vidugiris, K. R. Vidžiūnienė, V. Volertas ir P. Žumbakis. Jie ragina visuomenę ateiti talkon finansine parama. Čekiai rašomi Lithuanian World Community, Inc., vardu ir siunčiami šiuo adresu: 5620 So. Claremont Ave., Chicago, IL 60636 USA, laiške pažymint, kad jie skiriami Amerikos Baltiečių Laisvės Lygai.

Brazilija

BRAZILIJOS LIETUVIŲ SĄJUNGA Sao Paulo mieste 1981 m. lapkričio 7 d. atšventė auksinę savo veiklos sukaktį. Pirm. Aleksandras Bumblis paprašė dalyvius susikaupimo minute prisiminti ir pagerbti mirusius narius. Po jo kalbėjo garbės narys prel. Pijus Ragažinskas, linkėdamas ir toliau tęsti prieš 50 metų pradėtą darbą. Juozas Januškis, priklausantis steigėjų gretoms, atidengė ant sienos pakabintą metalinę plokštę, kurioje yra įrašytas Brazilijos Lietuvių Sąjungos pavadinimas bei jos įsteigimo data 1931 m. Garbės narys Jorge Garško lietuviškai ir portugališkai perskaitė protokolą, kuriuo buvo nustatytos veiklos gairės Brazilijos Lietuvių Sąjungai. Apie jos nuveiktus darbus kalbėjo: portugališkai — advokatė Vilma Žvingilaitė, lietuviškai — Antanas Dutkus. Buvo perskaityti gausūs laiškais bei telegramomis gauti sveikinimai. Šoninėje salės sienoje atidaryta visų buvusių Brazilijos Lietuvių Sąjungos pirmininkų portretų galerija: Liongino Gaigalo, Antano Majaus, Jono Džiugelio, Juozo Vasiliausko, Aleksandro Bagdono, Mariaus Danto, Antano Tamašausko, Albinos Ambrozevičiaus, Jono Jodelio, Aleksandro Bumblio, Jono Antanaičio, Juliaus Žvingilo. Portretų galerijon buvo įjungti ir du Lietuvos konsulai — dr. P. Mačiulis ir A. Polišaitis, paskelbti garbės pirmininkais. Apie juos visus kalbėjo steigimosi laikų sąjungietis Bronius Šukevičius, pranešdamas, kad septyni jau yra mirę. Dabartinis pirm. A. Bumblis ir sekr. A. Dutkienė įteikė garbės diplomus pasižymėjusiems Brazilijos Lietuvių Sąjungos nariams. Meninę programą atliko dainininkai Kazimieras Ambrozevičius, Vaclovas Laurinaitis su pianiste Irena Kuniškiene ir savo eilėraštį deklamavęs Antanas Augustaitis. Sukaktuvinį pyragą perpjovė pirm. A. Bumblis su žmona Maryte, visiems dalyviams giedant "Ilgiausių metų". Penkiasdešimtmečio proga buvo išleistas lipinukas automobiliams su Brazilijos Lietuvių Sąjungos pavadinimu, sukakties datomis, Lietuvos Vyčiu.

Urugvajus

URUGVAJAUS GELEŽINKELIEČIŲ KLUBE surengtame koncerte Montevideo mieste dalyvavo rinktiniai vienetai. Lietuviams atstovavo vyresniųjų "Rintukų" grupė, šokusi Patrepselį, Žiogelį, Gyvataraą, Aštuonytį, Ketvirtainį ir Rugučius. Sekmadieniniame biuletenyje "Žinios" džiaugiamasi gražiu šokėjų pasirodymu, bet iškeliamas ir vienas trūkumas. Esą lietuvių kolonija turi daug akordeonistų, tačiau šokėjams vis dar tenka naudotis į magnetofono juosteles įrašyta muzika. Dėlto kartais neišvengiama ir kurjozų. Minėtame koncerte šiltai buvo sutiktas Žiogelio šokis, kurį atliekant, iš juostelės skambėjo Gyvataro muzika. Gerai, kad "Rintuko" šokėjai nepasimetė ir kad koncerto dalyviai nebuvo susipažinę su lietuviškų tautinių šokių muzikine dalimi. Vyresnieji "Rintukai" taip pat turėjo sėkmingą pasirodymą Belvedere gimnazijoje mokslo metų pradžios renginyje.

Australija

AUSTRALIJOS BALTIEČIŲ TARYBA ir Latvijos konsulato pareigūnai gavo specialų raštą iš Australijos vyriausybės, liečiantį menininkų bei dainininkų apsilankymą iš Lietuvos, Latvijos ir Estijos. Jame primenama, kad Australijos vyriausybė priima baltiečių bendruomenių memorandumus bei prašymus, susietus su Baltijos šalių įjungimo į Sovietų Sąjungą nepripažinimu, jų išlaisvinimu. Tačiau yra žmonių, kurie iš ten per okupacines įstaigas atsikviečia menininkus, čia slaptai rengia jų koncertus, keliančius nerimą baltiečių kilmės Australijos piliečių eilėse. Rašte prašoma pasiaiškinimo šiuo klausimu. Australijos Baltiečių Taryba savo atsakymą 1981 m. lapkričio 17 d. pasiuntė Australijos premjerui M. Fraseriui. Jame pabrėžiama, kad bendruomeninės lietuvių, latvių ir estų organizacijos, nepripažindamos Baltijos šalių įjungimo Sovietų Sąjungon, neturi jokių ryšių su okupanto įstaigomis. Menininkus bei agitatorius pasikviečia privatūs asmenys be bendruomeninių organizacijų žinios. Tad atsakomybė dėl tokių "svečių" elgesio tenka Australijos imigracijos ir užsienio reikalų ministerijoms. Australijos Baltiečių Tarybos vardu lietuvių savaitraščiams atsiųstame pranešime pridedama pastaba: "Atsakymo vyriausybei ištraukas skelbiame visuomenės žiniai, prašydami susilaikyti nuo betkokio bendradarbiavimo su okupanto tarybinėmis įstaigomis arba jų pareigūnais, kad nepakenktų Lietuvos ir Pabaltijo inkorporacijos nepripažinimo apsaugojimui. Australijos Lietuvių Bendruomenės krašto tarybos suvažiavime buvo vienbalsiai nutarta, kad visų svečių iš užsienio pakvietimas turi eiti per ALB krašto valdybą. Kas šito nutarimo sąmoningai besilaiko, atsistoja už savo Bendruomenės ribų."

Britanija

KALĖDINIS BALTIEČIŲ MOTERŲ BAZARAS buvo surengtas Londono Latvių Namuose lapkričio 28-29 d. d. Lietuviškuoju skyriumi pasirūpino "Dainavos" sambūris. Programą atliko jaunieji šokėjai, paruošti p. p. Jurienės ir Senkuvienės. Nors lankytojų šįkart buvo mažiau, pajamų gauta 454 svarai. Grynas pelnas bus paskelbtas vėliau. Londono "Dainava" yra labdaros organizacija.

A. a. IGNAS KIAUNĖ, Lietuvos kūrėjas-savanoris, apdovanotas Vyčio kryžiumi, mirė Wolverhamptono ligoninėje 1981 m. lapkričio 26 d. Velionis buvo kilęs iš Panevėžio apylinkės. Gyveno vienas, pastaruoju metu buvo paralyžuotas. Laidotuvėmis pasirūpino J. Mačys ir J. Narbutienė. Apeigas atliko kun. S. Matulis. Laidotuvėse dalyvavo nemažas būrys lietuvių, ne tik vietinių, bet ir iš kitų kolonijų.

Šveicarija

DR. JUOZAS ERETAS, gyvenantis Bazelyje, 1981 m. spalio 18 d. sulaukė 85 metų amžiaus. Sukaktuvininkas beveik visą savo gyvenimą yra atidavęs Lietuvai. Tie ryšiai buvo pradėti su Šveicarijoje studijavusiais lietuviais, jų leidžiamais biuleteniais, žurnalu "Litauen". Dirbo redaktorium diplomatinėje Lietuvos misijoje ir spaudos biure. Lietuvon atvyko 1919 m. rudenį ir pradėjo dirbti kaip užsienio reikalų ministerijos patarėjas. Lenkams užėmus Vilnių, įsijungė savanoriu į Lietuvos kariuomenę, buvo K. Škirpos adjutantu. 1922 m. priėmė Lietuvos pilietybę. Sukaktuvininkui teko dalyvauti ELTOS įsteigime, būti jos vadovu. Plačiai reiškėsi visoje anuometinėje Lietuvos veikloje, neužiršdamas net sporto reikalų, kuriems su K. Dineika įsteigė LGS Federaciją. Jam taip pat teko būti pavasarininkų steigėjų gretose, 1924 m. suorganizuoti pirmą katalikų jaunimo kongresą Šiauliuose. Buvo išrinktas į II seimą kaip krikščionių demokratų atstovas. Nuo 1922 m. dirbo Lietuvos universitete visuotinės literatūros, vėliau vokiečių kalbos ir literatūros dėstytoju. Į Lietuvių Katalikų Mokslo Akademijos narius įsijungė 1922 m. Grįžęs gimtojon Šveicarijon 1941 m. pradžioje, tęsė mokslinį darbą, parašė daug studijų. Neužmiršo ir Lietuvos bei lietuvių reikalų, juos keldamas spaudoje bei paskaitose. Sukaktuvininkas yra parašęs S. Šalkauskio, K. Pakšto monografijas, bendradarbiavęs išeivijos žurnaluose ir laikraščiuose. Šį garbingą šveicarą, gilaus amžiaus sulaukusį savo tėvynėje, ir šiandien tenka laikyti pilnateisiu lietuviu, visam gyvenimui pasirinkusiu Lietuvos pilietybę, Lietuvoje palikusiu neišdildomus savo pėdsakus.

Vokietija

A. a. MORTA GELŽINIENĖ, evangelikų garbės sėnjoro kun. Adomo Gelžiniaus žmona, mirė Braunschweige 1981 m. lapkričio 12 d. Velionė buvo gimusi 1901 m. Virbalyje.

A. a. IRENA LEKSTUTAVIČIŪTĖ — TOEPFERIENĖ mirė 1981 m. lapkričio 23 d. Velionė buvo kaunietė, gimusi 1914 m., lankiusi III-ją Kauno gimnaziją. 1935 m. ji ištekėjo už Lietuvos futbolo rinktinės žaidėjo Fr. Toepferio. Su vyru ir šeima Vokietijon atvyko 1941 m. pradžioje ir beveik visą laiką gyveno Kasselyje.

Mokslo ir kūrybos simpoziume Čikagoje per susipažinimo vakarą 1981.XI.25. Iš kairės: K. LAUKAITIS — JAV LB V. Vakarų apygardos pirm., V. IZBICKAS — JAV LB tarybos prezidiumo pirm., K. BARZDUKAS — Lietuvių Fondo ižd.; stovi — J. PAŠTUKAS ir J. ŠLAJUS. Nuotr. P. Maletos

Mokslo ir kūrybos simpoziumas III

(Tęsinys iš praėjusio nr.)

ANATOLIJUS KAIRYS

Penktadienis (tęsinys)

Svarbiu šios dienos momentu reikia laikyti literatūros ir dramos vakarą. Pirmoje dalyje buvo įteikta poetei Kotrynai Grigaitytei Lietuvių Rašytojų Draugijos 1980 m. literatūrinė premija už poezijos rinkinį "Marių vėjui skambant", kurios mecenatas yra Lietuvių Fondas. Programa buvo neįprastai trumpa ir kukli — truko vos 30 minučių, nors buvo penki kalbėtojai.

Įvadinį žodį tarė vakaro globėja Irena Kerelienė, pasveikindama poetę ir gausiai susirinkusią publiką. Po jos kalbėjo rašyt. Č. Grincevičius, LRD-jos atstovas. Jis perskaitė vertintojų komisijos aktą, pasveikino LRD-jos vardu ir pasakė momentui pritaikytą kalbą. Lietuvių Fondo vardu laureatę sveikino ir $2,000 čekį įteikė dr. Ged. Balukas. Gavusi premiją, kalbėjo pati laureatė K. Grigaitytė. Jos žodis buvo jautrus, prasmingas, poetiškas. Dėkojo visiems, jos poeziją įvertinusiems, vertintojų komisijos nariams, skaitytojams ir Čikagos visuomenei, taip šiltai bei draugiškai ją sutikusiai.

Aktorė N. Martinaitytė padeklamavo 6 eilėraščius iš premijuoto rinkinio. Publika aktorės deklamacijas palydėjo gausiais plojimais. Laureatė ir aktorė buvo apdovanotos gėlėmis.

Antroje vakaro dalyje buvo atlikta seniai laukta Vinco Krėvės "Raganiaus" inscenizacija. Raganių Gugį vaidino akt. Jonas Kelečius, jo kaimyną Kukį — akt. Alg. Dikinis, šv. Petrą — A. Alekna, šv. Mikalojų — R. Korzonas, pasakotoją — J. Jakštytė. Tris velnius šoko A. Aleknaitė, V. Meilytė ir J. Urbaitė. 50 minučių vienaveiksmį vaizdą režisavo ir scenovaizdį sukūrė Jonas Kelečius, apšvietimą ir muziką tvarkė dail. V. Aleknienė, patį veikalą pristatė Akademinis Skautų Sąjūdis.

J. Kelečius ir Alg. Dikinis yra išskirtiniai mūsų scenos atstovai. Jų vaidyba visais atžvilgiais pasigėrėtina, vaidmenų atlikimas stebina žiūrovą jų pasiekta scenine branda. J. Kelečiaus scenovaizdis darnus, dangiškai spalvingas. Pagalbiniai vaidintojai taip pat atliko savo vaidmenis pakankamai gerai.

Salėje buvo apie 700 žmonių. Rengėjai pristigo bilietų. Tai rodo, kad mūsų visuomenė yra pasiilgusi rimtų švenčių. Būtų gera, kad ir kitos lietuvių vietovės šį puikų sceninį vienetą pasikviestų ir pamatytų. Nesigailėsite!

Šeštadienis

Rytiniai posėdžiai buvo skirti įvairioms mokslo sritims: politikai, architektūrai, menotyrai, fiz. auklėjimui, vibrotechnikai, žemės mokslui, literatūrai, istorijai, psichologijai, ekonomijai, biologijai, skaitytuvams ir t. t. Visa tai vyko atskirose salėse. Bendras posėdis nuo 11 iki 12 val. buvo skirtas dr. K. Girniaus paskaitai "Lietuvių įnašas į humanitarinius mokslus" didžiojoje salėje. Popietiniuose posėdžiuose buvo tęsiama mokslo programa, svarstant socialinius mokslus, teologiją, energiją. Nuo 3 iki 5 v. p. p. įvyko antras pokalbis arba simpoziumas, vertas platesnio dėmesio.

Simpoziumo banketas — pobūvis prasidėjo 7 v. v. "Beverly Country" klubo patalpose. S. Labanauskienė pasveikino vysk. V. Brizgį, gen. konsulę J. Daužvardienę ir daugiau kaip 300 dalyvių. Invokaciją sukalbėjo marijonų provincijolas kun. dr. V. Rimšelis, trumpą meninę programą atliko sol. Nerija Linkevičiūtė.

Sekmadienis

Paskutinė simpoziumo diena pradėta pamaldomis Tėvų jėzuitų koplyčioje. Mišias atnašavo kun. dr. Tomas Žiūraitis, OP, iš Vašingtono, ir pasakė trumpą, bet prasmingą pamokslą, iškeldamas tolerancijos vertę, gerbimą kito žmogaus pažiūrų bei įsitikinimų. Vargonais grojo muzikas M. Motekaitis. Po pamaldų įvyko mirusiųjų pagerbimas prie paminklo žuvusiems už laisvę. Dvi tautiniais drabužiais pasipuošusios mergaitės — G. Reinytė ir R. Kubiliūtė uždėjo gyvų gėlių vainiką, o dr. P. Zundė, mokslinės programos vadovas, paprašė susirinkusius tylos minute pagerbti jau mirusius mokslininkus.

Po pertraukos užkandžiams didžiojoje salėje prasidėjo baigiamasis posėdis, kuriam pirmininkavo Ketvirtojo Mokslo ir Kūrybos Simpoziumo pirm. inž. J. Rimkevičius. Garbės prezidiumą sudarė: kun. Ansas Trakis, PLB pirm. inž. Vyt. Kamantas, JAV LB pirm. Vyt. Kutkus, Lituanistikos Instituto pirm. dr. R. Šilbajoris, Lietuvių Gydytojų Sąjungos pirm. dr. J. Valaitis ir PLIAS centro valdybos narys archit. Edm. Arbas.

Po trumpo pirm. J. Rimkevičiaus padėkos žodžio kalbėjo visi garbės prezidiumo nariai, savo atstovaujamos organizacijos vardu reikšdami padėką mokslininkams už dalyvavimą, rengėjams už puikią organizaciją, visuomenei už palaikymą, šiltą priėmimą bei svetingumą. Vertą dėmesio kalbą pasakė JAV LB pirmininkas inž. Vyt. Kutkus, kurios negalima nutylėti. Jo balse, tiesa, buvo girdėti lyg ir skundas bei susirūpinimas, nusiminimas. Jis pažymėjo, kad "daugiau kaip pusė jų (tai yra mokslininkų, A. K.) gimė už Lietuvos ribų". "Tokie susibūrimai mums, lietuviams, yra ne tik naudingi, bet ir būtinai reikalingi, tačiau ar tik jų mums pakanka? Ar pakanka per ketverius metus kartą pasirodyti, o po to didelei daugumai, sakau nevisiems, bet didelei daugumai, dingti svetimųjų jūroje?" "Lietuviu būti ne tik ne gėda, bet net garbė". "Nuo šiandien visi aktyviai įsijunkime į visuomeninę lietuvių veiklą, kas gali savo darbu, o kam sąlygos neleidžia — pinigine parama".

Inž. Vyt. Kamantas, PLB pirmininkas, simpoziumą baigė turininga kalba tema "Lietuvis mokslininkas savoje visuomenėje", pabrėždamas du pagrindinius tikslus: išlaikyti lietuvybę ir padėti tėvynėje esantiems atgauti laisvę bei nepriklausomybę. Jis pasidžiaugė mokslo ir kūrybos simpoziumo idėjos prigijimu visuomenėje ir jos augimu: pirmame simpoziume dalyvavo 59, antrame — 108, trečiame — 115, o šiame, ketvirtame, jau net 156 mokslinikai bei kultūros darbuotojai. Pagrindinis simpoziumų tikslas esąs susipažinti, palaikyti ryšius ir pasidalinti savo profesiniais laimėjimais. Taipgi pranešė, kad 1981 lapkričio 20 d. buvo pasirašyta su Ilinojaus universitetu sutartis, įsteigianti lituanistikos katedrą. Prašė padėti surinkti reikiamą sumą lėšų, visokeriopai remti.

Simpoziumas baigtas Tautos himnu.

(Bus daugiau)

• Naujiem skaitytojam "Tėviškės Žiburiai" pirmaisiais metais — tiktai $ 12.

Sibirinių kankinių knyga

Jaudinantis leidinys, gausiai iliustruotas apie lietuvių gyvenimą ir kančias Sibire

ALĖ RŪTA

Kaip šventųjų gyvenimai

Vaikystėje mėgdavau skaityti šventųjų gyvenimų aprašymus, kur iškeliami pirmųjų krikščionybės šimtmečių kankiniai — už Kristų, už savo tikėjimą, savų gilių principų išlaikymą, nenusilenkiant valdančiųjų jėgai, nepabūgstant grasinimų, fizinių kančių, net žiaurios kankinio mirties. Tokiuose aprašymuose žavėdavo šventojo ar šventosios dvasinė didybė, antgamtiškas kantrumas ir atsparumas — jokiom aplinkybėm nepasikeisti, neatsižadėti To, Kurį su meile tikėjo ir Kuriame jautė vienintelę išsigelbėjimo viltį. Godžiai skaitydavau, bet savo jaunoje vaizduotėje kartais ir nepajėgdavau suimti anų aprašomų žiaurių fizinių kankinimų — deginimų, pjaustymų, kaulų laužymo. . . Galvodavau: "Gal aprašytojas kiek persistengė? Argi tokie dalykai tarp žmonių įmanomi?"

Dabar, skaitydama knygą "Lietuviai Sibire", deja, turiu patikėti dar net žiauresniais žmonių kankinimais, negu mano skaityti šventųjų gyvenimo istorijose. Žiauresniais, nes lėtais, su patyčiomis, be rimtų priežasčių, žmogų baisiu būdu išnaudojant, išsunkiant visas jo fizines jėgas, iš lėto nužudant, melagingai skleidžiant iliuzijas, kad tie žmonės buvo perkelti (ištremti) gyventi.

Ir kaip nepatikėsi — "Lietuviai Sibire" yra dokumentinė knyga, su datomis, vietovardžiais, gyvų išlikusių parašais ir jų baisaus gyvenimo nuotrupų fotografijomis. Jau iš knygos pirmojo viršelio žvelgia veidai skurdžių moterų, sutūpusių ant sibirinio sniego, dunksant už jų lūšnoms ar palapinėms. . . Kita knygos viršelio pusė vaizduoja vežimo į Sibirą vieną iš tūkstančių baisių scenų, kur žandarai grūda paprastučius, nekaltus žmones, gal ūkininkus ar darbininkus, į grotuotą sunkvežimį, kur okupanto valdžios šautuvų buožės atskiria suimtuosius nuo pasaulio, nuo laisvės ir teisybės, nuo žmogiško gyvenimo. Ir knygos viduje, be autentiškų nuotraukų iš Sibiro gyvenimo, yra tokių piešinių (kaip puslapiuose 25, 50 ar ypač 211), kurie turėtų būti viso pasaulio muzėjuose, parodose su įrašais — "nekaltai ištremtųjų kančia".

Didelis darbas

Knygos redaktorius kun. dr. Juozas Prunskis, nuostabusis augštaitis, pats daugelio knygų autorius ir nuolatinis spaudos rėmėjas, šios knygos medžiagą sutelkdamas ir ją suredaguodamas, atliko milžinišką darbą, tarytum pastatė paminklą beviltiškoje būklėje kenčiančiam lietuviui, nekaltam, aukai šio šimtmečio nuožmiausio despoto — Sovietų Rusijos. Šiam despotui galėjo prilygti vien tik hitlerinė Vokietija, bet anos viešpatavimas buvo trumpesnis, ir jos baisūs darbai jau gana plačiai, dokumentuotai parodyti bei pasaulio pasmerkti. Bet Sovietų Sąjungos galybė dar kaip reikiant nepajudinta ir jos kruvini darbai ne visam pasauliui žinomi. Ši kun. dr. J. Prunskio suredaguota knyga, nors tik iš lietuvių tautos gyvenimo, jau yra nemažas spragtukas sovieto-ruso sąžinei (jeigu jis sąžinę turi!) ir nemažas langelis į žmogaus kančią, į nekalto žmogaus gyvenimo sugriovimą.

Knyga dedikuota dr. Romualdo Giniočio atminimui. Jo žmona, dukra ir sūnus tuo pasirūpino. Tačiau knygos gale matome, kad ir daugiau jautrių širdžių pasirūpino savo brangiuosius kankinius šioje liūdnoje knygoje įamžinti.

Reikia angliškos laidos

Argi negalėtų ši knyga pasirodyti ir angliškai? Ar nereikėtų dar kitos laidos, kur būtų panaudota daug daugiau medžiagos, daugiau vardų paminėta, daugiau sulaužytų gyvenimų įamžinta. O gal turėtų pasirodyti šios knygos bent keli tomai? Juk ištremta buvo maždaug dešimtadalis visos tautos!

Vartau, skaitau šią knygą ir nerandu nė vieno iš savų giminių, nė vieno, kuriuos pažinojau savame krašte ir kurie dingo taigų sniegynuose ar baisiuose sovietų kalėjimuose. Ar mes patys nesame dėl to kalti, apsileidę? Galėjom daugiau medžiagos, daugiau laiškų ir nuotraukų sukaupti, savuosius paminėti, lietuvio neteisybes ir kančią pilniau ir plačiau parodyti. Tai padaryti dar ir nevėlu.

Skaudieji momentai

Knygos redaktoriaus įvadas (angliškai ir lietuviškai) bei El. Juciūtės ir Mečislovo Mickevičiaus straipsniai gerai nušviečia bendrą Lietuvos pavergimo ir ištremtųjų beteisiškumo vaizdą. Toliau knygos medžiaga lyg ir pasklinda be ypatingo plano; taip pat be ypatingo plano sudedamos nuotraukos. Bet argi šio pobūdžio knyga gali būti planinga, logiška? Redaktorius lipdė puslapį po puslapio, dėdamas gal visa, ką iš žmonių buvo gavęs. Jo paties šeima didžiai nukentėjusi — tėvas žuvęs, mamytė šešerius metus išbadavusi ir šalusi Sibire, dėdė kun. Petras Prunskis palaidotas Čechanichoje. . .

Redaktorius objektyvus, visiems vienodai skiria knygoje vietos, spausdina tik autentiškus laiškus, po nuotraukomis užrašai — santūrūs, be sentimentų. Visa tai kelia knygos vertę.

Nors padaryta Sibire apie 200 nuotraukų (rusams draudžiant fotografuoti), bet tai tik detalės ir gal net geresnės, negu ten gyvenimas iš tikro buvo. Kaip viename paminkle ten įrašyta:

Mes esam iš gintarų krašto,
iš garbingos gimtinės Lietuvos.
Kas išskaitys vargus be rašto,
ką iškentėjo didvyriai jos.

Man padarė giliausią, skaudžiausią įspūdį moterų išgyvenimai — Marijos Skipitytės-Garbačiauskienės (34-48 p. p.), Onos Gineitytės-Prunskienės, Eugenijos Jackevičiūtės-Keresevičienės (108-119 p. p.), Dalios Grinkevičiūtės, ištremtos tik 14 m. amžiaus (neįsivaizduojamai baisios kančios Jakutijos šiaurėj, negyvenamoj saloj) ir kitų.

Serganti moteris negalėjo eiti į darbą, tai ją prievarta ištempė, pririšo prie vežimo, ir ji turėjo bėgti paskui sparčiai traukiamą vežimą, o nutempta turėjo dirbti.

Kaikam po daugelio metų kalėjimo ar tremties oficialiai valdžios pripažinta, kad per klaidą, nekaltai, buvo nuteisti. Pavyzdžiui, Liudas Odinas (120 p.) ir keli kiti. O juk mes žinom, kad visi tie žmonės nekalti, visi jie buvo niokojami ir naikinami; buvo darbštūs, taupūs, turėjo ūkį, priklausė patriotinei lietuvių organizacijai. . .

Lietuvių elgesys

Iš tremtinių pasipasakojimų knygoj aiškėja, kad lietuviai Sibire buvo visų kitų tautų, net ir pačių rusų, gerbiami už jų žmoniškumą, dalijimąsi maistu ir kitkuo, už jų pagarbą mirusiems, kapų prižiūrėjimą. . . Pavyzdžiui, našlaitis lietuvis berniukas nukrito darbo metu nuo didelės mašinos, kurios ratai sutraiškė jo galvą. Rusai jį vietoj užkasė, o lietuviai, naktį atkasę lavonėli, nuplovė, pašarvojo, pasimeldė, gražiai palaidojo, net ir kryželį ant jo kapo pastatė. Lietuvių religingumas ir pagarba seneliams, mirusiems stebino ir kėlė pagarbą tarp žiauriose aplinkybėse dažnai jau užkietėjusių kalinių.

Knygoje minimi (El. Juciūtė, 18 p.) kaliniai ir tremtiniai, kurių teisinė padėtis skirtinga. Tačiau iš jų vargų aprašymo skaitytojas labai daug skirtumų nepamatys: ištisai didelis vargas, šaltis, badas, ligos, parazitai, neteisybės iš valdžios, tėvynės ilgesys — tos pačios fizinės ir moralinės kančios.

Dauguma tremtinių geru žodžiu atsiliepia apie rusus ar kitus tenykščius Sibiro gyventojus, kurie ir patys kenčia nuo sovietinės valdžios.

Sesut, manoj širdy kas dedas?
Aš žodžiais neišreikšiu, ką jaučiu.
Geriau, kad širdies vietoje būt ledas.
Bet juk ir jis ištirptų nuo kančių.

Ištirptų vietoje širdies ir plienas,
Ištirptų ir kiečiausia geležis.
Tą skausmą čia supras ne vienas.
Ramumo širdžiai nieks nesugrąžins.

Šiais gana sklandžiais eilėraščio posmais rašė 1962 m. jauna Ona Skurvydaitė savo sesutei į Čikagą (204 p.). Su tėvais ištremta. Tėvai mirė, liko viena baisiame Sibire. Ir tik sesutė iš tolimos laisvos Amerikos, tik jos siuntinėliai bebuvo tremtinei paguoda ir šiokia tokia pagalba šaltyje bei skurde.

Dvasinė didybė

Ir tokių kančių dienose stebina tremtinių-kalinių dvasios didybė: jų kantrumas, draugystė, pagalba nusilpusiems, jų švenčių bei tradicijų išlaikymas, vaikučių mokymas (po sunkių darbų dienos) poterių bei lietuvių kalbos, jų grožio jieškojimas. . . Rankdarbiai, pačių pasidarytos maldaknygės, rožiniai, net kryželis iš žmogaus kaulo (203 p.). . . Religinės mintys ir maldos. . .

Štai, kad ir Danutės (E. Jakubkienės Čikagoj sesers) laiškuose 1961-62 m.:

"Krikščionio gyvenime viskas turi būti sąmoninga ir šventa. Net pati mirtis turi būti sąmoningas valios aktas: aš noriai ateisiu, Tėve, kai Tu pašauksi mane. . . Net jeigu pašauksi pačiame jėgų žydėjime, pačioje darbo bei kovos įtampoje, pačiame gyvenimo brangume. Tu taip sutvarkei, Viešpatie, kad žmogui retai tetenka džiaugtis savo darbo vaisiais. Dažniausiai jais džiaugiasi kiti žmonės, vėlesnės kartos. Tegul ir būna taip."

Arba vėl Danutė rašo apie mirusią žemaitę Staselę (203 p.):

"Ėjai ir pailsai, Sesele, palikai mus, nelaukusi pavasario. Kantriai ėjai Tu savo kryžiaus kelią be aimanų, be ašarų. Mažai Tau atnešėme gyvai gėlių — neatnešėme ir mirusiai. Ilsėkis ramybėje. Jau vėlu, saulutė vakarop pasvirusi. Neverkite, sesės, neliūdėkite: ne gedului gyvi gyventi ateina. Tebūna sielvartas juodasis skaidrus, kaip ašara, ir tvirtas, tartum deimantas."

Štai, kokia ta knyga "Lietuviai Sibire": ne tik informuoja, ne tik primena mūsų tautos šio šimtmečio istorines neteisybes, ne tik paskatina mus vieningai dirbti aukotis mūsų tautos bei valstybės ateičiai, bet ir skaidrina mūsų sielas, kenčiančių ir mirštančių lūpomis moko mus ramybės bei išminties.

Pabaigiau tą knygą skaityti ir pabučiavau. . . Tartum Šventą Raštą, tartum pačių didžiųjų kankinių, šventų žmonių, gyvenimo aprašymą.

Knygą "Lietuviai Sibire", kad ir liūdną, bet gražiai išleistą, turėtų įsigyti kiekviena šeima, kiekvieni lietuviški namai.

LIETUVIAI SIBIRE, Amerikos Lietuvių Bibliotekos leidinys, 1981 m. Tiražas — 2000. Spaudė M. Morkūnas Čikagoje. Redaktorius — kun. dr. Juozas Prunskis. Iliustravo Jonas Strungys. Dailininkai — Vincas Lukas ir Petras Aleksa. Kaina — 20 dol. Gaunama pas Chicago, Ill. 60629, USA) ir pas leidėjus (3001 West 59 Street, knygų platintojus.

Dail. VIDA KRIŠTOLAITYTĖ iš Niujorko savo paveikslų parodoje Toronte 1981 m. gruodžio 5-6 dienomis. Nuotr. St. Dabkaus

KULTŪRINĖJE VEIKLOJE

VIII-SIS LITUANISTIKOS INSTITUTO SUVAŽIAVIMAS, susietas su IV-ju mokslo ir kūrybos simpoziumu Čikagoje, įvyko 1981 m. lapkričio 26 d. Pirmininkas dr. Rimvydas Šilbajoris pranešė, kad tarybos nutarimu LI garbės nariais išrinkti: kompoz. Juozas Žilevičius, istorikė dr. Vanda Sruogienė, lituanistas a. a. Stasys Barzdukas, dr. Ivar Ivask ir dr. Juozas Eretas, gyvenantis Bazelyje, Šveicarijoje. Visi jie yra gerai žinomi lietuviams, išskyrus galbūt estą dr. I. Ivaską, buvusį Baltistikos Puoselėjimo Draugijos pirmininką, redaguojantį literatūrinį žurnalą "World Literature Today", prisidėjusį prie mūsų literatūros garsinimo. Naujais Lituanistikos Instituto nariais buvo paskelbti: dr. Audronė Barūnaitė-Willeke, dr. Liucija Baškauskaitė, dr. Živilė Bilaišytė, dr. Kęstutis Girnius, dr. Mirga Girniuvienė, baltų kalbotyros specialistas dr. Jules Levin ir Eglė-Viktorija Žygaitė.

LIETUVIŠKOJI ČIKAGOS "GALERIJA", vadovaujama kun. Algimanto Kezio, SJ, 1981 m. gruodžio 4-20 d.d. surengė dail. Eugenijaus Budrio tapybos darbų parodą. Jis yra svečias iš Švedijos, gyvenantis ir kuriantis Gotlando saloje, gimęs 1925 m. Marijampolėje. Švedijon pabėgo 1944 m. iš Norvegijos, kur vokiečių buvo išvežtas darbams. Meną studijavo pas Švedijos Dailės Akademijos prof. I. Gruenwaldą, prof. A. Fogstedtą ir tapytoją B. Hedliundą. Lietuvoje keramikos mokėsi pas dail. V. Brazdžių. Tai buvo jau antroji dail. E. Budrio paroda Čikagoje — pirmą yra turėjęs 1972 m. Jaunimo Centre, M. K. Čiurlionio galerijoje. Savo parodai "Galerijoje" suteikė 20 tapybos darbų, sukurtų 1980-81 m. Iš jų tik šeši atstovavo įprastinei tapybai drobėje, o visi kiti priklausė emalinių plokščių tapybai, lankytojus žavėjusiai sodriomis, sunkiomis spalvomis.

MELBURNO "AUŠROS" MĖGĖJŲ TEATRAS pernai Australijos lietuviams du kartus suvaidino Balio Sruogos trijų veiksmų komediją "Uošvė", kurią jis buvo parašęs Stutthofo koncentracijos stovykloje. J. Šidlausko režisuoto veikalo premjera įvyko rugsėjo 20 d. Melburno Lietuvių Namuose, o lapkričio 14 d. su šiuo spektakliu buvo aplankyti Adelaidės lietuviai. Išvykoje, be paties rež. J. Šidlausko, dalyvavo aktoriai — A. Vyšniauskienė, A. Butkutė, A. Bajoras, M. Šidlauskienė, A. Adomaitis ir J. Zonius.

"LIETUVOS ISTORIJA", redaguota dr. A. Šapokos, susilaukė IV-sios laidos. Ją išleido Vydūno Jaunimo Fondas Čikagoje. Į kietus viršelius įrištas veikalas turi 694 psl., daug iliustracijų. Spalvotai atspausdinti trys istoriniai Lietuvos žemėlapiai, dail. J. Mateikos "Žalgirio mūšio" reprodukcija ir kryžiuočių vėliavos. Veikalo kaina — $17. Užsakymai siunčiami šiuo adresu: Vydūnas Youth Fund, Inc., c/o P. Minkūnas, 3425 W. 73rd Street, Chicago, IL 60629, USA. Trečioji šio veikalo laida buvo pasirodžiusi dar Vokietijoje 1949 m.

DAIL. ALEKSANDRA VITKAUSKAITĖ-MERKER su keliomis savo skulptūromis dalyvavo grupinėje parodoje, kurią Modernių Dailininkų Sąjunga surengė Bergeno kolegijos galerijoje, Paramus mieste, N.J. valstijoje.

ČIKAGOS "GRANDIES" ANSAMBLIS, vadovaujamas Irenos Smieliauskienės, pirmą kartą lankėsi Niujorke. Čikagos jaunimas atliko dvi valandas trukusią programą tradiciniame radijo valandėlės "Laisvės žiburys" koncerte, kuris 1981 m. lapkričio 14 d. įvyko Kultūros Židinyje Brooklyne. Pirmoji programos dalis buvo skirta tautiniams šokiams, antroji — stilizuotų ratelių pynei "Kai aš šokau su šelmiu berneliu". Rengėjų vardu viešnioms ir svečiams iš Čikagos padėkojo "Laisvės žiburio" vedėjas Romas Kezys. Koncertas susilaukė gausių dalyvių ne tik iš paties Niujorko, bet ir tolimesnių apylinkių. Baliaus metu šokėjams grojo Ąžuolo Stelmoko orkestras iš Čikagos.

SPALVOTŲ NUOTRAUKŲ KONKURSĄ lietuviškomis temomis buvo paskelbusi Stasio Butkaus šaulių kuopa Detroite, tikėdamasi susilaukti nuotraukų, tinkamų sveikinimo kortelėms. Vertintojų komisiją sudarė: pirm. Danguolė Jurgutienė, nariai — Viktoras Veselka, Juozas Jasiūnas, Vytautas Alantas ir Liucija Kulikauskas. Konkursui gautos nuotraukos 1981 m. lapkričio 28-29 d.d. buvo išstatytos Dievo Apvaizdos parapijos kultūros centre. Pirmą $200 premiją už nuotrauką "Margučiai" ir ketvirtą $50 premiją už nuotrauką "Vardadienis" laimėjo detroitietis Antanas Noras-Naruševičius. Antroji $150 premija už nuotrauką "Ežerai" ir trečioji $100 premija už nuotrauką "Eglė žalčių karalienė" paskirta Vytautui Liaukai iš Connecticut valstijos. Lėšos premijoms buvo gautos iš velionies Juozo Tamošiūno palikimo. Konkurse dalyvavo tik 11 fotografų iš keturių JAV valstijų su 62 nuotraukom. Abu premijų laimėtojai buvo atsiuntę net 42 nuotraukas, o kiti devyni konkurso dalyviai – tik 20. Parodos aprašyme abejojama, ar premijuotos nuotraukos tiks sveikinimo kortelėms. Sprendimą Šiuo klausimu turės padaryti kita komisija, kurią sudaro: pirm. Antanas Norkus, Vladas Staškus ir Mykolas Abarius.

PANEVĖŽIO DRAMOS TEATRAS šio miesto gyventojus pakvietė į pirmą šio sezono premjerą, kuriai buvo pasirinkta Raimundo Samulevičiaus pjesė "Erškėtrožė rudenį". Spektaklį režisavo G. Karka ir R. Polis, jam muziką sukūrė — kompoz. B. Kutavičius, scenovaizdžius — maskvietis dail. B. Meseraras. Pagrindinį dailininko Armino vaidmenį atliko A. Babkauskas, talkinamas aktorių — R. Jansono, A. Paulavičiaus, D. Vidugirytės, K. Vitkaus, S. Kosmausko ir kt. Teatras savo repertuare turi jau ankstenį R. Samulevičiaus kūrinį "Laukimas".

SOL. BEATRIČĖS GRINCEVIČIŪTĖS, lyrinio soprano, amžiaus septyniasdešimtmečio sukaktis specialiu koncertu buvo paminėta Vilniaus filharmonijos salėje. Sukaktuvininkė, dar vaikystės metais netekusi regėjimo, yra apdovanota nuostabaus švelnumo bei ryškumo balsu, dainavimui paskyrusi visą savo gyvenimą. Globojama dėdės E. Mlinarksio, Varšuvos konservatorijos direktoriaus, 1928 m. baigė Varšuvos aklųjų institutą. Lietuvon grįžusi 1930 m., lankė Kauno liaudies konservatoriją, privačiai mokėsi dainavimo. 1937 m. pradėjo dainuoti per Kauno radiją, rengti atskirus savo koncertus. Pokaryje iki 1959 m. buvo Lietuvos radijo komiteto soliste. Sukaktuviniam savo koncertui sol. B. Grincevičiūtė buvo pasirinkusi populiarias klasikines ir lietuvių liaudies dainas. Jai akompanavo pianistė H. Znaidžilauskaitė, S. Sondeckio vadovaujamas kamerinis Lietuvos orkestras. Koncertan taipgi įsijungė Lietuvos aklųjų draugijos kamerinis choras su vadovu A. Jozėnu, smuikininkas P. Juodišius, aktorius L. Noreika.

TRIS LAIMĖJIMUS tarptautiniame jaunųjų pianistų konkurse "Fortepijoninės muzikos virtuozai" Ustyje prie Labės, Čekoslovakijoje, išsikovojo M. K. Čiurlionio meno mokyklos atstovai. Devintokė Vaida Kirvelytė laimėjo I vietą savo amžiaus atlikėjų grupėje ir buvo pripažinta absoliučia viso konkurso laureate. Aštuntokui Andriui Talimaa teko III vieta. Šiuos laimėtojus paruošė dėstytojai J. Bialobžeskis ir M. Lapėnaitė. Konkurse dalyvavo jaunieji pianistai iki 15 metų amžiaus.

ETNOGRAFINIS VILNIAUS PEDAGOGINIO INSTITUTO ANSAMBLIS paruošė jau septintą naują programą "Vilniaus mieste žali broliai". Joje panaudotos darbo, vestuvinės, karo dainos ir raudos, sakmės bei legendos, susietos su Vilniumi, daug senovinių šokių ratelių. Ansamblio vadovei M. Baltrėnienei šio koncerto paruošime talkino P. Jokimaitienė, rež. J. Černiauskienė, aprangos projektų autorė dail. A. Purienė.

TARPTAUTINIAME FOTOGRAFIJOS KONKURSE "Už sociālistinį fotomeną", kuris buvo surengtas Rumunijos sostinėje Bukarešte, dvi pirmąsias premijas laimėjo: A. Sutkus — už nuotrauką "Profesoriaus Ch. Kybarskio portretas", V. Straukas — už nuotraukų ciklą "Paskutinis skambutis". Dvi antrosios premijos paskirtos A. Macijauskui už seriją "Veterinarijos klinikos" ir Z. Bulgakovui už nuotrauką "Konstruktorius".

KAMERINIO LIETUVOS ORKESTRO nueitus kelius atskleidė Vilniaus filharmonijos salėje įvykęs koncertas. Šis muzikinis vienetas, vadovaujamas Sauliaus Sondeckio, yra susilaukęs plataus pripažinimo ir už Lietuvos ribų. Koncerte nuotaikingai skambėjo T. Makačino "Trys šokiai", dažnai groti septintajame dešimtmetyje. Įspūdingai buvo atliktas ir B. Dvariono "Antrasis fortepijoninis koncertas", pirmąsyk išgirstas prieš 20 metų. Tada jį atliko pats kompozitorius, o dabar velionį pakeitė jo vaikaitis Justas Dvarionas, M. K. Čiurlionio meno mokyklos aštuntokas, tarptautinio vaikų konkurso Čekoslovakijoje laureatas. Pirmą kartą buvo atliktas naujas kompoz. O. Balakausko kūrinys "Koncertas obojui, styginiam orkestrui ir klavesinui", dalyvaujant obojistui J. Rimui. Antroji koncerto dalis buvo skirta O. Messiaeno "Trims mažoms liturgijoms", į kurių atlikimą įsijungė L. Palinauskaitės vadovaujamas mergaičių choras "Liepaitės" ir pianistas P. Stravinskas.

LITUANISTĖ ZUZANA JONIKAITĖ, artėdama prie amžiaus aštuoniasdešimtmečio, mirė Alsėdžiuose 1981 m. lapkričio 26 d. Velionė buvo baigusi lituanistikos studijas Kauno universitete 1937 m., dėsčiusi lietuvių kalbą Kauno, Švėkšnos, Sedos, Telšių gimnazijose. 1949 m. pabaigoje buvo priimta moksline bendradarbe į akademinio "Lietuvių kalbos žodyno" redakciją. Iš jos šiam žodynui per 20 metų parašytų teksto rankraščių galima būtų sudaryti beveik pilną vieną tomą. Kartu su kitais kalbininkais redagavo "Lietuvių kalbos žodyno" IV-X tomus. Z. Jonikaitė didelį dėmesį skyrė frazeologijai, 1963 m. buvo apgynusi filologijos kandidatės disertaciją šia tema. Ji taipgi talkino dialektologams, kai buvo ruošiamas platus tarmių aprašymas "Lietuvių kalbos atlasui". Šiam veikalui Z. Jonikaitė parūpino trijų Žemaičių punktų tarmės aprašymą. Vertingu velionės palikimu laikomas jos straipsnis, nagrinėjantis žemaičio botaniko kun. Jurgio Pabrėžos, OFM (1771-1849) raštų principus. V. Kst.

CHOLKAN
R. CHOLKAN & CO. LTD.
REAL ESTATE

DĖMESIO, LIETUVIAI!!!

- Parduodantiems per mus nuolaida
- Nemokamas nejudomo turto įkainojimas
- Sąžiningas patarnavimas visuose nejudomo turto reikaluose
- Daugiau kaip dvidešimt penkerių metų patirtis

2336 Bloor Street West – Tel. 763-5555
PRANAS KERBERIS namų 239-5923
ANTANAS GINIOTIS namų 769-9356

Prisikėlimo Parapijos Kredito Kooperatyvas

999 College St., Toronto, Ont. M6H 1A8 • Telefonai: 532-3400 • 532-3414

AKTYVAI — virš 19 milijonų

KASOS VALANDOS:
Pirmadieniais 10 - 3
Antradieniais 10 - 3
Trečiadieniais uždaryta
Ketvirtadieniais 10 - 8
Penktadieniais 10 - 8
Šeštadieniais 9 - 1
Sekmadieniais 9.30 - 1

MOKA UŽ:
90 dienų termin. indėlius 14½ %
180-185 d. term. ind. 14 %
term. indėlius 1 metų 14 %
term. indėlius 3 metų 13 %
pensijų s-tą 15 %
spec. taup. s-tą 14½ %
taupomąją s-tą 11 %
depozitų-čekių s-tą 6 %
DUODA PASKOLAS:
asmenines nuo 19 %
mortgičius nuo 17¾ %

ANAPILYJE skyrius veikia sekmad. 9.30 v.r. — 1 v.p.p.

Duodame asm. paskolas iki $50,000 ir mortgičius iki $100,000 (75% įkainoto turto vertės). Draudžiame narių gyvybes pagal santaupų dydį iki $2,000 ir asm. paskolas iki $10,000. Parduodame pinigines perlaidas (money orders) ir kelionės čekius (traveler's cheques). Neimame mokesčio už išrašytus čekius bei apmokamas įvairias sąskaitas. MŪSŲ TIKSLAS — NE PELNAS, BET SĄŽININGAS PATARNAVIMAS

STEPHAN'S FURS
2239 Bloor Street West. • 406 Roncesvalles Ave. Telefonas 536-5936 ir Telefonas 762-7775
Parduodami kailiniai apsiaustai ir įvairaus kailio kepurės. Priimami užsakymai. Daromi pataisymai bei persiuvimai.

LIETUVIO SAVININKO VAISTINĖ
MARGIS DRUG STORE
JOHN V. MARGIS, Phm. B.
408 Roncesvalles Ave. Tel. 535-1944
PRIIMA "ONTARIO DRUG BENEFIT" RECEPTUS.
VAISTAI, KOSMETIKOS PREKĖS IR KT.
NEMOKAMAS PRISTATYMAS Į NAMUS
MARGIS DRUG STORE TURI "LOTTARIO" LOTERIJOS SKAITYTUVĄ (KOMPIUTERĮ)

PROGRESS REAL ESTATE LTD.
REALTOR
1072 Bloor St. W.
Perkant ar parduodant nekilnojamą nuosavybę visada Jums sąžiningai patarnaus A. Bliūdžius
Telefonai: 534-9286 • namų 537-2291

AUTORITE SALES & SERVICE
1636 Dundas Street West, Toronto, Ontario M6K 2M4 Telefonas 531-1331
BLOOR AUTORITE GARAGE
296 Brock Avenue (Tarp Dundas ir College) Telefonas 531-1305
★ Automobilio saugumo pažymėjimai (Mechanical fitness Certification)
★ Sąžiningas ir patikimas patarnavimas. ★ Visi automobilių mechaniniai
★ taisymai. ★ Sniegines ir paprastos padangos, MICHELIN, B. F.
★ GOODRICH, RADIAL ir kt. Savininkas FRANK PETITT

PARKSIDE MEAT MARKET
335 Roncesvalles Ave., Toronto, Ontario
Telefonas 535-1258
• Turime lietuviškų skilandžių, sūrių ir kitų maisto gaminių •
• Užsakymai priimami telefonu • Nemokamas pristatymas •

P. ir T. SERVICE CENTRE garažas
(1862 Mattawa Ave., Mississauga, L4X 1K1, tel. 279-4371)
Važiuoti į vakarus Dundas St. W. nuo 427 kelio 1 mylią, sukti kairėn prie pirmųjų šviesų (į pietus) Wharton Way, važiuoti Wharton Glen gatve tiesiog į garažą.
• Sąžiningai atliekame visus automobilių mechaniškus pataisymus. •
Savininkai: Tom Thompson ir J. Tamošiūnas

Kanados įvykiai

(Atkelta iš 1-mo psl.)

lifikacijos neturinčius darbininkus, jau dabar jiems yra išsikovojusi tikrai augštą atlyginimą, 17-kos savaičių beveik pilnai apmokamas atostogas gimdyvėms, geras pensijas, eilę kitų lengvatų.

Draudos bendrovės pranašauja, kad namų ir automobilių savininkų 1982 m. laukia neišvengiamas draudos įmokų pabranginimas. Namo drauda pakils 15-20%, automobilių net iki 30%. Esą 1981 m. taip pabrango automobilių remontas, kad bendrovėms prie kiekvieno draudos įmokoje gauto dolerio teko pridėti po 25 centus iš savo atsargos lėšų. Kanadiečiai labai kritiškai sutiko valdžios bendrove tapusio pašto rekordinį paslaugų pabranginimą: vietinio laiško — nuo 17 ct. iki 30 ct., laiško į JAV — iki 35 ct., laiško užjūrin — iki 60 ct. Pranašaujama, kad ši taktika vargu ar bepašalins metinį pašto deficitą, bet ji tikriausiai sumažins siunčiamų laiškų skaičių. Esą daug savo laiškų turės atsisakyti mažas pensijas gaunantys kanadiečiai, turintys daugiausia laiko laiškams rašyti, ryšiui su savo giminėms bei bičiuliais palaikyti. Greičiausiai sumažės ir įvairių įmonių komerciniai laiškai. Naujų metų išvakarėse tos įmonės, pasinaudodamos sennosiomis paslaugos kainomis, net 50% padidino savo siuntas. Dėl jų Kalėdų švenčių proga pasamdytus pagalbinius pašto darbininkus teks laikyti dar vieną papildomą savaitę. Sausio 2 d. atsistatydino pašto darbininkų unijos Toronto skyriaus pirm. A. Gouldas, šioms pareigoms išrinktas 1978 m., neatskleisdamas pasitraukimo priežasties. Ji greičiausiai yra susieta su unijos politika, liečiančia pašto perėjimą į valdinę bendrovę.

Toronto spauda savo vedamaisiais pasmerkė du ministerio pirm. P. E. Trudeau pareiškimus, pritariančius karo stovio įvedimui Lenkijoje. Pirmasis buvo padarytas parlamento rūmuose, kur P. E. Trudeau dažnai yra erzinamas ir provokuojamas opozicinių partijų. Tokiu atveju galima suprasti ir netgi pateisinti neapgalvotą išsišokimą. Antrasis įvyko CTV televizijos tinklo visai Kanadai transliuotame 1981 m. užbaigos pasikalbėjime. Čia P. E. Trudeau vėl išėjo ginti komunistinės Lenkijos vyriausybės bei jos įvesto karo stovio. Pasak jo, Kanada taip pat turi unijų, kurios dažnai kelia perdidelius reikalavimus. Tos kannadiškos unijos, jo nuomone, neturi ypatingo skirtumo nuo "Solidarumo". Esą Lenkijoje buvo peržengta reikalavimų riba, nepriimtina vyriausybei, privedusi prie karo stovio. Dėl tokio unijų lyginimo net ir P. E. Trudeau visada remiantis dienraštis "The Toronto Star" paskelbė vedamąjį "Rado gerų dalykų tironijoje". Kanados unijos, turėdamos pilną demokratinę laisvę, reikalauja tik daugiau dolerių, kartais susietų su tikrai absurdišku atlyginimų didinimu, o "Solidarumas" Lenkijoje siekia žmogaus teisių įgyvendinimo, laisvės visai lenkų tautai. Dėl kanadiškų unijų reikalavimų čia dar nė karto nebuvo paskelbtas karo stovis, o Lenkijoje jį aiškiai padiktavo Sovietų Sąjunga, Lenkiją norinti laikyti komunistinėje vergijoje.

Ministerio pirmininko P. E. Trudeau išvadas griežtai pasmerkė Kanados Lenkų Kongreso pirm. J. Kaszuba. "Solidarumo" unijos reikalavimus perdideliais tegali laikyti L. Brežnevas Maskvoje. Toks P. E. Trudeau pareiškimas esąs įžeidimas kiekviennam lenkų kilmės Kanados piliečiui. Juokinga teigti, kad karo stovio įvedimas "Solidarumo" siekiams užgniaužti pašalino pilietinio karo pavojų, nes jo iš viso nebuvo. Lenkų tauta per "Solidarumą" vedė tik taikias derybas su vyriausybe. Karinius veiksmus pradėjo komunistinė vyriausybė karo stovio paskelbimu. Kanados Lenkų Kongresas laišku ir telegrama paprašė susitikimo su P. E. Trudeau, bet negavo teigiamo atsakymo. Nuo P. E. Trudeau pareiškimų viešai atsiribojo Toronte išrinktas lenkų kilmės liberalų parlamentaras Jesse Flis. Panašiai pasielgė ir Sault Ste. Marie parlamentan išrinktas liberalas R. Irwinas. Toronte gyvenančių lenkų nuomone, jeigu dabar būtų Kanados parlamento rinkimai, nė vienas lenkas nebalsuotų už liberalus. Toronto lenkai, finansiškai rėmę liberalų partiją, dabar jau kalba apie tos paramos nutraukimą. Ši reakcija privertė P. E. Trudeau paskelbti trečią pareiškimą, kuriuo jis ragina karinį Lenkijos režimą imtis tautinės vienybės atstatymo. Karinė valdžia gali kontroliuoti miestų gatves, tačiau tautos pasitikėjimą laimėti gali tik su politiniais sprendimais susieti veiksmai. Pareiškęs susirūpinimą Lenkijos įvykiais, P. E. Trudeau vėl grįžta prie savo anksčiau išvadų: "Tik iš istorijos galėsime sužinoti, kiek karo stovio paskelbimas prisidėjo prie sovietinės invazijos pavojaus pašalinimo". Dėlto visiškai nenuostabu, kad ir trečiasis ilgas P. E. Trudeau pareiškimas bei io staigus susirūpinimas Lenkija ir lenkų tauta nebus pakankamas Kanados lenkams sugriautiems draugystės tiltams atstatyti. Kol P. E. Trudeau bus liberalų partijos vadu ,ji negaus Kanados lenkų balsų.

BIRUTĖ ČEPAITIENĖ, KLK Moterų Draugijos Prisikėlimo parapijos Toronte skyriaus pirmininkė, dėkoja gausiems dalyviams iškilmės, kuria buvo paminėta šio skyriaus 25-rių metų sukaktis Nuotr. St. Dabkaus

Ateitininkų žinios

Prieškalėdinis studentų susikaupimas, kuriam vadovavo kun. A. Saulaitis, SJ, ir sesuo Ignė Marijošiūtė įvyko 1981 m. gruodžio 19 d. Dėkojame jiems.

Keletas studentų išvyko Čikagon į ruošiamus žiemos kursus.

Aštuoni moksleiviai išvyko į Dainavą į metinius moksleivių žiemos kursus, kuriems vadovauja kun. prof. Stasys Yla.

Sendraugiams įdomus susirinkimas įvyks sausio 10, sekmadienį, Prisikėlimo parapijos Parodų salėje tuoj po 10 v. Mišių. Kalbės dr. Milda Danytė apie lietuvių imigraciją ir tuo klausimu ruošiamą leidinį.

L. U.

Pasaulio futbolo pirmenybės

1982 m. birželio ir liepos mėnesiais Ispanijoje vyks populiariausios sporto šakos — futbolo baigminės žaidynės. Susirinks 24-rios pajėgiausios vienuolikės iš visų pasaulio žemynų.

Atrankinės varžybos, prasidėjusios prieš dvejus metus, kaikuriems favoritams buvo labai nesėkmingos. Olandija, 1974 ir 1978 metų pirmenybių favoritas ir baigmininkas, atrankinėse varžybose žaidė silpnokai ir, pralaimėjusi Prancūzijai 0-2, nepateko į baigmines žaidynes. R. Vokietija, 1976 m. olimpinių žaidynių aukso ir 1980 m. sidabro medalių laimėtoja, dukart pralaimėjo Lenkijai ir taip pat nepateko į baigmines žaidynes. Nepateko ir pasaulio mini-pirmenybių laimėtojas Urugvajus, Portugalija, kuri netikėtai pralaimėjo Izraeliui net 1-4. Anglija, sėkmingai pradėjusi atrankines varžybas, vėliau pralaimėjo Rumunijai, Šveicarijai ir Norvegijai. Tik Rumunijos pralaimėjimas Šveicarijai atidarė Anglijai kelią į baigmines žaidynes. Vien dėl geresnio įvarčių santykio po lygiųjų 1-1 su Rusija Čekoslovakija išstūmė Airiją iš baigminių žaidynių.

Kas laimės šias pirmenybes? Sprendžiant iš atrankinių bei draugiškų rungtynių ir praeities laimėjimų, galimybių laimėti daugiausia turi: V. Vokietija, Brazilija, Argentina ir Ispanija. V. Vokietija atrankinėse varžybose nepralaimėjo nė vienerių rungtynių ir įmušė daugiausiai įvarčių — 33. Brazilija ir Argentina, ankstyvesnių pirmenybių laimėtojos, visuoment būdavo pasaulio iškiliausių tarpe.

Daug galimybių laimėti šias pirmenybes taip pat turi šeimininkai ispanai. Iki šiol pasaulio pirmenybes savo aikštėje yra laimėję: Urugvajus, Italija, Anglija, V. Vokietija ir Argentina. Draugiškose rungtynėse ispanai neseniai įveikė Lenkiją 3-2. Tai buvo trečias be pralaimėjimų pasirodymas svetimoje aikštėje. Be to, iškilus ispanų vartininkas Luis Maria Arconada tęsia garsiųjų ispanų vartininkų Zannoros, ir Iribar tradicijas. Jį įveikti bus labai sunku. Nežiūrint visų daug žadančių apskaičiavimų, stipriausieji gali susilaukti nemažai staigmenų.

Artėjančios pasaulio futbolo pirmenybės kelia didelį susidomėjimą. Būsimiems laimėtojams dažnai nestinga vertingų pažadų, o pralaimėtojams — nemalonių grasinimų. Dauguma komandų trenerių, kurių vienuolikės nepasiekė baigminių žaidynių, jau pašalinti, būtent, Olandijos, Rumunijos, Australijos ir Maroko. Taip pat buvo pašalintas ir R. Vokietijos treneris, kurio vadovaujama vienuolikė 1976 m. laimėjo aukso ir 1980 m. sidabro medalius olimpinėse žaidynėse. Nebuvo atsižvelgta nė į tai, kad keturiem geriausiem žaidikam dėl baimės, kad nepasitrauktų į Vakarus, nebuvo leista žaisti.

Pirmenybių pradžia — birželio 13 d. Sekančią dieną prasidės paruošiamosios varžybos, kurios vyks 14-koje Ispanijos miestų. Antro rato rungtynės bus žaidžiamos tik Madride ir Barcelonoje. Šiame rate jau varžysis tik 12 vienuolikių, kurios bus suskirstytos į 4 grupes. Pusbaigmio rungtynės bus žaidžiamos Barcelonoje ir Sevilėje. Baigminės rungtynės vyks Madride Santiago Bernabeau stadijone liepos 11 d.

Atrankinėse varžybose dalyvavo 106 šalys. Didžiausias grupes sudarė Europa, būtent, 32 ir Afrika — 28. Baigminėse žaidynėse Europai atstovaus 14 vienuolikių, Pietų Amerikai — 4, Azijai — 2, Afrikai — 2, Šiaurės ir Vidurio Amerikai — 2.

Kanada taip pat dalyvavo šių pirmenybių atrankinėse varžybose. Pradžia buvo gana sėkminga — Š. Amerikos pogrupyje laimėjo pirmą vietą. Tolimesnėse varžybose kartu su Vidurio Amerikos atstovais kanadiečius lydėjo nesėkmės. Nežiūrint tik vieno pralaimėjimo 1-2 prieš Hondurą, kanadiečių vienuolikė lemiamu momentu nepajėgė iškovoti pergalės prieš silpniausius šios grupės dalyvius — Haiti ir Kubą. Šios grupės nugalėtojais tapo Honduras ir Salvadoras. Kanada su Meksika dalijosi 3-4 vieta. A. S.

SPORTAS VISUR

Australijos lietuvių sporto šventė įvyko 1981 m. gruodžio 27-31 d. d. Geelonge. Vyrų krepšinio varžybose dalyvavo Gellongo, Melburno, Hobarto, Kanberos, Sydnėjaus ir Adelaidės krepšininkai.

Šventės metu buvo padaryta eilė svarbių nutarimų — kelionė į pasaulio lietuvių sporto žaidynes, rinktinių sudarymas ir pan. Susidomėjimas pasaulio lietuvių žaidynėmis yra labai didelis.

Leonas Rautinšas rungtynėse prieš St. Bonaventure įmetė 25 krepšius. Tai buvo didžiausias krepšių skaičius, kurį jis sumetė žaisdamas Sirakūzų komandoje. Pastaroji laimėjo rungtynes 74-67.

Toronto laikraščiai išsamiai aprašė naujai kylantį krepšininką — **Joną Karpį.** Iki šiol beveik nepastebėtas 6-9 pėdų krepšininkas subrendo į pajėgų žaidiką ir buvo suminėtas Toronto 10-ties geriausių žaidikų sąraše. "Toronto Star" įdėjo jo nuotrauką ir pažymėjo, kad jis susilaukė nemažai dėmesio JAV ir gavo siūlymų studijoms. Jonas savo komandai duoda daugiausia taškų. Baigminiame Campbell turnyro žaidime, nors jo komanda ir pralaimėjo Pearsono mokyklai 56-67, Jonas įmetė 28 krepšius. Kitose rungtynėse jo mokykla lengvai nugalėjo Silverthorn 76-27. Jonas, nors žaidė tik trumpą laiką, įmetė 27 krepšius. Geras Jono žaidimas pakėlė ir visos komandos pajėgumą. Jo komanda šį sezoną žada dalyvauti keliuose turnyruose, sužaisti draugiškas rungtynes su Niagaros universitetu ir Buffalo mokyklomis.

Tadas Karpis, jaunesnis Jono brolis, žaidžia toje pačioje Burnhamthorpe komandoje gyniku ir dažnai talkina broliui. Ūgiu jau beveik prilygsta Jonui ir tikisi greitai prilygti ir žaidimu. A.S.

GOLFININKŲ SUSIRINKIMAS

1981 m. gruodžio 29 d. P. ir G. Stauskų namuose buvo susirinkę Toronto golfininkai aptarti ir pradėti pasiruošimų 1982 m. ŠALFASS ir tarpmiestinėms golfo varžyboms. Jos bus Toronte Darbo šventės savaitgalyje Georgetown golfo laukuose.

Susirinkime buvo plačiau aptartas varžybų rengimas, pobūviai; išrinktas žaidynių komitetas: pirm. S. Kėkštas, vicepirm. L. Baziliauskas, skr. S. Krašauskas, iždi. ir dovanų telkėjas A Klimas, varžybų vadovai — R. Kymantas, M. Ignatavičius, A. Banelis, E. Kuchalskis, S. Rukša, J. Danaitis, korespondentas A. Supronas; pagrindinio pobūvio rengėjai — P. Stauskas ir H. Stepaitis; susipažinimo vakaro rengėjai — R. ir V. Vaitkevičiai ir moterys; ilgiausio smūgio varžybų vykdytojai — Alg. Simanavičius, R. Šimkus ir M. Slapšys.

Pagrindinį golfininkų ir svečių pobūvį numatytą suruošti Anapilio salėje. Šis plačios apimties renginys — golfo varžybos, dovanos laimėtojams, svečių priėmimas pareikalaus nemažai išlaidų. Nutarta surengti loteriją ir kreiptis į rėmėjus.

Pirmosios Š. Amerikos lietuvių golfo varžybos buvo surengtos 1967 m. Toronte. Ilgainiui jos tapo labai populiarios ir jose dalyvauja apie 150 golfininkų iš didesnių lietuviškų kolonijų Š. Amerikoje. Šių metų golfo žaidynės bus penktosios Toronte. A. S.

A. E. LePAGE Daiva T. Dalinda, B. A.
Kanados didžiausios namų pirkimo ir pardavimo įstaigos atstovė Jums sąžiningai patarnaus!
• Nemokamas namo įkainojimas •
(Įstaiga priešais Toronto Lietuvių Namus)
1576 Bloor Street West, Toronto, Ontario M6P 1A4
Tel. 537-3431
Namų 494-0605

AL GARBENS REALTOR
Telefonas 489 - 1543
22 Hedgewood Rd., Willowdale, Ontario M2L 1L5
Kanados, Ontario ir Toronto Real Estate Board narys
ALFONSAS GARBENIS jums sąžiningai patarnaus parduodant, perkant, tvarkant mortgičius, įkainojant namus ir t.t. LIETUVIAMS NUOLAIDA
Pirmoji lietuviška nekilnojamo turto agentūra Toronte, veikianti daugiau kaip 30 metų

Taupyk ir skolinkis
Pirmutiniame ir didžiausiame TORONTO LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVE
PARAMA

MOKA:
14½ % už 90 dienų term. indėl.
14 % už 6 mėn. term. indėlius
14 % už 1 m. term. indėlius
13 % už 3 m. term. indėlius
15 % už pensijų planą
14 % už namų planą
14½ % už specialią taup. sąsk.
11 % už taupymo s-tas
6 % už čekių s-tas (dep.)

IMA:
už asm. paskolas nuo 19%
už mortgičius nuo 17¾ %

AKTYVAI virš 28 milijonų dolerių
Asmenines paskolas duodame iki $50,000 ir mortgičius iki 75% įkainoto turto. Visų narių gyvybė apdrausta santaupų dydyje, bet nedaugiau $2,000. Asmeninės paskolos mirties atveju apdraustos iki $10,000. Nemokamas čekių ir sąskaitų patarnavimas — piniginės perlaidos, kelionės čekiai (American Express) Kitos paskolos: (Line of Credit) ir antrieji mortgičiai.

KASOS VALANDOS: pirmadieniais, antradieniais ir trečiadieniais — nuo 10 val. ryto iki 3 val. po pietų; ketvirtadieniais ir penktadieniais — nuo 10 val. ryto iki 8 val. vakaro; šeštadieniais — nuo 9 val. ryto iki 1 val. po pietų (liepos ir rugpjūčio mėnesiais šeštadieniais uždaryta)
BŪSTINĖ: Lietuvių Namai — 1573 Bloor Street West, Toronto, Ontario
Telefonai: 532-8723 ir 532-1149
M6P 1A6

FLORIDA REAL ESTATE
Rezidencinės ir komercinės nuosavybės
Apartamentai • Kondominiumai • Nuomojimas
Angelė E. Karnienė
REALTOR ••• BROKER ••• NOTARY
3701 Gulf Boulevard, St. Petersburg Beach, Fl. 33706
Telefonas (813)360-2448 • Vakare (813)367-2413

DUFFERIN RADIO AND TV
SALES AND SERVICE
Taisomi televizijos, HI-FI ir radijo aparatai.
Prityręs specialistas su ilga praktika.
1000 College St. • LE 1-3074 • Sav. P. Užbalis

AUTOMOTIVE FIBER
visų rūšių automobilių išorės (body) taisymas
ir dažymas: sąžiningas darbas, pigios kainos.
Savininkas – RIČARDAS KYBARTAS,
22 BELVIA ROAD, Islington, Ont. M8W 3R3
Telefonas 252-8863

BALTIC EXPORTING CO.
Siuntiniai į Baltijos kraštus ir Sov. Sąjungą
• Turime įvairių medžiagų ir kitų prekių, tinkamų siuntimui
Darbo valandos: 9 v.r. — 5 v.p.p., šeštadieniais 9 v.r. — 4.30 v.p.p.; trečiadieniais uždaryta. Birželio, liepos, rugpjūčio mėnesiais — nuo pirmadienio iki penktadienio 9 v.r. — 5 v.p.p.; šeštadieniais uždaryta.
482 Roncesvalles Ave., Toronto, Ont. M6R 2N5
Telefonas 531-3098
Savininkai S. ir F. Janavičiai

TIM'S AUTO BODY LTD.
Visų rūšių automobilių išorės (body) taisymas bei dažymas (bake oven) ir visi mechaniniai taisymai. Parduodu vartotus automobilius.
24-28 Howard Park Ave. (arti Dundas St. W.)
Toronto, Ont., M6R 1V5
FILTSOS BROS
Telefonai 533-8451, 533-8452

Viešėdami Čikagoje, neužmirškite aplankyti N. ir J. VAZNELIŲ
Gifts International Inc.
2501 W 71st STREET, CHICAGO, ILL. 60629
Telefonas 471-1424
Čia gausite lietuviškų knygų, plokštelių, odos, medžio dirbinių. Ypač didelis gintaro išdirbinių pasirinkimas.

Iš šiltos Amerikos į šaltą

(Atkelta iš 2-ro psl.)

apylinkių, kur nuolatinė temperatūra per 40°C, o čia pajustume apie tik pat žemiau nulio!

Augščiausias ežeras

Artėjam prie Bolivijos kaimynės Peru. Staiga prieš akis išsiklosto didingas, kaip į kalnų dubenį supiltas Titicaca ežeras. Tai augščiausiai iškilęs ežeras visame žemės kamuolyje (3916 metrų nuo jūros paviršiaus!). Jis, augštais kalnagūbriais pridengtas ir į neapmatomas tolumas nusidriekiantis šlapias milžinas, labai įspūdingas. Mėginame fotografuoti. Prieš jį Ugumi ir kiti atrodo tik menki ežerėliai. Visi sukišę nosis į lėktuvo langus stebime kalnus ir ežerus. Kaikuriems kaimynams pavyko juos nufotografuoti. Didingoji inkų šalies plokštikalnė nyksta. . . Vėl statūs ir aštrūs kalnagūbriai, su baugiai stūgaujančiais sniego uraganais mus supa iš abiejų pusių. Oro milžinas paukštis stena ir kreipia savo nosį vis augštyn. Sparnai siūbuoja, motorai monotoniškai kalena. Ne ttik aš skubu pasižymėti bloknote ką nors įdomesnio pamatęs. Iš keleivių veidų išskaitau įspūdžio didingumą. . .

Ką gersite?

Truputį tamsokos odos plačiai besišypsančios paragvajietės klausinėja, ką "didžiai gerbiamieji" keleiviai malonėsite išgerti? Reiškia, mes tapome tais "didžiai gerbiamais" už nepigiai sumokėtą kelionės bilietą. Gerai, jeigu taip. Aišku, kad neturtingam Paragvajui labai reikalinga užsienio valiuta. Tai puikiai matome iš patarnautojų veidų. Tai ne šalti ir pasipūtę europiečiai ar truputį peraugštai save vertinantieji amerikiečiai. Kanadiečiai visur natūraliai nuoširdūs visiems. . .

— Whisky! — rimtai sakau mergaitei ir galvoju, kad ji nesupratusi man atneš arbatos stiklą.

— Pois nao, Senor, — ji maloniai nusišypso ir atneša stiklą tikro skotiško gėralo. Dar pasiūlo gabaliuką ledo. . . Išdidžiai siurbčioju skystą svaigalą, o mano gyvenimo palydovė kritiškai šypsosi. Tegu. Dauguma gurkšnoja coca cola, kava tik retas gardžiuojasi.

Greitai sutemsta. Pro langus kaišioja nosį juoda naktis. Jau daug valandų esame ore ir galvoju, kad nevieną tūkstantį kilometrų sukorėme nuo Brazilijos. Ar tik nebūtų laikas pagalvoti apie poilsį. . .

Peru sostinėje

— Senores. . . Atencion, atencion! Prisiveržkite diržus ir nerūkykite! Tuojau leisimės Limoje. . .

Šaltoka. Aštrūs vėjai švilpauja. Ir šis miestas, kaip erelio lizdas, pakabintas augštoje plokštikalnėje. Oras jaučiamai retas. Lima man iš pirmo žvilgsnio nepatiko. Dar gerai, kad čia nėra įsikūrusių lietuvių, bent aš tokių nežinau. Manau, kad jų būtų sunku rasti ir Bolivijoje. Paragvajuje, kiek žinau, nuo seno gyvena keletas, o visa lietuviškoji gausa susimetusi Brazilijoje, Argentinoje ir Urugvajuje.

Einame pasidairyti. Man knieti nusipirkti ir išmėginti peruaniškų cigarečių. Sumokėjau dolerį. Pasibaisėtinos — dvokia lliamos prakaitu. Mėginu išsikeisti pinigų. Tamsiaodė storulė peruietė net suprakaitavusi aiškina, kad keitimo kontora priima tik dolerius. Nuo braziliškų kruzeirų esą visi bankai lūžta. . . bet jeigu garbingasis senjoras atvyksite kitą kartą, mielai keisime ir kruzeirus. . .

Dėkoju paslaugiai besišypsančiai inkų palikuonei ir skubu apsirūpinti suvenyrais. Visos kainos tik doleriais ir daug nusiderėjus dar bauginančiai augštos. Menkai ką įsigiję, apžvelgę tuos jų varganus turtus, kuriuos Peru respublikos prekiautojai mandagiai siūlinėja "ponams turistams", grįžtame prie lėktuvo. Brazilų keleivių veiduose ryškus nusivylimas kaimynų žmonių skurdu, nors to gero ir pas mus netrūksta, tik prie savo vargo esi pripratęs, nepastebi, o kitų vargana būklė daugiau krinta į akis. . .

Limoje šalta. Laukdamas tolesnės kelionės, gerokai drebėjau. Manau, kad ir ši plokštikalnė nėra daug žemesnė už Bolivijos La Paz. Čia virš 3000 metrų nuo jūros lygio. S. Paulo tesiekia vos 700 metrų. Lima turi arti dviejų milijonų gyventojų. Didžiąją krašto dalį sudaro kalnagūbriai, pasiekią net septynis kilometrus augštumo. Nenorėčiau Limoje ilgesnį laiką gyventi nė kaip turistas. Atrodo šalis šiurkščiai nemiela lietuviškų klonių ir lygumų žmogui. Ir Brazilija turi daugybę kalnų, bet jų negalima palyginti su Bolivijos ar Peru snieguotais kalnagūbriais.

(Bus daugiau)

Šypsenos

Nusivylusiam

Žmona sergančiam vyrui:

— Ką tu kalbi, kad nebėra ko tau gyventi! Žiūrėk, namai nebaigti mokėti, automobilis neišmokėtas, o už televiziją taip pat dar yra skolos. . .

Garnys

Motina pasakoja savo šešerių metų sūnui:

— Garnys tau atnešė mažą broliuką. Nori jį pamatyti?

— Ne. Aš norėčiau geriau pamatyti tą garnį.

• Filosofas yra asmuo, kuris aiškina žmogui problemas, kurių šis iš viso neturi. **Pr. Alš.**

REMTINA AKCIJA

Spalio 26 naujasis Amerikos ambasadorius Maskvoje, įteikdamas kredencialus, nurodė eilę problemų, kurių išsprendimas atneštų JAV — Sov. Sąjungos santykių išlyginimą. Deja, tų problemų sąraše nėra Baltijos valstybių laisvės klausimo. Tuo pačiu metu sovietų "draugiškos" delegacijos lankosi Amerikoje, siekdamos kelti tas pačias "neutralumo" bangas, kurios stipriai plakasi Europoje.

Istorinis momentas yra rimtas. Turėtume nebepasitenkinti pasyvia okupacijos nepripažinimo politika, bet visomis jėgomis spausti Amerikos vyriausybę ir veikti viešąją opiniją, kad į neišspręstų tarptautinių problemų sąrašą būtų įrašytas ir Baltijos valstybių laisvės klausimas.

Amerikos Baltiečių Laisvės Lyga šiai akcijai talkinti angažavo įtakingą "The Hannaford Public Relations" firmą. Reikalinga skubi finansinė visuomenės parama.

Šiai akcijai pritariame ir asmeniškai raginame visuomenę finansiškai ją paremti:

Rimtautas Dapšys
Dr. Adolfas Damušis
Algimantas Gureckas
Dr. Petras Kisielius
Simas Kudirka
Saulius Kuprys
Vytautas Kutkus
Viktoras Nakas
Dr. Bronius Nemickas
Dr. Petras Pamataitis
Dr. Antanas Razma
Vladas Šakalys
Kun. dr. Jurgis Sarauskas
Vladas Velža
Vytautas Vidugiris
Kleva Rūta Vidžiūnienė
Vytautas Volertas
Povilas Žumbakis
Vyt. Aušrotas
Vyt. Bireta
Ant. Bumbulis
Dr. S. Čepas
Joana Kuraitė
Irena Meiklejohn
Algis Pacevičius
Ant. ir Vyt. Petruliai
A. Puteris
Dr. J. Sungaila
Edita ir Gytis Šernai
Dr. Marija ir dr. J. Uleckai

Hannaford projektui paremti siunčiu:

☐ $1000, ☐ $500, ☐ $200, ☐ $100, ☐ $ .....

Vardas, pavardė ir adresas .....

.....

.....

Čekius rašyti: BALTIC AMERICAN FREEDOM LEAGUE vardu ir siųsti šiuo adresu: P. O. Box 29657, Los Angeles, CA. 90029, USA.

ABLL LIETUVIŲ SEKCIJOS VADOVYBĖ

Dirvų gerintojai istorinėje Lietuvoje

Naujosios technikos klaidos, kurių buvo išvengta Baltijos respublikos nepriklausomybės laikais

Kadaise buvo manoma, kad pramonė esanti dirvų našumo priešas nr. 1. Šiandien, nors pavadinimas to nenurodo, šią vietą užima Sovietijoje praktikuojama žemės amelioracija.

Minsko universiteto prof. Pr. Kiseliovo straipsnis žurnale "Priroda" (1972 m. 12 nr.) yra, visų specialistų nuomone, autoritetingiausia ir giliausia analizė to, kas dėjosi Poliesėje (Pripetės pelkyne).

Nusausinus pelkes

Metereologinių stočių duomenys, pasak Kiseliovo, rodė nuo seno, kad Poliesė liovėsi būti persotintos drėgmės sritimi. Vien tik plunksnagraužiai ir hidrologijos bei dirvų ministerija iš inercijos laikėsi to įsitikinimo. "Vieną dieną", — rašė jis, — mažai pagrįstu, bet įsakmiu nutarimu buvo nustatyti nusausintinų Poliesėj plotų skaičiai ir nuo to laiko niekas neišdrįso jų peržvelgti, nors pasekmės rodė ką kita." Nusausinus milijonus hektarų, reikėjo drenuoti šen bei ten mažus lopinėlius, o visa kita palikti kaip buvę.

Gudijos Poliesės paradoksas yra tas, kad įvairių tipų podirviai sudaro nepaprastai įvairią mozaiką, susidedančią iš smėlynų, durpynų ir kt. Labai dažnai drenažas išdžiovina smėlio kalvų viršūnes ir jas tada pusto vėjai. Durpynžemis iškrečia kitą "kiaulystę": augmenija džiūsta, nors požemio vanduo čia pat, už poros centimetrų nuo šaknų. Auginamus buvusių pelkių vietoj javus bei runkelius teko laistyti. Paskutiniųjų dešimties metų būvyje pelkėtoji Poliesė turėjo progos patirti smėlio audras.

Numatytoji kitoms projekto vietovėms technika pasirodė nemažiau žalinga. Raunant krūmus, būdavo sunaikinamas plonelytis sąnašų sluogsnis. Plūgai išversdavo paviršun smėlį. Amelioracijos vykdytojai turėjo prisipažinti, kad, nežiūrint stambių investacijų, derlius liko "nepastovus". Oficialiam žargone tai reiškia "menkas" ar "labai menkas".

Nusausinimas davė tūkstančius hektarų naujų dirvų, bet sužalojo senąsias — vienur kitur jos perdžiūvo ir teko skubomis paverst į pušynus. Jei nėra javų, tebūnie bent miško! Bet pušynėliai sunyko. Kiseliovo nuomone, pušiai reikia rūgštaus podirvio, kuris susidaro šalia esančio vandens. Kadangi drenažo grioviai jį buvo nusunkę, nusilpę daigynai sunyko puolami virusinių ligų ir vabalų per 5-7 metus. O po to, kai jaunas miškas buvo pažeistas, ligos persimetė į senas girias.

Tų nesėkmių galima buvo išvengti paverčiant pelkynus ganyklomis, o ne dirbama žeme. Nuostabioji trijų Baltijos respublikų gyvulininkystė yra paremta šiuo principu. Bet Gosplanas reikalavo Gudijai ariamų dirvų. Mozaikinė žemė nėra savita vien Gudijai. Jos esama beveik visose pelkėtose srityse. Bet jų niekas neeksploatuoja. Skaudi Poliesės patirtis nieko nepamokė tų, kurie planuoja ir vykdo amelioraciją Kalinino, Jaroslavlio srityse ir kitus.

Baltijos respublikos

Planų statistika negali išsakyti skirtumo tarp šiose srityse vykdomų darbų ir sėkmingai atliktos amelioracijos Baltijos respublikose. Kontrastas glūdi pirmoj eilėj socialinėse ir istorinėse aplinkybėse. Žemė Estijoj yra dar skurdesnė ir labiau akmenuota, negu Kalinino ar Jaroslavlio srityse, bet amelioracija davė puikius rezultatus, nes kiekvienas lopinėlis buvo tvarkomas apgalvotai, individualiai. Pradėti 1920 m. dešimtmečio viduryje nusausinimo darbai buvo užbaigti dar privačios nuosavybės laikotarpyje. Lengva suprast, kad ir pelkėto sklypelio savininko santykis su žeme skyrės kaip žemė ir dangus nuo kolūkiečių laikysenos žemės atžvilgiu, nes jinai dievai žino kieno. Nuo jos materialiai nepriklauso, su ja neriša kolchozinės sistemos dėka jokie jausminiai ryšiai. Prisiminkime, kaip rūpestingai prižiūrėdavo kadaise nusausinimo darbus žemės savininkas, nustatant kiekvieno griovio vietą, profilį ar nuotakumą. Įsivaizduokim, kaip tokiose sąlygose jis jausdavosi sąmoningu ir atsakingu.

Dabar, kai pradedant projektavimu ir baigiant griovių kasimu, visos operacijos patikimos padieniams, pripuolamai surinktiems darbininkams, argi reikia stebėtis, kad prieinama prie sistemingo bent pusės "gerinamųjų dirvų" naikinimo. Viskas atliekama paskubom, nepasiruošus, nesitariant su kolchozininkais, be jokio atsakingumo jausmo.

Sakoma, kad privatus savininkas rūpinasi vien savo laukais. Bet buržuazinės nuosavybės laikotarpyje buvo išsaugota daugiau kolektyvinio gėrio, kaip pvz. gyvūnijos ir uogų, negu dabartinėje apsaugoje dirvų ministerijos, kuriai pavestas liaudies turtas.

Kalta yra pati sistema, kurioje nurodymus dirvų gerinime duoda ne tas, kuris dirba žemę ir yra jos formalus savininkas, bet žemės ūkio ministerija ir jos beskaičiai poskyriai, išlaikomi visose srityse ir kampuose. Valdininkų rūpestis vienas ir tas pats — įvykdyti planą, neatsižvelgiant į paskiro kolchozo problemas. Šiaurinėje Jaroslavlio srities dalyje krūmai užkariauja kasmet tiek pat arimų ir ganyklų žemės, kiek jų papildoma amelioracijos darbais. Kadangi stokojama darbo rankų, neužilgo naujieji arimai taps pūdymais. . . bet amelioracijos planas bus įgyvendintas.

Rusiškasis kolonizmas?

1920 m. birželio 14 d. E. I. Veveris, suvalstybintos sanatorijos direktorius (netoli Lenino vasarnamio), liepė nukirsti didžiulę pušį. Leninas tuoj pat įsakė suimti Veverį ir uždaryti mėnesiui į Podolsko kalėjimą. Bet jis taip pat liepė, kad bausmė būtų atliekama septynių — dešimties dienų pamainom, idant sanatorijos administravimas nenukentėtų. Teisės specialistai pamaldžiai cituoja šią istorijėlę, rasdami joje sovietinės įstatymdavystės, liečiančios gamtos apsaugą, ištakas.

Tačiau pati pirmoji iš visų respublikų, priėmusi 1957 m. įstatymą gamtos apsaugai, buvo Estija. 1963 m. kitos respublikos pasekė jos pavyzdžiu. O vienok iki šiol nėra visasąjunginio įstatymo šioje srityje. Jo teks laukti gerą dešimtmetį. To įstatymo projekto nėra Augščiausios Tarybos Įstatymų Komisijos planuose.

Teisiniu požiūriu penkiolikos respublikų įstatymai yra pakankamai tvirti, kad užtikrintų visoje Sąjungos teritorijoje gamtos apsaugą. Visasąjunginis įstatymas darosi nereikalingas. Taip, nereikalingas, jei respublikos būtų suverenės valstybės. Tikrumoj pačios stambiausios, nešvariausios teršiančios įmonės yra visasąjunginėje jurisdikcijoje, o ne respublikinėje. Jos priklauso tiesiogiai Maskvai, ir respublikiniai įstatymai, kurių teritorijoj veikia, jų neliečia.

Estijos skalūnų kasyklos yra Maskvos ministerijos valdose, ir vietiniai organai neturi jokios galios reikalaut iš jų vadovybės, kad atliktų oro ir sunaudoto vandens valymo darbus, kurių reikalauja estų įstatymas. Estų veiksniai gali kontroliuoti atlikimą vien tų operacijų, kuriom Maskva yra paskyrusi lėšas.

Už 200 km nuo skalūno kasyklų cheminis Maaru kombinatas varo dūmus į Talino paplūdimį. Tai pats didžiausias pajūrio teršėjas, bet jis yra Maskvos valdose ir estų rankelės pertrumpos jam sudrausminti.

JAV-se kaikurios valstijos kategoriškai atsisako leisti steigti jų teritorijoje "nešvarią" pramonę. Jų manymu, tai nauja kolonizmo forma. Kai amerikiečių, japonų įmonės įrengia Azijoj ar Afrikoj taršą keliančias gamyklas, visų kraštų spauda šaukia ne be pagrindo, kad tai neokolonizmas. Maskvos santykiai su estų ar ukrainiečių valdiniais yra būdingas pavyzdys tokių santykių tarp imperijos ir kolonijų.

Laisvai vertė **A. Ž.**

Stiprėti ekonominėje srityje

(Atkelta iš 3-čio psl.)

bendruomeniniu ekonomijos planu, todėl šiuo metu norįs būti nuošaliai.

Kreipiausi į inž. J. Rasį, kuris, be savo projektavimo įstaigos Bostone, turi Harvardo universiteto rajone 70 butų modernų pastatą. Tai šviesaus proto, ryžto ir kieto darbo rezultatas. Neapsivyliau: jis, kaip ir aš, prisidės su $10,000 prie kiekvieno susidariusio milijono. Be to, pabrėžė, kad labai svarbu turėti tinkamus darbui žmones ir įstatus. Tam reikalingas suvažiavimas, kai bus apytikriai surinktos statistinės žinios.

Tai toks apytikris vaizdas, kad ir iš mažo apklausinėtų skaičiaus. Jis, tiesa, dar neveda į sprendimą, bet skatina tęsti statistinių žinių rinkimą. Suinteresuotus tautiečius prašome tuo klausimu rašyti savo nuomones, pasiūlymus bei klausimus šiuo adresu: P. O. Box (S. J.) 22470 Nancy St., Southfield, Mich. 48034 arba P. O. Box (J. R.) 330 Howard St.,Cambridge, Mass. 02139.

Gal geriausiai tiktų toks organizavimas ALIAS ar PLIAS arba specialiai sekcijai prie PLB arba JAV LB. Vyresnieji turėtų pradėti, viduramžiai ir jaunesnieji — tęsti.

Turime įsisąmoninti, kad niekas mums nepadės, kaip nepadėjo Lietuvos partizanams, jei **nepadėsime patys sau, t. y. jei nesustiprėsime technologijoje ir ekonomijoje (kultūroje jau esame pakankamai pažengę). Tam turime atvirą kelią plėstis į augštį, kurti pramonę — ekonominę lietuvių bendruomenę svetur, įtraukiant visus darbu, pinigais ir socialine talka.**

SKAITYTOJAI PASISAKO

JO VISAD LAUKIU

"Tėviškės Žiburiai" — labai įdomus laikraštis. Aš jo visad laukiu. Ačiū už jūsų įdomius vedamuosius. Ačiū už tokius straipsnius, kaip inž. Vaičiūno teismas Lietuvoje ar J. Rimkaus įrodymus Z. Česnai.

Julius Paulėnas

NEPIGI REPREZENTACIJA

Rašinyje "Taip pristatoma opera" teko kalbėti apie armėnų amerikiečių pastangas armėnišką operą "Anoush" įvesdinti į amerikinio profesinio operos teatro rampos šviesą. Buvo prisiminta $40.000 suma, kurią įsipareigojo ir surinko armėnų bendruomenė. Atėjo keletas pasiteiravimų, klausiančių ar už tokią sumą galima paruošti operos spektaklį profesiniame teatre. Atsakymas — ne, negalima. Minėtoji suma tesudarė tik nedidelę išlaidų dalį, nes tos operos paruošimas Mičigano Operos Teatrui (6 spektakliai) atsiėjo per $200.000. Armėnų sutelktos lėšos tebuvo pakankamas akstinas tam teatrui iš viso susidomėti etninės kilmės opera.

Al. Gimantas

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI
THE LIGHTS OF HOMELAND

savaitraštis, didelio formato, 8-10 psl., naujiem skaitytojam **tik $12.00 metams**

reguliari metinė prenumerata – $17.00

Prašau siuntinėti "Tėviškės Žiburius" ištisus metus šiam naujam skaitytojui:

Vardas, pavardė .....

Adresas .....

.....

.....

Siunčiu prenumeratą .....dol., auką.....dol.

Laikraščio adresas:

"Tėviškės Žiburiai",
2185 Stavebank Rd., Mississauga,
Ontario, L5C 1T3, Canada

Norintiem susipažinti "TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI" siunčiami nemokamai keletą savaičių. Prašome pranešti tokių asmenų adresus.

ADMINISTRACIJA

Advokatas
ALGIS S. PACEVIČIUS,
B.Sc., LL.B.

2299 Dundas St. W., Suite 303
Toronto, Ontario
M6R 1X7
(Kampas Bloor ir Dundas St.)

Telefonai:
namų **233-0303**
įstaigos **(416) 537-2643**

Advokatas
PETRAS K. ŠIMONĖLIS,
B.A. M.L.S. LL.B

3031 Bloor St. W., Suite 200
prie Royal York
Toronto, Ontario
M8X 1C5

Telefonai:
įstaigos **(416) 231-4138**
namų **249-2637**

ED. KONDRATAS, siuvėjas
1113 Dundas St. W., Toronto, Ont. M6J 1W9
Tel. 533-5454

FRANK BARAUSKAS LTD., REALTOR
3828 BLOOR ST. W., ISLINGTON, ONTARIO M9B 1K8
• NAMAI • ŪKIAI • ŽEMĖ
TONY GENYS 231-2839
PAUL KOLYČIUS 789-1545
VACYS ŽIŽYS 232-1990
Įstaigos (416) 233-3323

DRAUDA
"ALL THE CHOICE IN THE WORLD"
MASKELL INSURANCE BROKERS LTD. (Savininkas Balys Maskeliūnas)
Tel. 251-4864, 251-4025, 251-4824 • Namų: 277-0814
2405 Lakeshore Boulevard West, Suite 403
Toronto, Ontario M8V 1C6
VISŲ RŪŠIŲ DRAUDA • 20 METŲ PATIRTIS
• ĮVAIRIŲ DRAUDOS BENDROVIŲ ATSTOVYBĖ •

V. BAČĖNAS
All Seasons Travel, B.D.
Registration No. 0009239
1551 Bloor Street West,
TORONTO, ONTARIO M6P 1A5
Visais kelionių reikalais kreiptis:
V. BAČĖNAS
tel. 533-3531
nuo 11 v.r. iki 7 v.v.

W. G. DRESHER REAL ESTATE REALTOR
DRESHER-BARAUSKAS INSURANCE AGENCY LTD.
233-3334 – 231-2661 – 231-6226
3830 B Bloor Street West • Islington, Ontario M9B 1K8
Lietuvių kalba patarnauja — V. DREŠERIS ir A. MIKŠIENĖ
Darbo valandos: 9 v.r. - 7 v.v., šeštadieniais - 9 v.r.-12 v.p.p,
Narys "Better Business" Biuro

INSURANCE
★ Namų — Gyvybės
★ Automobilių
★ Komerciniai
533-1121 Walter Dauginis 822-8480
Insurance Agency Ltd.
1613 Bloor Street West • Toronto • Ontario

TORONTO

Anapilio žinios

— Labai sėkmingas buvo N. Metų sutikimas, kuriame dalyvavo daug tautiečių iš įvairių vietovių.

— Šv. Jono lietuvių kapinėms aukojo $100: J. Slivinskas, A. Beresnevičius, A. Kvedaras, J. Pacevičienė; $50: K. Aranauskas, A. ir E. Sargaučiai, E. Senkus; $25: J. E. Girėnai.

— Anapilio sodybay $150 paaukojo adv. Algis Pacevičius.

— Parapijos skoloms mokėti aukojo $500: E. Čuplinskas; $300: dr. A. Pacevičius; $250: dr. A. Josiukas; $200: H. Lapas, B. Savickas, J. M. Vaškevičiai, P. M. Peterson, K. Ivanauskas, V. Matulevičius; $150: J. Zenkevičius, J. Arštikaitis, L. V. Morkūnai; $100: V. Lapaitienė, J. Bilkštys-Richardson, p. p. Rimkai, G. Z. Dičpetriai, V. Akelaitis, V. Morkūnas, M. B. Norkai, A. S. Zimnickai, M. Zubrickienė, S. Sinkienė, V. Pniauskas; $75: J. E. Girėnai; $50: M. Dausienė, A. Empakerienė, Lietuvių Namai, O. Kušneraitis, R. G. Strimaičiai, J. O. Kirvaičiai, A. Bajorinas, B. A. Petkevičiai, R. V. Kaknevičiai, A. I. Rekščiai; $40: dr. J. H. Žmuidzinai.

— Pakrikštytas Aleksandras-Karolis Hudek.

— Mišios sausio 10, sekmadienį, 10 v. r. — už a. a. Kostę Kviecinskienę, 11 v. r. — už Batrušaičių ir Malinauskų mirusius.

Dr. AGOTA ŠIDLAUSKAITĖ skaito paskaitą Toronte KLK Moterų Draugijos Prisikėlimo parapijos skyriaus 25-rių metų sukakties iškilmėje 1981 m. gruodžio 6 d. Nuotr. St. Dabkaus

Prisikėlimo parapijos žinios

— Mišios mišriom šeimom bus laikomos kiekvieną sekmadienį 10 v. r. muzikos studijoje.

— Ligonius ir senelius parapijos kunigai aplankys su Švenčiausiu penktadienį, sausio 8.

— KL Katalikių Moterų Draugijos Prisikėlimo parapijos skyriaus susirinkimas — sausio 10 d. Parodų salėje tuoj po 11.30 v. Mišių. Programoje — kun. Antano Saulaičio, SJ, žodis ir einamieji reikalai.

— Parapijai aukojo: L. G. Matukai $500, A. V. Kartavičiai $375, R. L. Kuliavai $350, D. V. Šaltmirai $300, A. Banelis $300, O. J. Gustainiai $200, I. R. Vaitkevičiai $130; po $100: V. O. Ališauskai, P. O. Karaliūnai, V. J. Ignaičiai, A. Z. Urbonai, D. Siminkevičius, I. Kairienė, P. A. Misevičiai, C. K. Joniai, A. V. Balniai, R. I. Paškauskai, J. G. Dičpetriai, J. A. Raškauskai, E. J. Sičiūnai, A. J. S., M. S. Meškauskai, T. V. Sičiūnai, M. V. Simanavičiai; $80: E. A. Baltrušaičiai; $50: B. P. Sapliai, E. Aukštakalnienė, J. Silvija, V. P. Melnykai, A. J. P. Venslovaičiai, B. V. Saulėnai, V. M. Vaitkevičiai, E. V. Abromaičiai, J. E. Vitartai, T. B. Stanuliai, L. Mačionienė, M. Skučienė; $40: M. Gražulytė, D. Simanavičiūtė, A. Vilkus. Skoloms mokėti aukojo: St. Pranckevičius $200, J. K. Žabai $200; $100: A. Urbaitis, E. Jaškuvienė, S. J. Macijauskai, A. B. Jonušai, L. G. Vyšniauskai, N. Preibienė; $50: J. J. Žaliauskai, A. L. Stulginskai; $45: S. A. Kavaliauskai; $40: P. Sidaras, J. Dabrowski; $30: M. Skučienė. Klierikų fondui aukojo: J. M. Žėkai $100; vienuolynui — A. A. Šmigelskiai $100; liturginiams drabužiams — M. Yurkšienė $100.

— Mišios sausio 10, sekmadienį: 8 v. už Gotliebą ir Marijoną Hirsch, užpr. J. Hirsch; 9 v. už Bronių ir Vytautą Ambakus, užpr. Z. Ambakienė; 10 v. už Juozą Buožį, užpr. T. V. Gražuliai; 11.30 už parapiją; 7 v. v. už Valentiną — Mariją Gurauskus ir Karoliną Priščepionkienę, užpr. A. R. Ulbos.

Užgavėnių karnavalas įvyks 1982 m. vasario 20, šeštadienį, Toronto Lietuvių Namuose. Rengia LN visuomeninės veiklos koordinacinis komitetas, kuris pakvietė 12 organizacijų dalyvauti programoje. Tai tradicinis renginys, kurį sudaro Užgavėnių popietė ir kaukių vakaras.

Užgavėnių popietė vyks nuo 2 iki 5 v. p. p. Tai mūsų jaunimui skiriamas renginys, ypač mūsų mažiesiems ir jų tėveliams. Čia veiks organizacijų įrengti paviljonai, kurie aprūpins dalyvius įvairiais Užgavėnių užkandžiais, pasiūlys įsigyti lietuviškų dirbinių ir pavaišins skaniais gėrimais. Meninę programą atliks vaikų darželio auklėtiniai, Maironio mokyklos mokiniai, "Atžalyno" ir "Gintaro" jaunieji šokėjai. Visiems įėjimas nemokamas.

Kaukių vakaras vyks nuo 7 v. v. iki 1 v. r. Tai Užgavėnių vakaras suaugusiems, jaunimui ir senimui, į kurį svečiai kviečiami atvykti su maskaradine apranga bei kaukėmis. Jiems paskirtos net penkios premijos: pirma — $100, antra — $75, trečia — $50, ketvirta ir penkta po $25. Meninę programą atliks "Aro" vyrų choras, "Gintaro" ir "Atžalyno" šokėjai. Vakaro metu veiks ir paviljonai, kuriems paskirtos trys premijos: pirma — $50, antra — $30 ir trečia $20. Vakaro dalyviai galės pasivaišinti Užgavėnių blynais ir kitais užkandžiais, pasistiprinti įvairiais gėrimais. Šokiams gros geras orkestras. Įėjimas: — $5.00, studentams ir pensininkams — $4.00.

Šios Užgavėnių šventės proga planuojama surengti mūsų jaunųjų menininku darbų parodą, kurioje jie kviečiami dalyvauti su savo meno piešiniais, skulptūros darbais, medžio drožiniais, fotografinėmis nuotraukomis, rankdarbiais ir kitais rodiniais. Jaunieji menininkai, norintieji dalyvauti šioje parodoje, prašomi nedelsiant užsiregistruoti iki š. m. vasario 1 d. Lietuvių Namų raštinėje tel. 532-3311.

LN informacija

Muzikas Jonas Govėdas, mergaičių choro "Aidas" dirigentas, dalyvavo konkurse dzūkų dainai sukurti ir laimėjo III vietą bei $200.

Jūrų šaulių kuopa "Baltija" š. m. sausio 23, šeštadienį, 7 v. v., Toronto Lietuvių Namų Vytauto Didžiojo menėje rengia Mažosios Lietuvos atvadavimo sukakties minėjimą. Programoje numatyta inž. Leopoldo Balsio paskaita, Stepo Kairio muzikinis vienetas ir teatras "Aitvaras". Be to, bus valgių bei gėrimų bufetas, loterija, šokiai.

Montrealio Aušros Vartų parapijos choro 31-as metinis koncertas 1981 m. lapkričio 28 d. Jame dalyvavo AV parapijos choras, "Pavasario" mergaičių choras ir Otavos "Ramunėlės". Kairėje — sol. A. KEBLYS, chorvedžiai — sesuo TERESĖ, RŪTA ŠIŪLYTĖ ir A. STANKEVIČIUS (dešiniajame krašte) Nuotr. A. Mickaus

Medžiotojų ir Žūklautojų Klubas "TAURAS"

maloniai kviečia į **tradicinį-metinį**

BALIŲ

Tradicinė vakarienė • Veiks bufetas su stipriais bei silpnais gėrimais • Turtinga loterija • Staigmenos • Šokiams gros puikus orkestras "Les & the Music Masters".

Įėjimas: $12.50 asmeniui. Nariams ir studentams $10.00. Kreiptis: W. Drešeris 233-3334, V. Dauginis 533-1121, I. Šimkus 231-9425.

1982 m. sausio 16, šeštadienį, 7.30 v.v., Toronto Lietuvių Namuose, 1573 Bloor St. West

Maironio mokykloje pamokos po Kalėdų atostogų prasidės sausio 9, šeštadienį, įprastu laiku.

Dr. Milda Danytė, telkianti sakytinę medžiagą apie Kanados lietuvius ir daug jos surinkusi, skaitys paskaitą ateitininkų sendraugių susirinkime Prisikėlimo par. Parodų salėje sausio 10, sekmadieni, tuoj po 10 v. r. Mišių. Visi kviečiami dalyvauti.

Parkdale — High Park rinkiminės apylinkės atstovas federaciniame parlamente Jesse P. Flis sausio 23, šeštadienį, 2-4 v. p. p., Public Library, 1303 Queen St. W., rengia susitikimą su savo apylinkės gyventojais, kur padarys pranešimą įvairiais reikalais ir atsakys į dalyvių klausimus. Kviečiami dalyvauti ir lietuviai, gyvenantieji toje apylinkėje.

Maironio mokyklos mokiniai 1981 m. pabaigoje išleido duplikatoriumi spausdintą laikraštėlį "Vėjas". Redakcijos pratarmėje sakoma, kad tai pirmas rudens numeris; numatyta išleisti dar tris numerius — kalėdinį, žieminį ir pavasarinį. Redakciją sudaro: Romas Garbaliauskas, Algis Nausėdas, Edis Stanulis, Rasa Malinauskaitė, Aras Nausėdas, Rita žilinskaitė, Aras Petrulis, Linas Balaišis, Zita Bacevičiūtė, Linas Medelis, Tadas Slivinskas, Paulius Greičiūnas, Jasmina Totoraitytė, Julius Senkevičius, Linda Radzevičiūtė, Andrius Karosas. Tai girtinas mokinių užmojis, tik reikėtų ištaisyti lietuvių kalbą, nes klaidos knibždėte knibžda.

"T. Žiburių" administracijoje gauta keli egzemplioriai novelių knygos "Trys dienos pasaulyje" N. A. Dičpetrio. Leidėjas — Algimanto Mackaus Knygų Leidimo Fondas. Kaina — $8. Jei kas norėtų minėtą leidinį įsigyti, prašoma kreiptis į "TŽ" administraciją.

Naujų Metų dieną 10 v. r. pas Ontario gubernatorių J. Aird buvo susirinkę kviestiniai svečiai pareikšti jam savo tradicinių sveikinimų bei linkėjimų. Lietuviams atstovavo KLB krašto valdybos narys J. R. Simanavičius. Estai ir latviai turėjo po tris atstovus.

Naujus 1982 metus Toronto lietuviai sutiko trijuose viešuose parengimuose ir daugelyje privačių pobūvių. Gausiai dalyvavo tautiečiai Lietuviu Namuose ir Prisikėlimo parapijos salėse, bet daugiausia dalyvių šį syki susilaukė Anapilis, kurio didžiojoje salėje dalyvavo arti 500 tautiečiu iš ivairių vietovių. Visi gėrėjosi J. Bubulienės puikiai paruoštu maistu, aptarnavimu ir salės išpuošimu.

Prisikėlimo parapijos ekonominė sekcija išleisdino knyginio formato 1982 metų kalendorių, paruoštą Stasio Prakapo. Tai jau aštuntas minėtos sekcijos kalendorius. Šiais metais jis geriau apdorotas bei sutvarkytas. Kiek gadina vaizdą iš įvairių laikraščių paimtos iškarpos ir atspaustos ofsetiniu būdu, neperrinkus teksto. Kalendoriuje gausu įvairių skaitinių. Iš 188 psl. 38-nis užima skelbimai, adresai, aukotojų sąrašas.

European Catering

Europietiškas patarnavimas įvairiems parengimams Toronte ir už Toronto ribų.

* *Parūpinam salę, muziką, gėles, gėrimus.*
* *Namuose kepti pyragai ir t. t.*

Skambinti: A. Gataveckienė arba Al. Baris tel. 535-0164 arba 535-1258 Toronte.

Toronto Lietuvių Namų *svetainei "Lokys"* trūksta patarnautojų.

Norintieji pasidarbuoti kartą į savaitę, ypač vakarais, prašomi kreiptis į Lietuvių Namų vedėją.

Premija E. Kudabienei. Kanados Lietuvių Bendruomenė 1981 m. įsteigė metinę kultūrininko-visuomenininko $500 premiją. 1981. XII. 4 premijai skirti sudaryta komisija iš Juozo Danio, kun. dr. Viktoro Skilandžiūno, Paulės Ancevičienės, Lado Giriūno ir Rūtos-Onos Šiūlytės (visi iš Otavos). 1981 metu premija paskyrė ELENAI KUDABIENEI, aktorei, Hamiltono Lietuvių Dramos Teatro "Aukuras" režisorei ir vadovei, pažymint jos ilgametę kultūrinę veiklą ir didelį kultūrinį įnašą į lietuvišką gyvenimą.

Pinigai premijai gaunami iš Augustino Daukanto palikimo Kanados Lietuvių Bendruomenei.

KLB informacija

A. a. Aldonos Trumpickienės atminimui vietoj gėlių "TŽ" paaukojo $20 O. Mikšytė ir K. Mikšys.

"Sunday Star" dienraštis 1981. XII. 27 išspausdino ilgą rašinį apie arkivyskupą Paulių Marcinkų, Vatikano pareigūną. Jis esąs šiuo metu labai užimtas ir neturi laiko pamėgtam golfui, nors retkarčiais žaidžia tenisą amerikiečių kolegijos aikštelėje. Jo pareigos padidėjo, kai buvo paskirtas pirmininku komisijos, tvarkančios Vatikano miesto reikalus. Anksčiau jis tvarkęs tiktai finansinius reikalus. Be to, jam tenka tvarkyti Šv. Tėvo keliones ir būti jo sargu. Arkiv. P. Marcinkus būsiąs pakeltas į kardinolus. Jis esąs 59 m. amžiaus, lietuvių tėvų sūnus, gimęs Cicero, Ill., ten lankęs lietuvių mokyklą. Jo tėvas buvęs langų valytoju, o motina dirbusi kepykloje. Kunigu įšventintas Čikagoje, vėliau studijavęs kanonų teisę Romoje, gavęs daktaro laipsnį, dirbęs keliose nunciatūrose.

• Ne mūsų rankose šiandien grąžinti Lietuvai nepriklausomybę, bet mūsų rankose išsaugoti vidinę Lietuvos laisvę — tautinę gyvybę.

DR. J. GIRNIUS

Lietuviai Lenkijoje tebėra skriaudžiami

(Atkelta iš 1-mo psl.)

Lietuvių veikėjai, vykdydami minėtus nutarimus, dešimtis kartų kalbėjosi su lenkų pareigūnais, kurių atsakymas vis būdavo neigiamas. Esą "Aušros" leidyba esanti nuostolinga, trūksta popieriaus, sunkūs laikai. Bet kuris gi mažo tiražo leidinys Lenkijoje yra pelningas? ("Aušros" tiražas — 3000 egz.).

Kultūriniai leidiniai tokiomis sąlygomis niekad nėra pelningi, tačiau būtini. Nežiūrint sunkios ekonominės būklės, popieriaus stokos ir panašiai, 1981 m. pavasarį Bydgoščėje pradėtas leisti 3000 egz. tiražu lenkų literatūros žurnalas "Zarys", Krokuvoje — savaitraštis "Rzeczywistosc" ir "Lad". Nė vienas jų neduoda pelno.

Kitų tautybių laikraščiai, kaip "Niva", "Kontrastai" ir "Volkstimme", yra dar nuostolingesni nei "Aušros", tačiau jų leidimas nekliudomas. Dėlto lietuviai jaučiasi šiuo atžvilgiu diskriminuojami.

Nieko nelaimėjus vietinėse įstaigose "Aušros" reikalu, buvo kreiptasi į Jungtinę Lenkijos Darbininkų Partiją, t.y. į jos centro komiteto spaudos, radijo ir televizijos skyrių, 1980 m. rugsėjo 10 d. Per ištisus mėnesius nesulaukus atsakymo, vėl buvo kreiptasi raštu 1981 m. balandžio 12 d. Bet ir vėl — tyla.

Lietuvių Visuomeninės Kultūros Draugijos centro valdyba, matydama sunkią Lenkijos būklę, 1981 m. balandžio 27 d. iš naujo kreipėsi į tą patį įstaigą su pasiūlymu laikinai pertvarkyti "Aušrą" į dvimėnesinį žurnalą, nereikalaujant papildomų lėšų. Ir į šį pasiūlymą niekas neatsiliepė. Užėjus dar didesnei Lenkijos krizei, visai sumažėjo viltis ką nors daugiau laimėti.

Tikroji priežastis

Nejučiomis kyla klausimas, kodėl lenkai lietuvius spaudos srityje skriaudžia? Dėl ekonominių sunkumų? Bet kodėl kitos tautinės mažumos toje srityje gauna žymiai daugiau teisių? Ar pagaliau "Aušros" padarymas mėnraščiu taip jau labai atsilieptų į valstybės biudžetą? Juk tai būtų lašas jūroje!

Nėra abejonės, kad lietuvių diskriminacija Lenkijoje eina iš tradicinio lenkų šovinizmo. Tai matyti Seinų lietuvių byloje dėl pamaldų bazilikoje, tai matyti "Aušros" ir kitais atvejais. Teisingai rašė lenkų publicistas ir mintytojas Tadeusz Holuj 1981 m. "Nowe Drogi" 1-2 nr.: "Didžiuojamės internacionalistinėmis revoliucinio broliškumo tradicijomis, dažnai užmiršdami, kad istorija ir auklėjimas pastatė lenkus visų kaimynų atžvilgiu į priešiškumo, nepasitikėjimo ir paniekinimo pozicijas, kad polonocentristinė galvosena giliai įsišaknijusi tautos sąmonėje..." Taigi polonocentristinė galvosena, kuri yra ne kas kita, kaip tradicinio šovinizmo ištaka.

Plačiau pasidairius

Lenkų emigracija turi plačią savo spaudą laisvojo pasaulio kraštuose. Lietuvoje jie turi net dienraštį "Czerwony Sztandar" ir keletą rajoninių laikraščių. Tad pagal teisingumą Lenkijos lietuviai privalėtų turėti nemažesnes teises. Sakoma, lietuvių Lenkijoje esą daug mažiau. Taip, bet tai nereiškia, kad juos galima skriausti. Priešingai — mažiau gausi tautinė grupė reikalinga didesnės bei palankesnės globos, nes jai sunkiau išlaikyti savo kultūrą. Pvz. R. Vokietijoje nelabai gausūs yra sorbai, bet, valdžios padedami, jie leidžia net savo dienraštį "Nowa Doba", mėnraštį "Rozhlad" ir visą eilę kitų periodinių leidinių. Ten, kur nėra vokiško šovinizmo, laisvai gyvuoja sorbai ir kitos mažumos.

Lenkijos lietuviai gerai žino, kad lenkų tarpe yra ir gerų, jiems palankių žmonių, ypač mokslinėje srityje. Doriems lenkams yra svetimas šovinizmas. Tokių žmonių dėka Punske veikia lietuvių gimnazija, kelios pradžios mokyklos. Jų dėka buvo galima mokslinė — lituanistinė konferencija Punske. Deja, tokių lenkų nėra daug. Kiek tenka patirti praktiniame gyvenime, daugumą jų, ypač pareigūnų, yra nacionalistai, lietuviams atšiaurūs žmonės. Jų laikysena sunkina lietuvių-lenkų santykių normalizaciją. **N. A.**

• Supažindinkite savo draugus su "TĖVIŠKĖS ŽIBURIAIS" — atsiųskite dar jų neskaitančių adresus. Jie gaus keletą numerių nemokamai.

MIAMI BEACH išnuomuojamas atskiras kambarys. Yra visi patogumai. Dėl informacijų skambinti vakarais tel. 625-3632, Mississauga, Ont.

FOTOGRAFAS. Darau nuotraukas įvairiom progom. Skambinkite — JAUNIUS BAKEVIČIUS po 5 v.v. telefonu 231-6253 Toronte.

IŠNUOMOJAMI arba parduodami apšildomi su patogumais vasarnamiai slidininkams ar kitiems. Aleksas Rimkus, 53rd Ave., Springhurst, Ont. Tel. 1-705-429-2387.

PARDUODAMI du nauji moteriški tautiniai drabužiai (austi Lietuvoje) Skambinti tel. 663-6726 Toronte.

MIKOLAINIS VALTERIS atlieka staliaus, plytelių dėjimo, vonių, tualetų ir prausyklų įrengimo darbus už prieinamą kainą. Skambinti 769-5024, Toronte.

K. CIBAS atlieka visus staliaus darbus, taiso senus ir stato naujus namus už prieinamą kainą. Skambinti 534-3882 Toronte.

B. NAUJALIO NATŪRALAUS GYDYMO įstaiga Toronte veikia jau 19 metų. Ji priima pacientus ir toliau. Iškaba nuimta saugumo sumetimais, vengiant nesąžiningų praeivių. Tel. 533-8008.

LIETUVIŠKA gėlių krautuvė

savininkė V. SIMINKEVIČIENĖ. Įvairiomis progomis skambinti į "Petals Florist" tel. 769-5009, vakarais tel. 763-6256. Adresas: 710 Annette St., Toronto, Ont., vienas blokas į rytus nuo Jane St. Pristatymas į ligonines, laidotuvių namus ir t.t. Savininkė yra prityrusi vestuvinių gėlių tvarkymo srityje.

CANDLELIGHT CATERERS

SAVININKAI J. S. BUBULIAI

Baliai, vestuvės, sužadėtuvės, parengimai namuose ir įstaigose. Skambinti pirmadieniais, antradieniais, trečiadieniais ir vakarais po 9 v.v. tel. 667-8280 arba 667-8260 Toronte.

MONTREALQUE

Lietuvių žvejų klubas "Nida" rengia tradicinį vakarą sausio 30, šeštadienį, 7 v. v., AV parapijos salėje. Meninę programą atliks "Volungės" choras iš Toronto. Sekmadienį, 12 v., AV par. salėje bus volungiečiams pagerbti pietūs.

N. Metų sutikimą AV parapijos salėje surengė Mindaugo šaulių kuopa. Ten įvyko ir parapijos loterijos laimingųjų bilietų traukimas.

Įspūdingos buvo Kalėdų pamaldos 12 v. naktį. Prakartėlę įrengė sesuo Teresė, o eglutę — J. Adomaitis su P. Girdžiumi. Prieš pamaldas parapijos choras su sol. G. Čapkauskiene atliko kalėdinių giesmių koncertą. Į giesmių giedojimą įsijungė ir visi dalyviai kurių buvo pilna šventovė. Po pamaldų visi susirinko į salę trumpam pasivaišinimui.

Pakrikštytas pirmgimis sūnus Jonathan-Paul-Aras. Jo tėvai Thomas Leckman ir Silvija Žurkevičiūtė.

R. Žurkevičienė gydosi žydų ligoninėje.

Sulaukęs 57 metų amžiaus, po trumpos ligos, mirė "Remi" konjako bendrovės prezidentas Raymond Millette. Lietuviai jo asmenyje neteko didelio draugo ir AV parapijos rėmėjo. Jo rūpesčiu buvo duoti du koncertai garsiųjų prancūzų dainininkų naujam Marijos paveikslo atstatymui paremti. Tuose koncertuose dalyvavo ir mūsų solistai — G. Čapkauskienė su A. Kebliu. Jis taip pat buvo numatęs surengti vieną koncertą "Nepriklausomos 'Lietuvos" savaitraščiui paremti. Jo laidotuvių metu šventovėje kartu su prancūzų dainininkais giedojo ir mūsų solistė G. Čapkauskienė.

Greitas ir tikslus patarnavimas!

Tel. Bus.: 722-3545
Res.: 256-5355

PETRAS ADAMONIS
C. I. B.
GAISRAS • AUTOMOBILIAI • ATSAKOMYBĖ • GYVYBĖ
ADAMONIS INSURANCE AGENCY INC.
3907 A ROSEMONT BLVD., MONTREAL, QUE.

LITAS MONTREALIO LIETUVIŲ KREDITO UNIJA

1465 DE SEVE STREET, MONTREAL, QUE. H4E 2A8. Telefonas: 766-5827

MOKA UŽ:

Trumpalaikius indėlius	15%
Terminuotus vienerių metų indėlius	14½%
Uždarus terminuotus vienerių metų indėlius	15%
Specialias taupomąsias sąskaitas	14%
Taupomąsias sąskaitas su drauda iki $2,000	11%
Čekių sąskaitas	6%

DUODA PASKOLAS:
Nekilnojamo turto
Asmenines ir prekybines
Paskolas mirties atveju apdraustos iki $10,000

KONFIDENCIALUS IR GREITAS PATARNAVIMAS
ČEKIAI IR VISI KITI PATARNAVIMAI NEMOKAMAI

KASOS VALANDOS

	1465 DeSeve	3907 A Rosemont
Pirm., Antr., Treč.	9 — 3	
Ketvirtadieniais	12 — 8	6 — 8
Penktadieniais	12 — 6	12 — 6
Sekmadieniais	10.30 — 12.30	

A†A

ALEKSANDRUI RADZEVIČIUI

mirus,

sūnų LEONĄ RADZEVIČIŲ, jo šeimą ir brolį nuoširdžiai užjaučiame —

KLB Oakvillės apylinkės lietuviai